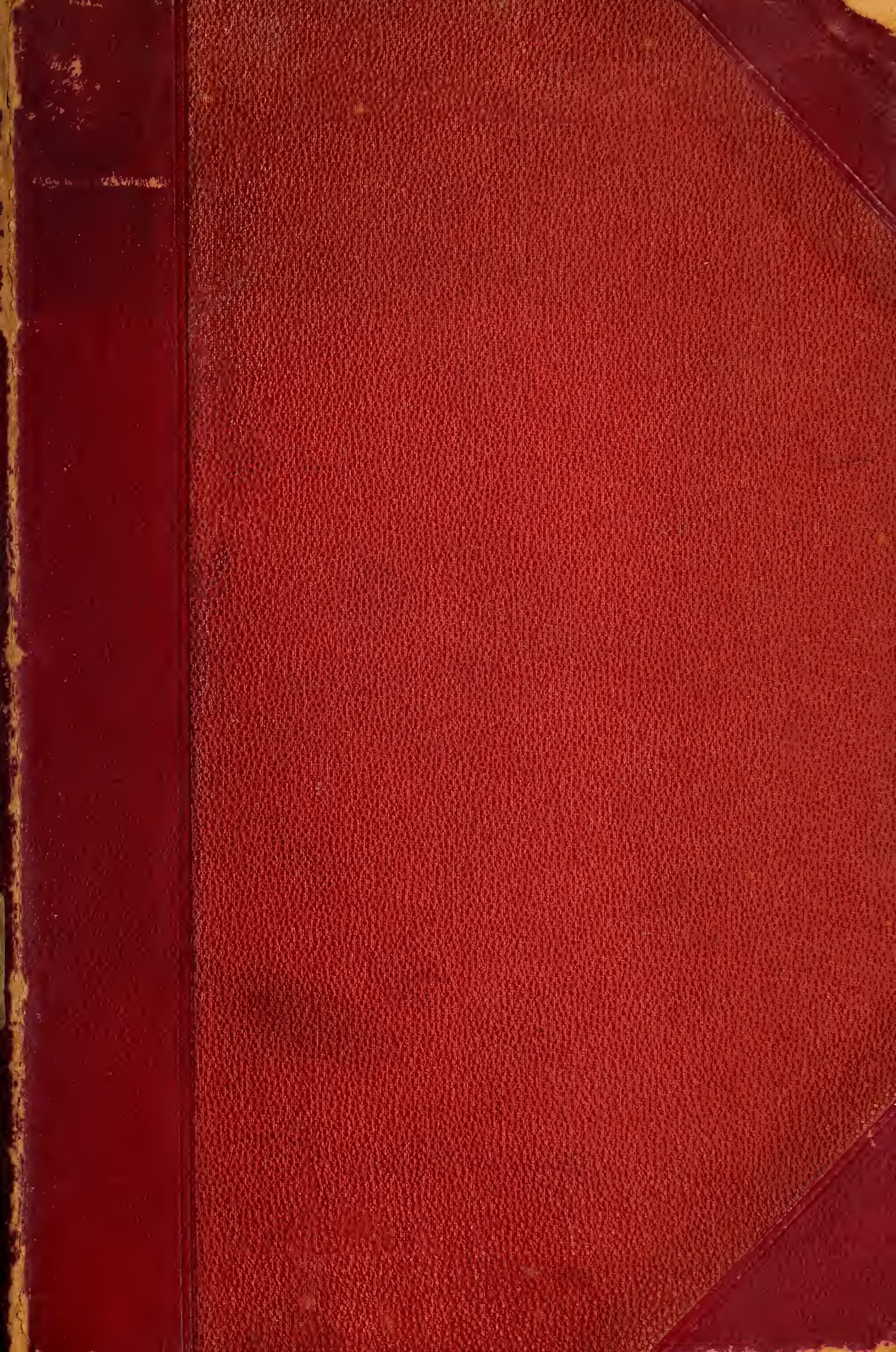
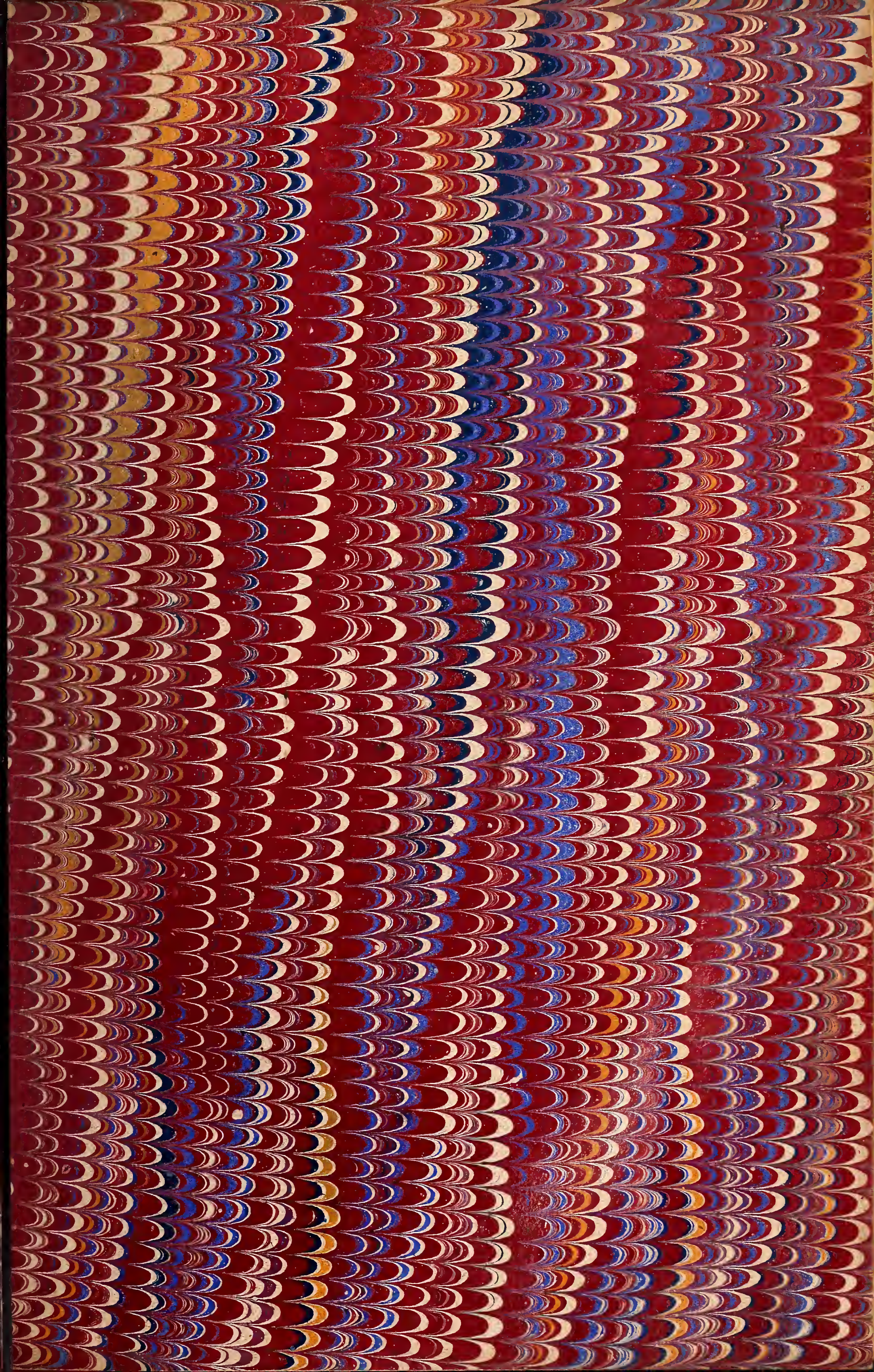

Oscar

With the compliments of

the Chief-Secretary of the **Roy. University of Norway**

C. Holst.

HANS MAJESTÆT

KONG OSCAR II.S REISE

I

NORDLAND OG FINMARKEN

AAR 1873.

VED

PROF. J. A. FRIIS.

MED 20 TRÆSNIT EFTER FOTOGRAFIER.

CHRISTIANIA.

FORLAGT AF

P. T. MALLINGS BOGHANDEL.

—

1874.

P. T. MALLINGS BOGTRYKKERI.

INDHOLD.

FORTEGNELSE OVER BILLEDERNE.

FORORD.

Idet efterfølgende Beskrivelse af H. M. Kongens Reise forrige Sommer til Rigets nordlige Egne forelægges Læseren, turde det være i sin Orden her ogsaa at forudskikke nogle Ord om Hans Majestæts tidligere rige Reiseliv, og navnlig om Høistsammes forskjellige Reiser og Ophold i Norge.

Følgende et indre Kald begyndte Prinds Oscar Fredrik tidligere end de Allerfleste at færdes paa Havet, idet han nemlig allerede ved 11 Aars Alderen foretog sin første Søreise med et svensk Orlogsskib. Som Kadet paa den norske Korvet Ørnen gjorde Prindsen dernæst i Sommeren 1842 for første Gang virkelig Kadettjeneste og viede sig til Orlogstjenesten med en Iver, der i Aarenes Løb har vedligeholdt sig usvækket og i mange Maader baaret Frugter til Gavn og Ære for Flaget.

Togtet i 1842 med „Gamle-Ørnen", som denne Korvet nu almindelig kaldes, varede omkring 6 Uger og indskrænkede sig til Kattegat og Østersøen. Det efterfulgtes i de to følgende Aar af Kadettogter af længere Varighed med det svenske Kadetskib, med hvilket Prindsen i 1843 for første Gang gjæstede Norge og tilbragte en Ugestid i Bergen, hvor endnu Mange med Glæde ville erindre den opvakte og venlige Yngling.

I 1844 gjorde Prindsen sit sidste Kadettogt med Fregatten Josephine, besøgte Gibraltar og mod Slutningen af Turen tillige Christiansand.

Naar undtages, at Prindsen tilligemed den øvrige Kongelige Familie i Vinteren 1845 tilbragte et Par Maaneder i Christiania, gjorde hans Tjeneste i Orlogsmarinen, at der hengik flere Aar, førend han igjen besøgte Norge.

Ved aarlige Expeditioner af kortere eller længere Varighed med svenske Orlogsmænd samlede Prindsen sig i disse Aar grundige Indsigter i sit Fag samt et Fond af Reiseerindringer og Indtryk fra Udenverdenen, som det senere har været ham en Hjertets Trang stadigt at berige.

I 1849 udnævntes Prindsen, endnu kun 20 Aar gammel, til Skibschef og krydsede dette Aars Sommer med Briggen Nordenskjold i Østersøen, hvor en større Eskadre var udrustet i Anledning af den danske Krig.

Det følgende Aar heiste Prindsen sin Stander som Eskadrechef paa den norske Korvet Nordstjernen, der tilligemed to andre norske Korvetter og nogle svenske Krigsskibe i Juni 1850 vare samlede i Stockholm ved Kronprinds Carls Formæling. Senere paa Sommeren fortsattes Expeditionen i de danske Farvande, og det tør maaske antages, at Prindsens varme Sympathier for den danske Sag bleve for altid befæstede ved de Iagttagelser, som han i Krigsaarene 1848–50 paa nært Hold havde Anledning til at anstille over det danske Folks heltemodige Anstrengelser.

Under Kong Oscar I.s Ophold i Christiania i Løbet af Vinteren 1850—51 var Prindsen ogsaa med, og under Sommeren 1851 besøgte han desuden, som Chef paa den svenske Korvet Lagerbjelke, Stavanger og Arendal, hvilke Steder ved sin travle Søbedrift, raske Udvikling og hjertelige Gjæstfrihed i særegen Grad tiltalte ham.

Medens Prindsen det følgende Aar om Høsten foretog en Reise i Tydskland, hjemkaldtes han pludselig til Christiania paa Grund af Broderens, Prinds Gustavs, Sygdom og paafølgende Død, og han blev saaledes dengang ogsaa Vidne til den hjertelige Deltagelse, hvormed Hovedstadens Indvaanere gjorde Kongehusets Sorg til sin egen.

Under de paafølgende 3 Aar var Prindsen paanyt i sin vante Virksomhed tilsøs; i 1853 saaledes som Flagkaptein i en kombineret svensk-dansk-norsk Eskadre, formentlig den eneste, der nogensinde har været sammen til Øvelse fra de tre nordiske Riger.

I 1854 var Prindsen atter Flagkaptein paa en i Anledning af Krimkrigen udrustet større Eskadre af svenske og norske Fartøier under Kontre-Admiral von Krusenstjernas Befaling og paafølgende Aar Eskadrechef for en svensk Skjærgaardseskadre.

Sommeren 1856 foretog Prindsen en Udenlandsreise til flere europæiske Hoffer, opholdt sig længere Tid i London og Paris og viste sig overalt som den høitbegavede Smagens og Dannelsens Mand, der havde let for at vinde Alles Yndest. Paa denne Reise saa han første Gang sin Brud, som senere baade har været en Pryd for Thronen og har grundlagt hans huslige Lykke som Prinds og Konge. Formælingen foregik, som bekjendt, Sommeren 1857 i Biberich. I de to følgende Aar gjorde Prindsen ingen Søtogter men nød Familielivets Glæder paa det deilige Drottningholm.

I 1860 var Prindsen Chef for den norsk-svenske Eskadre, som var tilstede i Throndhjem i Anledning af Kong Carl den XVs Kroning. Sit Viceadmiralflag havde han dengang heiset paa „St. Olaf“, det samme Skib, som har ført ham lykkeligt og vel frem og tilbage paa sidste Reise. Efterat Prindsen i Throndhjem havde strøget sit Admiralflag, foretog han en Tur

over Molde, Veblungsnæs, Lomsfjeldene, Jotunfjeldene, Lyster, Nærødalen, Lærdal, Filefjeld, Valders og Ringerige, en baade interessant og heldig Reise, som han med sin fine Pen og usædvanlige Fremstillingsevne selv har beskrevet. Samme Aar var han tilstede ved Afsløring af Mindestøtten for Carl XII ved Fredriksten og boede senere med Familie nogle Uger paa Ladegaardsøens Hovedgaard.

Vinteren 1861—62 opholdt Prindsen sig med Familie i Nizza og gjennemreiste Norditalien paa kryds og tværs. Sommeren 1862 var Prindsen i August og September Divisionsgeneral paa Gardermoen under den øvrige Kongelige Families Ophold i Norge.

Sommeren 1863 foretog Prindsen atter en Reise til Udlandet, navnlig til Tydskland og Ungarn. I 1864 var Prindsen Chef for den norsk-svenske Eskadre, der blev udrustet i Anledning af den danske Krig. I Løbet af nogle Uger blev denne Eskadre under H. K. H.s Ledelse bragt op til en hos os maaske hidtil ukjendt Høide af militær Effektivitet, og den havde været en bedre Skjæbne værdig end saa snart efter at opløses, idet H. K. H. allerede efter 4 Ugers Kommando erholdt Ordre til at stryge sit Flag.

I 1865 foretog Prindsen ingen Reise. En Indbydelse til i August d. A. at aabne den første norske internationale Fiskeriudstilling i Bergen kunde han paa Grund af indtrufne Familieforholde desværre ikke modtage.

I 1866 foretog Prindsen heller ingen Reise men viste derimod sin levende Interesse for Industri og Kunst ved at fungere som Formand for den skandinaviske Industri-Udstilling i Stockholm. Dette Aar boede Prindsen for første Gang paa sit kjære Sofiero.

I 1867 besøgte Prindsen Verdens-Udstillingen i Paris og var senere paa Sommeren under Carl den XVs Sygdom Øverstbefalende for en Leir paa Gardermoen.

I 1868 foretog Prindsen ingen større Reise men tilbragte Sommeren paa Sofiero.

I 1869 foretog Prindsen en Reise til Tydskland. Efter Prindsesse Louises Formæling i Stockholm reiste Prindsen med sin Familie til Norge og foretog sammen med sin Gemalinde en Tur over Kongsberg til Thelemarken med Rjukan som Reisens Maal. Tilbageturen lagdes over Siljord, Bandagsvandet, Holden, Skien, Laurvig, Jarlsberg og Tønsberg. Senere gjorde Prindsen en Tur til Herfjeld i Gausdal, paa hvilken ogsaa hans unge Sønner fulgte med. Derpaa besøgte han Drammen, hvor den hjerteligste og festligste Modtagelse blev ham tildel. I det Hele taget opholdt Prindsen sig dette Aar i 5 Uger her i Landet, i hvilken Tid han stadigt ogsaa gjorde Smaature omkring i Christiania Omegn.

I 1870 foretog Prindsen en større Tur til Sveriges nordligste Egne for at heller ikke disse Trakter af Broderriget skulde være ham ubekjendte, og i 1871 en Reise til England og Tydskland.

I 1872 repræsenterede Prindsen sin Kongelige Broder ved Tusindaarsfesten og Haraldsstøttens Afsløring ved Haugesund. Paa Henturen besøgte han Arendal og Christiansand, hvor Opholdet vel var kort, men Modtagelsen derfor ikke mindre hjertelig. I Stavanger opholdt han sig i 2 Dage og Glæden over at se Prindsen var her ikke mindre. Efter Haugesundsfesten reiste Prindsen over Hylen, Suldalsvandet, Fjeldet og Røldalsvandet til Odde i Hardanger, besøgte Ullensvang, Vøringfossen, Ulvik, Graven og Vossevangen samt opholdt sig 2 Dage i Bergen, hvor Jubelen var ubeskrivelig. Opholdet i Bergen blev desuden betydningsfuldt derved, at Prindsen her, under Kong Carls Reise til et udenlandsk Bad, som Regent overtog de forenede Rigers Regjering, hvilken det var Forsynets Villie at han ikke mere skulde nedlægge men som Konge fortsætte, vi haabe i en lang Række af Aar til „Broderfolkenes Vel“.

Efter nogle Dages Ophold i Christiania reiste Prindsen i Begyndelsen af August tilbage til Sofiero.

Den 18de September samme Aar besteg Prindsen Norges og Sveriges Throne.

Endelig iværksatte H. M. i 1873 en Plan, som han længe havde næret og omfattet med levende Interesse, nemlig at gjøre en Reise til Norges nordligste Egne for dermed at fuldstændiggjøre sit Kjendskab til Folk og Forholde over det hele Land. Reisen var paatænkt at skulle foregaa allerede i 1872, men den blev opsat paa Grund af Carl den XVs tiltagende Sygdom, og det var saaledes Guds Villie, at Prindsen først som Konge skulde udføre denne Reise, som Læseren i efterfølgende Blade vil finde beskrevet.

Kongens Ankomst til den Norske Grænse og Reise til Stiklestad og Levanger.

Den 15de Juni 1873 gik Hans Majestæt ombord paa Dampkorvetten Thor, der laa færdig i Stockholm for at føre Kongen med Følge til Kysten af Norrland. H. M. ledsagedes af Udenrigsministeren, Excellencen Bjørnstjerna, Kabinetskammerherre Ankarcrona, Kongens Læge, Prof. Malmsten og Adjutanten, Ritmester Harmens. H. M. landede ved Sundsvall og drog gjennem Jæmteland til den norske Grænse. H. M. ankom hid den 23de Juni Kl. 9½ om Aftenen og blev her modtagen af Amtmand Smith, Brigadechefen, Oberst Hoff, Høistsammes Adjutant, Kaptein Frølich, samt Veiinspektøren Kaptein Holst m. fl.

Efterat Amtmanden havde ønsket H. M. velkommen paa Norsk Grund, drog Kongen med Følge videre til Sandvigen, den første Skydsstation paa denne Side Grænsen. Her indtog man Aftensmaaltid og overnattede.

Næste Dag fortsattes Reisen til Stiklestad og Levanger. Paa Veien til Stiklestad standsede H. M. en Stund paa hvert Skydsskifte og talte med Almuen, som overalt mødte frem i talrige, festligklædte Skarer og hilsede ham med jublende Hurraraab. Paa Skydsstationen Sulstuen levede endnu den samme Gjæstgiverkone, Maren, som for mange Aar siden her havde modtaget Carl Johan. H. M. forærede den gamle Kone sit Fotografibillede.

Ved St. Olafs Støtte paa Stiklestad havde en talrig og forventningsfuld Almue samlet sig. «Paa ethvert Bakkehæld saaes tætte Menneskemasser opstillede, ivrige efter at faa se et Glimt af den folkekjære Konge.« Støtten var prydet med Kranse og rundt omkring samme var plantet Flag. Allerede tidligt om Morgenen havde Folk begyndt at samle sig ved Olafsstøtten for at være sikre paa at være der tilstede, naar Kongen kom, og mangt et speidende Blik sendtes i den Retning, hvorfra man ventede ham. Til bestemt Tid eller henimod Kl. 12 kom Ryttere og Vogne tilsyne. Rytterne bestod af 20 unge Bønder fra Værdalen med Lensmand Wessel i Spidsen, som havde fremmødt ved Gaarden Næs og eskorteret H. M. som Æresvagt.

Kongen steg af Vognen nede paa Sletten og gik opover Bakken til Støtten, hvor han modtoges af Formandskabet og Festkomiteen, hvis Ordfører, Provst Koch, bragte ham Værdalens Velkomsthilsen i følgende Tale:

„Naadigste Konge!

Vi fremstille os her i Underdanighed for at byde Deres Majestæt velkommen til Stiklestad.

For et loyalt og trofast Folk bliver det jo altid en Høitidsstund, den, i hvilken det staar Ansigt til Ansigt med sin Konge; og til nu at gjøre os en saadan Stund ret festlig og betydningsfuld bidrager ogsaa selve Dagen, denne gamle Høitidsdag, saavelsom Stedet for dette Møde — et Sted, hvortil saa rige Minder knytte sig. Er det vel saa, at disse Minder ikke have lutter lyse Sider, forsaavidt de ogsaa føre Tanken hen paa et vildledet Folk, paa en blodig Kamp og paa en falden Martyr, saa pege de dog alle op til Ham, som gjennem Tidens vexlende Begivenheder styrer Folkenes Skjæbne.

Da vi hørte, at Deres Majestæt paa denne Landsreise vilde lægge Veien gjennem vor Bygd, opstod ganske naturligt det Ønske hos os — og, vi kunne vel ogsaa sige, den Forventning, at Deres Majestæt, med Deres aabne Syn for Folkets Minder og Historie, ogsaa med egne Øine vilde se det Stiklestad, hvorfra vor Saga har hentet en af de vigtigste Begivenheder, som den har tegnet paa sine Blade — ligesom paa vor Side Ønsket og Forventningen

maatte finde Næring i Tanken om, at Deres Majestæts høie Stamfader engang og i den samme Hensigt har betraadt dette Sted — og desto større er nu vor Glæde, da vi se Ønsket og Forventningen opfyldt.

Vi elske denne Dal, som Naturen — saa vil det synes os — ligesom har lagt op til sit Hjerte, hvor den ogsaa rækker os mange af sine gode Gaver, og hvor vi derhos nyde den udvortes Ro og Sikkerhed, der er Betingelsen for et Samfunds borgerlige Lykke. Derfor elske vi denne vor Dal. Vi ville derfor saa gjerne se den hædret ved Alt, hvad der kan fortjene Navn af Hæder — og det er just Saadant vi se i Deres Majestæts Person og Nærværelse hos os idag. Og idet vi herfor i Underdanighed frembære vor Tak, hilse vi Deres Majestæt: Velkommen til os! og denne Glæde og denne Tak og denne Velkomst ville vi nu indeslutte og give et Udtryk i det hjertelige Ønske:

Gud bevare vor Konge og det Kongelige Hus!"

Da Provstens Tale var endt, udførte en Del af Throndhjemske Brigades Musikkorps Kongesangen, hvorefter H. M. udtalte sin Glæde over Mødet og takkede for den hjertelige Modtagelse. Efter at have beseet Støtten begav H. M. sig hen til et for Tilfældet reist stort Telt, hvor Frokost var dækket for 70—80 Personer. Mellem Støtten og Teltet var reist en Æreport, hvorpaa der i en smagfuld Dekoration var anbragt et «Velkommen«. Paa Stiklestad fremmødte Oberstlieutenant Anker, Chef for Throndhjemske ridende Jægerkorps, med sine Officierer, ligesom Rekrutterne senere ved Rindleret, Korpsets Exercerplads, paraderede for H. M.

Det hele Arrangement paa Stiklestad var overmaade smukt, og «Alt vidnede for Kongen om, at Velkomsthilsenen var ligesaa hjertelig og oprigtig ment, som den stod der med de gyldne Bogstaver.« Foran Teltets Indgang stod Nordre Throndhjems Amtsformandskabs Medlemmer forsamlede og paa deres Vegne frembar Sorenskriver Richter Amtets Hilsen i følgende Ord:

„Naadigste Konge!

Som Repræsentanter for Befolkningen i Nordre Throndhjems Amt vove vi at frembære for Deres Majestæt deres undersaatlige Hilsen og Velkomst.

Vi frembære denne Hilsen fra de forskjelligste Egne af den Landsdel, der sætter en Stolthed i, at alene i Thrøndelagen kan Kongekronen fæstes paa Norges Drot.

Paa dette Sted, hvor engang under en vældig Kamp to fiendtlige Hærraab hørtes, lyder nu kun et Løsen Deres Majestæt imøde, og vi samler os Alle under det Banner, der førtes frem af „Christmænd, Korsmænd, Kongens Mænd.“

Ætlingerne af dem, der hyldede Deres kongelige Forfædre paa Ørething, møde idag Deres Majestæt — med Tak, med tillidsfuldt Haab, med Kjærlighed, med Hengivenhed.

Hil være Eder Herre Konge!“

Det sidste Udraab gjentoges af Forsamlingen og efterfulgtes af 9 kraftige Hurraer.

H. M. takkede for den ham viste Hyldest og udtalte sin Glæde over, at han ved denne Leilighed saa sig omgivet af Repræsentanter fra alle Indthrøndelagens gamle Fylker. Han forsikrede dem om, at »med den samme Kjærlighed, hvormed I omfatte mig, omfatter jeg ogsaa Eder.«

Under Maaltidet underholdt H. M. sig i livlig Samtale med mange af de Tilstedeværende og havde altid en Gjenstand af Interesse at omhandle og et venligt Ord til enhver. Værdalens Ordfører, Hr. M. Müller, udbragte H. M.s Skaal, der ledsagedes af kraftige Hurraer og Fanfarer. H. M. udbragte igjen en Skaal for Værdalen, denne smukke Bygd, som han syntes bar Præget af almindelig Velvære, og idet han takkede for god Modtagelse, ønskede han, at den rige Velsignelse, som Sommeren syntes at love, maatte blive til Virkelighed!

Under Frokosten vilde ogsaa Almuen udenfor nyde godt af Kongens Nærværelse. De løftede derfor Teltdugen op,

og strax var Aabningen fuld af tittende Ansigter. En gammel Kone tiltalte da Kongen med et undskyldende: «Vi vilde ogsaa saa gjerne se Kongen,« hvorpaa H. M. benyttede sig af den af Publikum aabnede Udgang og gjengjældtes for denne sin naadige Beredvillighed med ustandselig Jubel.

Efter at H. M. derpaa havde beseet Stiklestads Kirke og Udsigten over den vakre Dal, fortsattes Turen til Levanger. En kort Stund standsede H. M. paa Værdalsøren for at tage i Øiesyn og takke for den opreiste Æreport, der var prydet med Flag samt Kongens Navnetræk med Krone over. Ved Rinden Bro, netop paa Herredets Grænse, fremmødte 20 Ryttere fra Skogn anførte af Lensmand Lynum, og eskorterede H. M. til Levanger By.

Hans Majestæts Modtagelse i Levanger.

24de Juni.

«Alle glæde sig,« siger Nordre Throndhjems Amtstidende for den 23de Juni, «til H. M. Kongens Ankomst, og paa en deiligere Aarstid end den nærværende kunde dette høie Besøg heller ikke indtræffe, især som Tilfældet er iaar, da Ager og Eng og al Guds velsignede Natur iøvrigt staar i en ualmindelig vakker Flor.

Kong Oscar den Anden leve!«

Eskorteret af de 20 ridende Bønder ankom H. M. Kl. 3½ Eftermiddag til Levanger. Idet Kongen betraadte Byens Grund, saluteredes fra Fregatten St. Olaf, som laa ude paa Rheden, og under jublende Hurraraab af den fra Nær og Fjern sammenstrømmede Menneskemasse, passerede Toget i Skridt gjennem Levanger By ud til Godseier Hans Jelstrups Eiendom, hvor Kongen skulde tage ind og hvor en Festmiddag var

arrangeret. Staaende i Vognen, modtog Kongen med synlig Tilfredshed de mange Blomsterbuketter, som af Damer og Smaapiger blev kastet ned til ham fra Vinduerne.

For at forskjønne Kongens Vei gjennem Byen var der fra saagodtsom hvert eneste Hus udhængt Flag, ligesom Vægge, Døre og Vinduer vare prydede med Grønt, og Blomster ophængte i Slyngninger og Festons. Pragtfulde Blomstergrupper prydede Trapper og Vinduer. Mest udmærkede sig i saa Maade maaske Backlunds Hotel, samt Handelsmand Sivertsens, Krognæs's og Apotheker Tonnings Gaarde. Veiret var under Indtoget meget smukt, saa Indherreds rige Natur, dobbelt vakker som den var ved det Aars heldige Sommer, kunde vise sig i al sin Fylde, og H. M. holdt saaledes under særdeles gunstige Forholde sit Indtog paa den prægtige Gaard Mo.

Ved Indgangen til Hr. Jelstrups Bolig modtoges H. M. af Deltagerne i den for Anledningen arrangerede offentlige Middag. Amtmand Smith, som paa Reisen fra Grænsen til Levanger havde kjørt i Spidsen for Toget, præsenterede Byens Magistrat og Byens og Herredets Ordførere for Kongen. Herredets Ordfører ønskede derpaa H. M. velkommen, hvorpaa H. M. takkede for den særdeles vakre og venlige Modtagelse, som han havde mødt. Det var ham et kjært Vidnesbyrd om et godt Hjertelag.

«Mange af de Tilstedeværende,« siger Stedets Avis, «havde knapt havt Anledning til forhen endog kun at se H. M., end sige komme i hans umiddelbare Nærhed, og de Færreste havde havt Æren af at tale med ham. Et Møde Ansigt til Ansigt med Kongen er for den, der lever paa de Steder og færdes i de Forhold, hvor Landets Drot saa saare sjelden kommer hen, en stor Begivenhed. Man gribes uvilkaarlig af en eiendommelig, høitidelig Stemning, og Indtrykket bliver saa meget dybere og inderligere, naar Majestætens Fremtræden

og hele Personlighed er saa ligefrem, saa ukunstlet imponerende, saa hjertelig vindende, som Kong Oscars.«

Saasnart H. M. var kommen gjennem Levanger By, fulgte Menneskemassen med udover Veien og ind paa Hr. Jelstrups særdeles smukke og rummelige Gaardsplads, der af Eieren velvillig var stillet til Publikums Benyttelse, ligesom han havde overladt sit prægtige Lokale og Haven til Byens og Herredets Kommunes Disposition i Anledning af Kongebesøget. Her fremmødte nu ogsaa Admiral Knap, Fregattens Chef, Kaptein Heyerdahl, og følgende Herrer, der skulde ledsage H. M. paa Reisen nordover, nemlig Statsraad Vogt, Kabinetskammerherre Gade og Kongens Læge, Doktor Budde.

Efter et kort Ophold i de Kongen anviste Værelser, gik H. M. ud paa Trappen og hilsede den forsamlede Menneskemasse, hvorpaa begeistrede Hurraraab lød fra Tusinders Mund.

Kl. 5 serveredes Middag, under hvilken Marinens Musikkorps udførte Taffelmusikken ikke mindst til Glæde for den udenforstaaende Mængde.

Hr. Amtmand Smith udbragte H. M. Kongens Skaal i følgende Ord:

„Naadigste Konge!

De tilstedeværende Borgere af Levanger By og Levanger Herred have anmodet mig om at udføre det ærefulde Hverv at udbringe Deres Majestæts Skaal; jeg tillader mig i Underdanighed dertil at udbede mig Deres Majestæts naadigste Tilladelse.

Da Budskabet modtoges om Deres Majestæts naadige Beslutning at foretage denne Reise til Broderrigernes yderste Grænse mod Nord for personlig at lære nærmere at kjende Deres Majestæts derboende Undersaatter og deres Vilkaar, var dette Budskab, medens Landesorgen fremdeles hvilede over de tvende Broderfolk, et sandt Trøstens og Glædens Budskab; thi man saa i Deres Majestæts Beslutning et sikkert Vidnesbyrd om den landsfaderlige Kjærlighed, hvormed Deres Majestæt omfatter Folket, og den varme Interesse,

som Deres Majestæt nærer for Landets Vel, hvis Fremme saa væsentlig betinges af det baade alsidige og grundige Kjendskab til dets Forhold, som Landets Konge besidder, og Folket her nord saa deri tillige et Tegn, — som det ikke mindst ved at skatte, — at Deres Majestæt med lige Interesse og Kjærlighed omfatter de fjernere som de nærmere Landsdele inden Rigerne.

Modtag derfor, naadigste Konge, vor og Nordre Throndhjems Amts øvrige Indvaaneres underdanigste og dybt følte Tak, modtag derfor vor Tak for den Glæde, som ved dette høie Besøg er os forundt, og hvorom vi haabe, at Deres Majestæt paa Reisen hid har fundet talende Vidnesbyrd i det talrige Fremmøde af Folket saavel fra Amtets nærmere som dets fjernere Dele, og tillad naadigst, at vi ledsage denne vor underdanige Tak med det varme Ønske, at Gud maa ledsage og bevare Deres Majestæt paa den lange Reise til Ishavets nordligste beboede Strande, som Deres Majestæt nu er i Begreb med at tiltræde, at Reisen maa blive i enhver Henseende god og behagelig, og at Deres Majestæt derved forfrisket og styrket baade paa Sjæl og Legeme lykkelig maa vende tilbage til den forestaaende store Høitid i Nidaros Dom.

Lykkeligt og længe leve Kong Oscar den Anden!"

Dette sidste Udraab gjentoges af hele Forsamlingen og paafulgtes af et 3 Gange 3 gjentaget Hurra.

Dernæst udbragte Byens Ordfører, Hr. Apotheker Tonning, Skaalen for Hds. M. Dronningen i følgende Ord:

„Deres Majestæt!

Saa kort end den Tid har været, Hendes Majestæt som Landets Dronning har staaet Folket nær, har Hds. M. dog allerede en Plads baade i sit Folks gode Ønsker og i dets Hjerter. Rygtet om den elskværdige Kvinde, den kjærlige Hustru og den omhyggelige Opdragerinde af sine Børn har gaaet forud for Dronningen, og Hendes Majestæts sidste korte Ophold i vort Land har vist os, at Rygtet medførte fuld Sandhed og overbevist os om, at i dette staa begge Majestæterne sammen ligeoverfor os: i Kjærligheden til vort Land og vort Folk. Thi Hendes Majestæt var da at finde, og det personlig, hvor der var Nød, og hvor der var Mangel, og Hendes Majestæt traadte altid til med en kjærligt hjælpende Haand. Gjennem denne sin rige, kjærlige Interesse har Hendes Majestæt vundet vore Hjerter, og naar jeg nu i Underdanighed vover hos Deres Majestæt at anholde om Overbringelsen af vor Hilsen og Tak og bede Deres Majestæt at anholde hos Hendes

Majestæt Dronningen om, at denne rige, varme Kjærlighed ogsaa maa os i Fremtiden bevares, være det mig tilladt for Hendes Majestæt at udtale det Ønske, der omfatter og i sig selv indbefatter alt Godt:

Gud bevare Dronningen!"

Landsognets Ordfører, Hr. Th. Chr. Jelstrup, udbragte en Skaal for den Kongelige Familie: Enkedronningen, H. Kgl. Høihed Kronprindsen, «Landenes Haab,« og de øvrige Medlemmer af det Kongelige Hus.

H. M. behagede derpaa at udbringe en Skaal for den Kommune, der saa gjæstevenlig havde modtaget ham, samt for Nordre Throndhjems Amt.

Vi beklage, at vi ikke se os istand til fuldstændig at kunne gjengive denne H. M.s Skaal i de Ord, hvori den udbragtes, men den indeholdt omtrent Følgende:

Dette mit første Besøg hos Indvaanerne af Nordre Throndhjems Amt, dette gamle Thrøndelagen, har for mig været et kjært Møde, da jeg her har erfaret mange Beviser paa Hengivenhed og Kjærlighed. Den samme Vei, jeg nu har reist, drog før mig en Konge, berømt i Historien. Han kom til Kamp, som han mødtes med Kamp, og han sank paa Stiklestads Sletter, idet Solen blegnede. Det er sørgelige Begivenheder, dette gamle Mindesmærke derinde vidner om. Men Tiderne forandres og med dem Forholdene. Jeg er bleven mødt med Kjærlighed, ligesom jeg er kommen med Kjærlighed. Maatte Baandet mellem Konge og Folk i fælles Kamp for Kristendom, Oplysning og Folkefrihed aldrig briste, men knyttes stærkere og inderligere!

Med den fulde Overbevisning, at dette Baand, der binder Thronen og Folket sammen, kun knyttes i Kjærlighed og styrkes ved gjensidig Imødekommenhed, udbringer jeg en Skaal for den Kommune, hvor jeg idag saa gjæstevenlig er bleven modtaget, samt for Nordre Throndhjems Amt, i hvis Midte jeg nu staar!

Dernæst udbragte Hr. Overlæge Dietrichson en Skaal for Sverige, hvilken besvaredes af Professor Malmsten med en Skaal for Norge.

Kaffeen blev serveret i det Frie, i den smukke Park, som støder til Gaarden. H. M. bevidnede her Gaardens Eier, Hr. Hans Jelstrup og dennes Frue sin Tak for den Andel de havde i den smukke Fest. H. M. viste sig flere Gange i Aftenens Løb for det talrigt forsamlede Publikum og samtalede med flere af dem. Folkemængden bølgede imidlertid rundt omkring Gaarden og det Hele afgav Skuet af en virkelig Folkefest.

Fregatten St. Olaf havde tidligere paa Dagen havt mange Besøg, og de, som havde været ombord, kom tilbage i den bedste Stemning over den store Forekommenhed, de der havde mødt. «Fregatten bidrog ogsaa i høi Grad«, siger Stedets Avis, «til at forskjønne Festen, der den laa med sin rige Smykning af Flag fra Mastetoppene til Dækket. En Bondepige erklærede enthusiastisk, at noget saa vakkert havde hun aldrig før seet — «paa Sjøen da« — lagde hun forklarende til. Det smukkeste Syn var dog maaske, da Fregatten til Kongens Modtagelse mandede Ræer. Sjelden har vel nogen paa disse Kanter været Vidne til den Raskhed og Sikkerhed, hvormed Søfolkene myldre op ad Tougværket, samle sig som en Bisværm ved sin Kube under Mers og Saling og derpaa efter Signal af Piben i et Nu spreder sig ud over Ræerne.«

Kl. 8¼ tog Kongen Afsked og gik ombord i Kongechaluppen der laa færdig ved en Landgangsbro, som for Leiligheden var opført og gik ud fra Torvet. Idet H. M. forlod Landgangsbroen udraabte Magistraten:

«Gid Forsynet holde sin beskjærmende Haand over Hans Majestæt Kongen paa hans forestaaende Reise!« hvilket Ønske ledsagedes af rungende Hurraer fra den tilstedeværende Folkemængde.

«Saaledes var Kong Oscars Besøg i Indthrøndelagen«, siger Indherredsposten: «stemningsfuldt og hjerteligt fra begge Sider, uden overdreven ydre Pragt, men tækkeligt som hvor alene et sandt Kjærlighedsforhold er tilstede.«

Idet H. M. satte af fra Land, saluteredes med 21 Skud fra Fregatten. Kl. 8½ embarkerede H. M. og saluteredes med 4 Gange Hurra af Mandskabet paa Ræerne.

I H. M. Følge embarkerede nu ogsaa Hans Excellence Bjørnstjerna, Statsraad Vogt, Kabinetskammerherre Ankarcrona, Kabinetskammerherre Gade, Doktor Budde og Kaptein, Adjutant Frølich, hvilke Herrer senere fulgte H. M. paa hele Reisen. En stor Mængde Baade, fulde af Folk, som ønskede at følge Kongen til Skibsborde, for ved Afreisen at kunne tilvifte ham sit sidste Farvel, eskorterede Chaluppen udover, og mindst et halvt Hundrede Baade laa allerede forud omkring Fregatten, da denne strøg sit Admiralflag og de øvrige Flag, hvormed den var prydet, for med Kongeflaget fra Stortoppen at dampe udover Fjorden. Dampskibene Harald Haarfager, Hulda, Kong Oscar og Nea, som alle festligt smykkede og opfyldte med Passagerer laa paa Havnen, lettede samtidigt Anker og fulgte Kongeskibet flere Mile udover. «Veiret var stille og smukt; belyst af den nedgaaende Aftensol laa de deilige Landskaber omkring og viste frem for Kongen sin fortryllende Ynde, medens rundt omkring fra Høiderne talrige St. Hansblus flammede i Midtsommerkvelden til Ære for den forbireisende Drot og gav ham Folkets stille Hyldest med paa Bølgeveien mellem vore gamle Fjelde. Særlig udmærkede sig de antændte Baal paa en Høide mellem Gaardene Myhr, Trygstad, Grav og Sandstad paa Ytterøen, endvidere paa Isbjerget, Rødmuldbakken, Skaufelshøiden og Langaunet i Mosvigen samt paa Vestrumshøiden i Ektne.«

Fra Levanger til Bodø.

24de—25de Juni.

Paa Veien ud over Throndhjemsfjorden mødte Fregatten Dampskibene Michael Krohn og Orkla med Tilskuere fra Throndhjem.

Omtrent Kl. 12 var «Michael Krohn« ved dens Side. Fregatten lagde paa Flagsignal bi for at modtage et til H. M. om Eftermiddagen ankommet Telegram. «Michael Krohn« gik derpaa agterom «St. Olaf« og lagde sig Side om Side med denne. Fra Dampskibet, der var aldeles fuldpakket af Passagerer, udbrød der nu Hurra paa Hurra, da H. M., svingende med Huen, viste sig paa Agterdækket. Dampskibets Musikkorps spillede op, Damerne viftede med sine Lommetørklæder, og Hurraerne syntes ikke at ville tage Ende. Kongen, som flere Gange besvarede disse Hilsener, syntes ganske bevæget over denne improviserede Hyldning midt paa Fjorden. Medens Jubelen fra «Michael Krohn« endnu holdt ved, kom Dampskibet «Orkla«, ligeledes fuldpakket med Folk, og lagde sig under Hurraraab paa den anden Side af Fregatten. Kongen gik over til denne Side og hilsede gjentagende, og nu forenede begge Dampskibenes rungende Hurraer sig som en Afskedshilsen til H. M., hvorpaa Fregatten stod ud Fjorden. Rundt paa alle Aaser brændte St. Hansblus; hver en Høi havde saadanne, ja selv paa steile, høie Fjeldtoppe lyste der store Baal.

H. M. lagde paa Turen nordover ikke Veien om Throndhjem, men Befolkningen i Byen havde dog alligevel gjort sig Haab om at faa se Kongeskibet paa dets Seilads ud Fjorden, og der havde fra Aftenen af samlet sig en saadan Mængde Folk paa Kaierne ved Bratøren, at man stod tæt paa hverandre ligefra Broen over Kanalen til de lange Kaiers øverste

Spidse, og opover Bakkerne mod Christianssten vrimlede der af Tilskuere, som ventede paa at faa se Fregatten passere. Luften, som tidligere havde været klar, begyndte imidlertid henimod Natten at overskyes, og der kom en og anden Regnbyge, saa man tiltrods for den lyse Sommernat kun med Vanskelighed kunde faa Øie paa Kongeskibet, da det under Salut fra Fæstningen passerede forbi omtrent midtveis ude i Fjorden. Rundt om paa alle Høider herude brændte ogsaa Blus, og det stille Veir havde gjort det muligt ogsaa at faa anbragt en hel Del svømmende Baal ude paa Vandet. Der sendtes ogsaa en Del Raketter tilveirs fra Skibe paa Rheden og fra Baade ude ved Munkholmen. Enkelte Hilsener af denne Art saaes ogsaa at stige op fra Landstederne bag Hladehammeren og Aaserne østenfor, og hyppige Knald, som hørtes derfra, lod skjønne, at Fyrværkeriet fra disse Punkter har været temmelig levende; Aftenen var saavidt dunkel, at Raketterne tog sig ret godt ud. Fregatten løb med stærk Fart og var efter en Times Forløb ude af Sigte.

Men idet Fregatten, veiledet af de talrige Glædesblus, seiler ud Fjorden og stikker tilsøs i noget disigt Veir med saa megen Søgang, at enkelte af de mindre Søvante i H. M. Følge ere i Tvivl om, enten de skulle ty til sine Lugarer eller blive paa Dækket for at speide efter Midnatsolen, vil det maaske interessere Læseren at gjøre nærmere Bekjendtskab med Kongeskibet, som under hele Reisen saa sikkert og vel førte H. M. frem, og som ikke alene overalt indtraf saa at sige paa Minutten, men endog var istand til at løse flere Opgaver, som i den opgjorte Reiseplan nærmest havde faaet Plads blandt de fromme Ønskers Tal, og som kun under de allergunstigste Omstændigheder kunde ventes opfyldte.

«St. Olaf« er ikke længer noget nyt Skib, og frembyder som Krigsmaskine Intet af den Interesse, som selv den Uindviede føler ved Beskuelsen af den nyeste Tids pantsrede Hav-

vidundere med deres kolossale Former. Det er en ret og slet Træfregat, heller under end over Middelstørrelsen, og maa ansees som et gammelt Skib, da det er mere end 20 Aar, siden dens Kjøl blev lagt. Oprindelig var den forsynet med en ganske svag Dampmaskine, hvilken dog for nogle Aar siden er bleven ombyttet med en kraftigere, saa at Fregatten nu efter vore Forholde maa ansees som et Fuldkraftsskib, der alene for Maskinen kan drives op til en Fart af 11 Mil i Vagten. Forresten er den et godt og mageligt Søskib og hændig at manøvrere, saa at den var vel skikket at bære sin dyrebare Fragt saavel over de aabne, søtunge Havstykker, som igjennem de mange vanskelige Snevringer, gjennem hvilke dens Vei var udstukket, og hvis trange og bugtede Løb neppe mere end en enkelt Gang tidligere har været kløvet af et saa stort Skib.

Med Hensyn til de for H. M. bestemte Kahytter, var disses Udstyr, paa enkelte mindre Forandringer nær, holdt i den hos os almindelige tarvelige Stil, saa at mangen Chefskahyt paa de større Mariners «crack-ships« udfolder en ganske anden Luxus saavel i Bohave som Indredning forøvrigt. Alt var dog selvfølgelig anstændigt og komfortabelt og i det Væsentlige ordnet saaledes, som H. M. havde havt det, da Høistsamme i 1860 havde sit Viceadmiralsflag paa Fregatten som Høistbefalende over den norsk-svenske Eskadre ved Kong Carls Kroning. Navnlig havde Agterkahytten et stadseligt og værdigt Udseende, idet dens Vægge vare bedækkede med Kongens egen Samling af Portræter af Dynastiets samtlige Medlemmer. Her opbevaredes ogsaa den under hele Reisen stadig fornyede Tribut af Floras Gaver, som Damerne paa hvert Anløbssted i saa rigt Maal ydede H. M., og det er og forbliver en uløst Gaade, hvorledes disse nordlige Egne under Kongereisen har magtet at tilveiebringe saadanne Masser af Blomster, at hvert af Kongens Fjed bogstavelig kan siges at være blomsterstrøet;

Gruppe ombord paa Fregatten.

en fuldstændig Alblomstring af samtlige tre Amter maa i ethvert Fald have været Resultatet.

I den forreste Kahyt var Spise- og Samlingsværelse; her fandtes desuden en Bogsamling, der indeholdt Alt, hvad der kunde opdrives af læseværdigt om nordlandske og finmarkske Forhold. Men Tiden var for knap, og Sindet for stærkt optaget med Reisens hurtigt vexlende Indtryk til at Bøgerne kunde blive benyttet i den Udstrækning, som Enhver gjerne havde ønsket.

Da Fregattens oprindelige Aptering ikke kunde afgive Plads for H. M.s Følge uden at Officiererne bleve berøvede de Bekvemmeligheder, som tilkommer dem, blev der agterud paa Batteriet indrettet 8 rummelige Lugarer. Herved blev vistnok Fregattens Bestykning berøvet lige saa mange Kanoner, men den gik jo i fredeligt Erinde, og der var desuden nok tilbage for at vedligeholde dens krigerske Udseende.

Endnu bør tilføies, at Besætningen, Alle iberegnede, talte 400 Mand, ligesom det vil være i sin Orden her at nævne Navnene paa Fregattens Stab og Officierer, der hver i sin Stilling saa trolig gjorde sin Pligt under den ofte anstrengende Tjeneste, og som vistnok alle ville bevare Kongereisen med «St. Olaf« som en af deres bedste Erindringer fra Orlogslivet.

Kontreadmiral R. Knap, Eskadrechef.
Kaptein S. A. Heyerdahl, Chef.
Kapteinlieutenant B. Knap, Næstkommanderende.
Premierlieutenant Kroepelien,
—·— Rode,
—·— Klingenberg,
—·— Rieck,
—·— Larsen, Eskadrechefens Adjutant,
—·— Tschudy.
Sekondlieutenant Schiøtt,
—·— Nielsen.

Korpslæge Clasen, Skibslæge.
Kand. med. Holmsen, Underlæge.
Kongl. Fuldm. Schroeter, Eskadre-Sekretær.
Kand. jur. Collett, Forvalter.

Af Fregattens Underbefalingsmænd nævnes følgende 4 som de øverste i de forskjellige Tjenestegrene:

Musikdirektør Zogbaum.
1ste Maskinist A. Berg.
Overkanoner O. Østmann.
Høibaadsmand H. J. Jacobsen.

Ud paa Eftermiddagen den 25de passeredes Alstenø, paa hvilken der, som bekjendt, rager op 7 sneklædte Fjeldtoppe ganske tæt ved Siden af hverandre og saa høit, at de kunne sees langt ude i Havet. De benyttes derfor ogsaa som Sømærke. De kaldes de «Syv Søstre«, og tage sig brilliant ud, især naar Solen om Natten forgylder deres sneklædte Toppe, medens de nedre Partiers ubestemte Omrids blot skimtes i en hemmelighedsfuld Halvskygge. Nordlands Poet, Petter Dass, som var Præst til Alstahoug og døde her 1708, synger om dem saaledes:

Ved Alsterhougs Præstegaard findes at se
Syv Søstre, som fletter sin' Lokker i Sne,
Syv Damer og alle saa hvide;
Der holder de Søstre paa høiene Hal
Saa høit, at Søfarende langt fra den Hval
Land-Kjendingen haver tilvisse;
At naar andre Klipper forsvinde fra Sjun,
Da vorder de Damers syvfoldet Paulun
Opreiset paa rankede Spidse;
Hver ordentlig haver indrømmet sin Plads,
At ingen forkorter den andens Pallads,
Hvers Grænse afpælet er lige.

Kl. 12 Midnat passeredes Trænen. Kl. 5 Morgenen den 26de Juni styredes ind mellem Fuglø og Fleinvær, hvor man

De syv Söstre.

paa nærmere Hold fik se nogle af de forrevne og takkede Fjeldtinder, hvorpaa Kysten nordover er saa rig. Kl. 10¼ om Formiddagen kastedes Anker paa Bodø Havn under Salut fra Land. Her laa allerede forud paa Havnen den norske Kanonbaad Lougen, Chef Pr. Lieut. M. Petersen, og den svenske Kanonbaad Gunhild, Chef Kaptl. Ulf, der som Tendere skulde ledsage Fregatten senere paa Turen. Byen var festligt smykket i Anledning af Kongens Ankomst og H. M.s Modtagelse her var baade smuk og høitidelig. Det festlige Arrangement og den festlige Stemning gav Indtrykket af en sand Folkefest. I de sidste Dage før Kongens Ankomst havde Skarer af Reisende, især af Almuen, strømmet til Byen, saa at der paa Festdagen var samlet en Folkemasse paa henved 4000 Mennesker. En smuk Landgangsbro var for Anledningen bygget til en privat ny Brygge, paa hvilken der foruden Flag var reist en høi og stadselig Æreport med Kongens Navnetræk over Buen. Torvet var omgivet af Stænger med Flag og Vimpler, som ogsaa prydede Hovedgaden til Amtmandens Bolig. Flere private Huse vare smukt dekorede med Grønt og Flag.

Omtrent en Time efter Ankomsten steg H. M. iland, ledsaget af Amtmand Worsøe, Udenrigsministeren Hs. Excel. Grev Bjørnstjerna, Admiral Knap, Statsraad Vogt, Kammerherre Gade, Kammerherre Ankarcrona samt Oberstlieutenant i Generalstaben Dahl, som her fremmødte for ifølge Kongens Befaling at følge med til Vardø.

Efter Landstigningen ønskedes Kongen velkommen af Byens Ordfører, Sagfører Mathiesen. Paa Bryggen var samlet Kommunebestyrelsen, Byens Embeds- og Bestillingsmænd, Borgere og Deputationer fra Landdistrikterne. Hvidklædte Damer kastede Blomster for Kongen, idet han ledsaget af sin Suite under Folkeskarens Hurraraab gik op til Amtmandens Bolig, hilsende til alle Kanter. Hos Amtmanden var der Audients for Byens Embedsmænd, Borgere og Bestillingsmænd.

Efter endt Kur gik Kongen med sit Følge en Spadsertur gjennem Byens Hovedgade, ofte tiltalende flere af Mængden. Han besøgte Sygehuset og besaa derefter med megen Interesse en stor Not, hvis Brug man viste ham ved at udspænde den. Kl. 2 begyndte det Festmaaltid, som Byen gav for H. M. I dette deltog foruden Byens Borgere de Deputerede og andre Fremmede. Det gaves i Carl Jakhellns Bolig, der var smukt udstyret for denne festlige Anledning. Spisesalen var prydet med rige og smagfulde Dekorationer af Flag og Grønt, hvorimellem der saaes Vaabenskjolde for hvert af Amtets Fogderier. Under Maaltidet spillede en Afdeling af Fregattens Mussikkorps. En belivet og festlig Stemning herskede under Maaltidet. Kongen underholdt sig med flere med sin sædvanlige Livlighed og Ligefremhed. Skaalernes Række aabnedes af Byens Ordfører, Sagfører Mathiesen, der talede for Kongen i følgende Ord:

„Ingen Konge har besøgt Nordland siden den gamle Søhelt Kong Christian den fjerde, før nu Hans Majestæt Kong Oscar naadigst har behaget at aflægge Besøg i disse langt bortliggende Dele af hans Riger.

Det var med ublandet Glæde, at Budskabet modtoges om Hans Majestæts Komme, thi Nordland, hvis Befolkning har sin hele Gjerning paa Havet, føler sig med dobbelt Inderlighed knyttet til Hans Majestæt, som fra Barnsben har pløiet Bølgen, og som i sin tidligere Stilling har valgt Søen som sit Virksomhedsfelt. Bevidstheden om, at der under Kongekaaben banker et Sømandshjerte, lader Nordland haabe, at dets Interesser i Hans Majestæt har fundet en Beskytter, og man vover i Hans Majestæts naadige Besøg at se et godt Forvarsel. Hans Majestæt Kongens Skaal. Gud bevare Kongen!“

Derefter udbragte Provst Schøning Hds. M. Dronningens Skaal i følgende Ord:

„Hendes Majestæt Dronningen har oftere havt den Naade at udtale den Sympathi, hvormed Hendes Majestæt omfatter Norge og det Norske Folk. Hendes Majestæt har ogsaa knyttet Folkets Hjerte til sig ved de

ædle Egenskaber, som har saameget større Betydning og udøve en saameget mere velgjørende Indflydelse, naar de smykke en Trone. Maa det være dobbelt kjært for Kvinden at vide sig elsket, er det hendes Kald at give og at modtage Kjærlighed, da haabe vi, at det maa glæde Hendes Majestæts Hjerte at vide sig omfattet af sit Folk med den varmeste Hengivenhed og den dybeste Høiagtelse, saa at det kun er eet Hjertes Slag, som slaar hende imøde i Nord og i Syd. Om disse Følelser for Hendes Majestæt, som ogsaa her bæres i Folkets Barm, er det, at disse Ord vil være en svag Udtalelse; ogsaa heroppe lyser Hendes Majestæts Mildhed, Kjærlighed og huslige Dyder, og Hendes Majestæt giver ved sit ophøiede Exempel en Støtte for det huslige Livs Grundlag, hvorpaa den Enkeltes Lykke og Tilfredshed hviler og af hvis Skjød ogsaa det Heles Vel udvikler sig. Vi takke Gud for vort Kongehus, vi takke Gud for vor Dronning, takke ham for de ædle Følelser og den Kjærlighedens Aand, han har nedlagt i Hendes Sjæl, takke ham, fordi Hendes Majestæt har gjort Kongens Valgsprog til sit, gjennem det ophøiede Kald som Kongeviv og Kongemoder saa stille og mægtigen bidrager til Brødrefolkenes Vel, til at omhegne Familielivet med Fred og Kjærlighed, til at skabe en indre Lykke, som bærer og afføder den ydre. Vi takke Gud, at han har stillet ved Deres Majestæts Side en Hustro, som styrker Deres Majestæt i det ophøiede Kald, som letter Deres Majestæt Kronens Byrde, som kvæger de Kræfter, Deres Majestæt har indviet os, — en Dronning, som i Mildheds og Kjærligheds Favn indeslutter Deres Majestæt, indeslutter de Børn, som ere Landets Haab og Glæde. Gud velsigne Dronningen! Gud forunde hendes Majestæt den Glæde, som Folkets Kjærlighed og Taknemmelighed saa gjerne vil berede hende, saa inderlig ønsker maa blive hendes Lod. Hendes Majestæt Dronningen leve! Landets ædle og elskede Moder leve!"

Paa disse to Taler behagede H. M. at svare i en Skaal for Bodø By.

Efter Maaltidet modtog H. M. fra Husets høie Trappe i den talrige Folkemængdes Nærværelse Amtets Hilsen i følgende Tale af Amtmand Worsøe:

„Tillad, naadigste Konge! at jeg for Deres Majestæt frembærer Nordlands Velkommen. Tillad, at jeg her udtaler den Velkomsthilsen, der idag fjernt og nær ikke blot fra denne Skare, men over hele Nordland fra alles Hjerter toner Deres Majestæt imøde, naar Kongen idag sætter Fod paa Nordlands Grund.

„Kongen kommer til os.“ Dette Budskab — først bragt os paa Rygtets Vinger — vakte tidlig i vore Hjerter det glade Haab, at ogsaa vi her høit oppe mod Nord skulde faa Landsfaderen at se og Ansigt til Ansigt lære ham at kjende.

„Kongen er kommen!“ Det er den Vished, der idag her og udenfor dette Sted — trindt om i Nordlands Fjorde og paa dets Kyst gjør hvert et Hjerte glad ved Tanken om, at Landsfaderen nu staar midt iblandt os.

Det skulde være tilgiveligt, om det her aldrig kjendte Syn af en Konge i vor egen Midte ved Nyhedens Interesse først vakte det glade Haab og nu gjør denne Dag til en Glædesdag over alle.

Men saa var det ikke, og saa er det ikke, naadigste Konge! useet, har Bernadottes berømmelige Kongehus været os alle vel kjendt. Vel kjendt var og maatte den forevigede Carl Johan være, han, der i sit Folks Kjærlighed fandt sin høieste Løn, — vel kjendt Sønnen, hvis hele Liv var Sandhed og Ret, — vel kjendt Sønnens Søn, der paa Fædrenes Vis med Lov byggede sit Land. Naturlig var derfor hos os alle Længselen efter at se en Ætling af hin Fyrste, Grundlæggeren af vort Kongehus, af ham, der i sin Visdom forstod med Fredens og Kjærlighedens Baand at sammenknytte Broderfolkene i en uopløselig Enhed, — efter at se Sønnen og Navnebæreren af den elskede Oscar den Første, Broderen af den elskede Kong Carl, Folkekongerne, der, begge døde, evigt skulle leve i vore Hjerter.

Men hidtil useet har ogsaa Deres Majestæt været os vel kjendt. Dette Kjendskab af Deres Majestæt, givet os allerede fra Barndoms Dage, yderligere styrket og stadfæstet under Ungdommens Fremvæxt og i den kraftige Manddom, da Deres Majestæts hele Liv har været en fortsat, kjærlig og ihærdig Stræben efter at lære vort Land og vort Folk at kjende, — har skabt Hengivenhed og Kjærlighed i Alles Hjerter. Deraf vor Alles Længsel efter at skue Deres Majestæt i vor Midte, deraf den Jubel, der nu griber Alle, naar Kongen træder frem blandt os, — Kongen, paa hvis Skjold Vaabenmærket „Broderfolkenes Vel“ ikke maledes i det Øieblik, Scepteret lagdes i hans Haand, men Træk for Træk i Aarenes Løb ridsedes deri, saaledes at det nu staar der, ikke som et Løfte, men som en Kjendsgjerning.

Tak derfor, naadigste Konge, at Du lagde Din Vei ogsaa hidop til os. Tak, at Du vilde se vort Nordland, se Nordland og lære Nordlands Forhold at kjende. Takken er det hele Lands; — det være dog mig tilladt idag særskilt at frembære den for Deres Majestæt paa Nordlands Vegne.

Kronen, der snart skal smykke Deres Majestæts Isse, er i al sin Skjønhed ikke let at bære. Et trofast og hengivent Folk staar dog — her Nord

som der Syd — fra Lindesnæs til Nordkap Mand om Mand altid vaagent og beredt for med Kjærlighed at lette Byrden. Dette være Deres Majestæts trøstefulde Vished. Det er vor Stolthed og Glæde.

Med disse Følelser hilse vi Deres Majestæt velkommen til Nordland.

Maatte den Krans af kjære Minder, Deres Majestæt i Aarenes Løb har bundet paa Reiser trindt om i Norges Land, ogsaa her faa sin Tilvext! Tag saa, naadigste Konge, med Velvillie mod den Hilsen, jeg giver i hele Nordlands Navn, naar jeg af Hjertet udraaber:

„Gud velsigne og bevare Kong Oscar den Anden!"

De stærke Hurraraab, som fulgte paa denne Tale, afløstes strax af dyb Stilhed, da Kongen begyndte med kraftig Røst at tale til det forsamlede Folk.

Kongen talede først om den Interesse, hvormed han omfattede Nordland. Søen havde været hans Hjem, som den er Nordlændingens. Fra sin tidlige Ungdom havde han faaet Søen kjær og følte sig derfor ogsaa tiltrukken af det Liv, Folket fører paa disse Kanter. Han talede derefter om den Forandring, der var foregaaet i hans Liv, siden han blev Konge. Med Kjærlighed omfattede han det Norske Folk. Han vilde arbeide i sit Kald baade af Pligt og med Hjertelag for Folkets Vel. Han ventede at støttes af et Folk, der med Trofasthed hang fast ved sin Konge. Stol paa mig! Jeg stoler paa Eder!

«Kongen vandt ved sin mandige, kongelige Tale Folkemassens Beundring og Hengivenhed. Dyb Bevægelse hvilede over Alle, medens Kongen talede til dem, og da Kongen sluttede med disse Ord: «Stol I paa mig, Jeg stoler paa Eder!« var det sikkert den samme Tanke, der uvilkaarlig greb Alle: «Ja med Troskab vil vi stole paa Dig!«

Kort derefter brød Kongen op og gik ned til Bryggen, hvor han tog Afsked med de samme Korporationer, som havde modtaget ham og med Bodø Damer, som til Afsked tilkastede ham en Mængde Blomster. Medens Musiken spillede ombord

i Fregatten, reiste Kongen under livlige Hurraraab fra Land og tog efter et kort Ophold paa Fregatten ombord i «Gunhild« for at gjøre en Tur til Saltdalen og bese den berømte og af mange Forfattere beskrevne «Saltstrøm«. Han ledsagedes foruden af sit sædvanlige Følge af Amtmand Worsøe, Foged Heiberg og Sorenskriver Neergaard samt Ordf. Sagf. Mathiesen.

Dampskibet Salten reiste strax efter Kongens Afreise indover til Saltdalen med henved 100 Passagerer af Byens forskjellige Samfundsklasser.

Under denne Kongens Udflugt reiste store Skarer den hele Eftermiddag ombord paa Fregatten, hvis Seværdigheder forevistes med Forekommenhed af Officiererne.

Ved Indløbet til Skjærstadfjorden er der egentlig 3 mærkelige Strømme, nemlig «Sundstrømmen« mellem det søndre Fastland og Strømøen, «Storstrømmen« mellem Strømøen og Knaplundøen, og «Godøstrømmen« mellem Knaplundøen og det nordre Fastland. Den mest bekjendte af disse er den mellemste: «Storstrømmen« eller «Saltstrømmen«. Da Forteren ikke selv har seet denne Naturmærkværdighed, gjengives her en Beskrivelse af samme, saaledes som den findes hos flere Forfattere, (Kraft. L. v. Buch. A. Schytte. Sommerfelt og fl.).

«Saltstrømmen har ingensteds i Landet sin Lige. Henimod Ebbe og Flod, især ved fuld og ny Maane, afgiver den et saare sjeldent Syn. Med en utrolig Kraft og en Torden lignende Bulder, som kan høres i $\frac{1}{4}$ Mils Afstand, trænger Havet ind eller ud og optaarner de rædsomste Bølger, mellem hvilke Afgrunden synes at aabne sig i Alt til sig rivende Hvirvler. Paa den Tid vilde enhver Baad, eller endog det største Skib, der vovede sig ud paa den, enten trækkes ned i Afgrunden eller knuses mod Klipperne. Endog Havets uhyre Kjæmpe, Hvalfisken, forsøger forgjæves at trænge igjennem, naar

Strømmen er som stridest, og denne Kamp fremstiller da et besynderligt Skuespil.

Naar Fiskerne, som dog ved daglig Øvelse have erhvervet sig en utrolig Behændighed i at styre sine smaa Baade mellem dens Hvirvler, vove sig for tidlig ud i den, blive aarligen flere eller færre af dem et Offer for den. Hvirvelen trækker baade Baaden og dem til Afgrunden og kaster dem atter efter nogle Minutter op igjen i temmelig Afstand.

Denne Strøm er ikke mindre farlig eller mærkværdig end den berygtede «Mal- eller Moskøstrøm« mellem Moskenæs og Værøen i Lofoten, hvilken sidste egentlig kun om Efteraaret og Vinteren, naar Nordveststorme indtræffe, er frygtelig, men til andre Aarets Tider sædvanligvis er rolig.«

Ved Saltstrømmen var en stor Folkemasse samlet. Kongen fik Anledning til at se Strømmen, medens den gik som stridest. Med Liv og Interesse for Folkets Forhold og Fiskeribedrift underholdt han sig ogsaa her med flere af Almuen. Paa Baksundholmen, hvorfra Kongen iagttog Strømmen, skal til et Minde om dette sjeldne Besøg reises en Støtte af Granit, hvortil Distriktet har bevilget 200 Spd. Paa den indre Side af Strømmen ventede «Lougen«, der førte H. M. indover den naturskjønne Skjærstadfjord til Rognan i Saltdalen, hvor der var gjort særdeles smukke Tilstelninger til en landlig Fest. Et Telt var opreist for Kongen i det Grønne, og her trakteredes med landlige, nationale Retter. Kongen fandt Naturen meget vakker og talte her, som overalt, hvor han reiste, meget med Almuen, som paa forskjellige Maader lagde sin Hengivenhed for ham for Dagen. Tilbagereisen tiltraadtes noget før Midnat, og Kl. 6½ om Morgenen den 27de lettede den samlede Eskadre Anker og stod ud ad Vestfjorden til.

«Nu har Kongen forladt os«, siger Stedets Avis, «men et varigt Minde har Kong Oscar sat sig i Folkets Hjerter. Hans elskværdige, aabne og ligefremme Personlighed har

vundet ham Folkets Kjærlighed. Med dybt følte, hjertelige Ønsker vil Nordland tænke paa H. M., naar han nu snart i Throndhjem skal krones til Norges Konge.«

Lofoten. Ørsvaag. Kirkevaag. Kabelvaag.

27de Juni.

Det var naturligt, at H. M. ønskede at se denne Øgruppe eller de Steder her, hvor som bekjendt Norges største Fiskerier foregaa, samt træffe sammen med den Almuesbefolkning, som her røgter sin farlige Dont. Hertil kommer, at Lofoten baade i den gamle og ny Verden er bekjendt og berømt for sine originale, vilde men ogsaa malerisk smukke Fjeldformationer og Fjeldpartier, saaledes at enhver Turist altid reiser hid, især dersom han er Maler, og anser sin Tur til det nordlige Norge mislykket, naar han ikke har havt det Held at faa se Lofotøernes Fjeldtoppe malede saa røde af Midnatsolens Straaler, at det ser ud som om det var glødende Jern, der stak op af den mørke Havflade. Farvebelysning kan undertiden paa disse Fjelde der ude i Havet være saa vidunderlig stærk rødlig gul, at ingen Maler rigtig drister sig til at gjengive den, og Ingen, der ser et Forsøg i denne Retning, vil rigtigt fatte samme, med mindre han selv har seet, hvorledes ethvert nok saa dristigt Forsøg med Pensel dog staar uendelig langt tilbage for den Farveglans, som Vorherres egen Sol en stille Nat kan kaste over disse Havfjelde. Saasnart Fregatten var kommen tilsøs sattes Kurs for Sydpynten af Lofotvæggen. Længer ud paa Formiddagen blev der styret mere nordlig, saaledes at Vestfjorden passeredes i en Bue, for at H. M. om muligt kunde faa et fuldstændigt Indtryk af de mægtige og maleriske Fjeld-

Svolvær.

formationer paa begge Sider. Vestfjorden var saa rolig som man sjelden ser den; men skjønt man i Horizonten kunde se milevidt omkring sig, hang der om Fjeldtoppene tætte Taage-slør, som skjulte hine bizarre, forrevne Former, hvorefter Øiet saa længselsfuldt speidede. Dette gjorde imidlertid, at enhver ved Fantasiens Hjælp og med største Dristighed udmalede sig disse Formationer; men da Taagen endelig lettede, overgik dog Virkeligheden den allerdristigste Fantasies Forestillinger. For ogsaa at give Læseren et klarere Begreb om Formationerne og tydeligere Ide om de maleriske Situationer, som der findes i talrig Mængde, leveres her 3 Billeder efter Fotografier, som bleve tagne paa Reisen.

«Efterretningen om, at H. M. paa sin Reise til det nordlige Norge ogsaa vilde besøge Lofoten« — hedder det i en Beretning sammesteds fra — «vakte overalt inden dette Distrikt en levende Interesse. Saavidt bekjendt har siden Kong Eisteins Dage ingen Konge betraadt Fogderiets Grund. Og med Glæden over, at vor nuværende Konge saa kort efter sin Thronbestigelse vilde foretage den lange Reise til Landets mest afsides Egne, forener sig Forvisningen om, at vore levende Følelser for Kongehuset og den allerede vundne Tillid til og Hengivenhed for Kong Oscar hos H. M. møder varm Kjærlighed til det Norske Folk og Nidkjærhed for det høie Kald, der er Kongen givet.«

Storvaagen, der i flere Henseender er at betragte som et Midtpunkt i Distriktet, var valgt til Mødested med H. M. i Lofoten.

Til den bestemte Dag samledes derfor ogsaa her en betydelig Mængde Mennesker fra de forskjellige Egne, dels fremkomne paa sine Baade, dels paa to for Anledningen gaaende Dampskibe. Af Vaagens Kommunebestyrelse var bevilget Midler til Festarrangementet, og i de nærmest foregaaende Dage var af den valgte Festkomite megen Virk-

somhed udfoldet med Reisning af Flagstænger, Pyntning med Grønt osv. At Veiret den hele Dag var smukt og roligt, var den væsentligste Betingelse for at Festen kunde lykkes.

Omtrent Kl. 5 Eftermiddag saaes Fregatten St. Olaf at bøie ind paa Ørsvaag Havn, der ligger lige under «Vaagekallen«, dette Praktexemplar blandt Lofotens Fjelde. Medens Salut gaves fra en strax i Baggrunden liggende Bjergknaus, styrede 8 større Baade under Flag og Vimpel mod Fregatten. I den første af disse, en vakker nordlandsk Fembøring, der var pyntet og indrettet til at føre Kongen i Land, fremmødte Distriktets Foged, i de øvrige Deputationer fra Kommunebestyrelserne i Flakstad, Buksnæs, Borge, Gimsø, Hadsel, Bø, Sortland og Dverberg tilligemed vedkommende Distrikters Lensmænd. Efterat der var givet samtlige de Fremmødende Adgang til at komme ombord samt til Foretræde for H. M., fremtraadte som valgt Formand Ordføreren i Buksnæs, Distriktslæge Stillesen, og henvendte sig til Kongen i omtrent følgende Ord:

„Som Deputation for Lofotens og Vesteraalens samtlige Kommunebestyrelser have vi søgt Foretræde for at udtale vor undersaatlige Hengivenhed og Taknemmelighed for den Interesse, Deres Majestæt ved en saa lang og besværlig Reise har vist disse Dele af Landet.

Vi tillade os at ønske Deres Majestæt en lang, lykkelig, velsignelsesrig og fredelig Regjering og bede Gud bevare Deres Majestæt, Deres høie Gemalinde og de Kongelige Børn.“

Som Svar paa denne Henvendelse behagede H. M. at udtale, at han altid havde interesseret sig for denne Del af Landet og for Bedriften heroppe, at han allerede før havde tænkt at komme herop, men først nu havde dette Ønske kunnet faa sin Opfyldelse.

Samtlige Medlemmer af Deputationerne tilligemed Lensmændene bleve derpaa forestillede for H. M., som erkyndigede

Vaagens Præstegaard.

sig om deres Hjemsted og samtalede med dem om Distrikternes Forholde. Fogden anmodede nu H. M. om at ville benytte den af Vaagens Kommunebestyrelse for Farten til Landgangsbroen i Storvaagen indrettede Nordlandsbaad. H. M. lovede dette og imødekom herved et levende Ønske hos Almuen om at Kongen skulde se og forsøge en Nordlandsk Fiskerbaad. I den rummelige Agterskot var der ligeledes Plads til Kongens nærmeste Følge. Da Vindens Retning var god, heisedes Seilet, og med Baadens Eier, Jakob Frantsen Nøsthals af Vaagen som Høvedsmand, strøg den raskt indover mod Storvaagen, hvis Afstand fra Ankerpladsen er omtrent $\frac{1}{4}$ Mil, efterfulgt af 20 andre Nordlandsbaade, ligeledes under Seil. Da Baaden gled ind imod Landingspladsen, modtoges den med kraftige og ustandselige Hurraraab fra den paa de omkringliggende Bakker forsamlede Menneskemasse. Paa den nylagte Landgangsbrygge, der var smukt dekoreret med Flag og Kranse, hilsedes Kongen velkommen af Vaagens Kommunebestyrelses Ordfører, Handelsmand Chr. Ellingsen af Skraaven i Spidsen for samtlige øvrige Medlemmer, som derefter bleve forestillede for H. M. Nær ved Landgangsbroen staar der en stor «Rorbod« eller Logishus for Fiskere i Fisketiden, som tilhører Storvaagens Eier, Handelsmand Wulff. Denne var sat istand som den skal være om Vinteren med fuld Udrustning saavel af de til Fiskerens Logis, Beklædning og Husholdning hørende Gjenstande som alleslags Fiskeredskaber. Kongen gik ind i denne Rorbod, hvis Eier var tilstede som Foreviser. Efter at have beseet samme gik H. M. tilfods til Kirkevaag, hvor Vaagens Kirke og Præstegaard er beliggende. Præstegaarden nedbrændte et halvt Aars Tid efter, og det tør derfor maaske være af dobbelt Interesse her at se et Billede af samme, som den var, da Kongen besøgte den.

Kirkevaagen forekommer, som bekjendt, oftere i Historien.

Om Thoralf, Kong Harald Haarfagers Jarl paa Helgeland, hedder det, at han en hel Vinter (890) lod fiske ved Vaagen i Lofoten og tilbyttede sig for Fisken i England, Hvede, Vin og Honning.

Kong Eystein Magnussen skal have opført den første Kirke her i Begyndelsen af det 12te Aarhundrede. Hans Egede var Præst her i 11 Aar fra 1707—1718, da han forlod Kaldet og drog til Grønland som Missionær.

Paa hele Strækningen fra Ørsvaag til Præstegaarden var Veien, omtrent ¼ Mil lang, beplantet med Flag. Toget aabnedes af samtlige Lensmænd, derefter fulgte Vaagens Kommunebestyrelse og Fogden. Saa kom H. M. og hans Følge og til dette sluttede sig Deputationerne fra de øvrige Kommunebestyrelser.

Ved Siden af og bagefter paa Veien strømmede en umaadelig Menneskeskare under stadigt gjentagne Hurraraab. Under Gangen samtalede H. M. med forskjellige af Deltagerne i Toget, dels ogsaa med den ved Siden af Veien strømmende Almue.

Fra Kabelvaag til Kirkevaag, der tidligere ikke har staaet i direkte Veiforbindelse, var i Vaar af Privatmænd paabegyndt et Veianlæg, som ved Efterretningen om Kongens forventede Ankomst overtoges af Kommunen til øieblikkelig Fuldførelse i Haab om senere Refusion af Veifondet. Arbeidet var ogsaa i rette Tid bleven færdigt, og ved en paa Klippesiden malet Tavle var Anlægget betegnet med Navnet «Kong Oscars Vei«. H. M., som tilkjendegav sin Tilfredshed med Veianlægget, der er af ikke ringe Betydning for Vaagen, indridsede ogsaa paa Tilbageveien med Kridt sit Navnetræk paa en Klippe, hvor det vil blive udmeislet til en blivende Erindring om Kongens Færden paa Veien.

I Kirkevaag, hvor en med Flag, Kranse og Blomster smykket Æreport var opreist, blev Kongen paa den ligeledes

Kabelvaag.

med Flag og Grønt smykkede Gaardsplads modtagen af Stedets Sognepræst, Neumann, tilligemed de øvrige tilstedeværende Præster — Provsterne Schanche og Daae samt Sognepræsterne Koch fra Borge og Hansen fra Bø —, Lofotens og Vesteraalens Sorenskriver, Engh, m. Fl. Ogsaa her var allerede en betydelig Almue forsamlet, der stadigt voxede ved den efter Toget kommende Mængde. Kongen traadte derefter ind i Præstegaarden, hvor Forfriskninger serveredes for ham og hans Følge, og hvor Præsentationer foregik af ældre Kommunemænd m. Fl. Medens Forfriskningerne indtoges, spillede Fregattens Musikkor flere Melodier.

Da Kongen atter traadte ud paa Gaardspladsen, modtoges han af Distriktets Foged, Dahl, med følgende Tale:

„Naadigste Konge!

Jeg udbeder mig Tilladelse til at frembære for Deres Majestæt Lofotens og Vesteraalens Distrikters forenede Hilsen og Tak for det Møde, hvortil her er stævnet.

Vi have stundet til dette Møde og vi glæde os over denne Mødets korte Stund — ikke fordi vort Øie mættes af Kongeglans eller fordi et Trællesinds Slaphed lader os søge Sjælens Løftning i Tilbedelse af menneskelig Storhed. Vort Livs Vilkaar her i det høie Nord, hvor det dybeste Mørke og det klareste Lys mødes, er med dets Færd paa et uroligt Hav egnet til at give os et dybt Indtryk af menneskelig Afmagt og Forgjængelighed. Men det lader os ogsaa med Lyst gribe den flygtige men sande og varme Stemning, som festlige Øieblikke vække. Vi se vor høie Konge før Modtagelsen af den Indvielse, der — saasandt som den sker i Herrens Navn — skal lægge Velsignelse til Kaldet, træde frem midt iblandt sit Folk. Vi lægge heri Stadfæstelse af vor levende Tillid til, at Deres Majestæt af Folket selv vil lære dets Trang, med Folket selv vil slutte Pagt til Gjennemførelse af den høie Opgave, der foreligger os Alle i en frugtbar Udvikling af det Statsliv, det Folkeliv og det Kirkeliv, som Gud har givet os. Og vi glæde os over, at Deres Majestæt har erindret vor afsides Landsdel og støttet vort Haab om, at ogsaa vi skal kunne lægge Kraft til den fælles Væxt.

Deres Majestæt har faaet Lykke til allerede ved de første Regjerings-

handlinger at vinde det Norske Folks fulde Hengivenhed. Vi frembære særligt vor Tak — ogsaa vi —, fordi Deres Majestæt har forenet Dem med vort Storthing i at sætte det sidste Segl paa vor nationale Selvstændigheds Brev. Og vor Tak udtrykke vi i Villien til at give deres Majestæt igjen vor fulde Troskab, vor varme Kjærlighed, og det Bedste, denne kan yde, vore Forbønner.

Vi tro paa Høitidsstundens Magt til at sprede Lys og Varme over vort Arbeide. Men vi kjende ogsaa Stemningens Svaghed mod Livets Kampe og forvildende Veie. Vi glæde os derfor i Forvisningen om hos Deres Majestæt at finde Samstemning, naar vi i vor Festglæde ogsaa lægge det Alvor, som kan sikre den varig Virkning udover Omskiftelserne.

Sandhedens Grund for Mødets Glæde skulle vi finde i Sandhedens Ord, der alene danner sikker Grundvold for Troskab i al Gjerning. For vor Samvirken er det den bedste Borgen, at mødes i den paa Ordet hvilende Gudsfrygt, der giver Konge som Folk den Ydmyghedens og Kjærlighedens Aand, til hvilken Løfte om Velsignelse er knyttet. Paa denne Grund se vi det som en stor Guds Naade, at vi med Frihed og Selvstændighed som Mennesker og Borgere kunne lyde og ære vor Konge. Paa denne Grund kunne vi med freidigt Haab udtale vort inderlige Ønske om Guds Naade for Deres Majestæt til med Visdom og Kraft at føre det i Forfatningen hjemlede høie Kald. Og med dette Haab, som ikke skal gaa til Grunde for Skuffelser eller Bekymringer, udraabe vi

Leve Kong Oscar den Anden!"

Ønsket ledsagedes af et 9 Gange gjentaget kraftigt Hurra fra Folkemængden.

H. M. behagede derefter i hjertelige Ord at udtale sin Interesse for de Landets nordlige Egne, som han iaar besøgte, sin Følelse af, at han her var bleven mødt med Kjærlighed, og sit Haab om, at Besøget maatte tjene til at befæste Kjærlighedens Baand mellem Konge og Folk til Velsignelse for Landet.

H. M. besaa derefter Vaagens Kirke og beærede Handelsmand Wulffs Hus med et kort Besøg. Derpaa tiltraadte man Tilbageturen ad samme Vei, og strax før Ankomsten til Kabelvaag besteg H. M. en Høide, hvorfra man, som Billedet viser,

har Udsigt over Kabelvaags Havn, til hvis Udvidelse og Beskyttelse større Arbeider ere bragte i Forslag. Da H. M. atter gik igjennem Kabelvaag, som ligger omtrent midtveis mellem Kirkevaagen og Storvaagen, havde nogle Fiskere trukket et Par Baade op paa Land lige ved Siden af den Vei, som Kongen passerede. Den ene af disse var udrustet som Garnbaad, den anden som Linebaad, og hver besat med en Mand i fuld Vinterhyre. Disse opførte nu en fuldstændig Komedie med at trække Garn og Line, seile, «drage Kloa« og vare især ivrige i at dyppe sine store Søvaatter i en Bøtte Vand og banke dem tørre igjen paa Ripen. Formodentlig dvælede de med Forkjærlighed ved denne Prøve paa en Nordlandsfiskers Idrætter, fordi det var det eneste Vaade i deres Forestilling. Da deres Redskaber, Garn og Line, kom i Kollision med hinanden, som ofte hender, udspandt der sig en Strid mellem Fiskerne, hvorunder Lofotloven og Fiskeriopsynet behandledes. Striden endte med, at Garnmanden kappede Linen, hvorefter dennes Eier henskjød Afgjørelsen under H. M., hvis Interesse den givne Forestilling syntes at vække, og som derpaa rigeligt erstattede den lidte Skade.

H. M. benyttede paa Tilbageveien den samme Baad, paa hvilken han reiste iland, og eskorteredes paa samme Maade af Kommune-Deputationerne, fulgt af idelige Afskeds-Tilraab fra Mængden paa Land. Fregatten naaedes henimod Kl. 11, og der blev nu givet Anledning for Alle til at bese Fartøiet, en Adgang, som i talrigt Maal blev benyttet. Kanonbaaden Lougen havde nemlig gjort en Sving indom «Vestervaagen« og derfra taget med sig til Fregatten en hel Del Damer og Herrer. For Damerne og saamange Andre, som Rummet tillod, aabnedes ogsaa Kongens egne Rum, hvor Forfriskninger serveredes. H. M. gik senere ogsaa omkring paa Dækket

i den ligesaa lyse som stille Nat og samtalede med flere af Almuen.

«Længe ville Lofotens og Vesteraalens Distrikter i Kjærlighed bevare Mindet om Kong Oscars Besøg i Vaagen. Overalt har det gjenlydt af Glæde over Kongens Fremtræden og overalt skal det spores, at det af H. M. i Kirkevaag udtalte Haab i rigt Maal er bleven virkeliggjort i den herværende Befolknings Følelser for Kong Oscar.«

Fra Lofoten til Tromsø.

28de—29de Juni.

Den 28de Juni Kl. 3 om Formiddagen lettede Fregatten Anker fra Ørsvaag og stak ud paa Vestfjorden i den friskeste og deiligste Morgenbelysning.

Luften var saa klar og blank, at man kommen ud paa Vestfjorden ikke blot kunde se hele den udstrakte Lofotvæg i Vest men ogsaa de herlige Alpelandskaber i Øst omkring Bunden af Vestfjorden. Ud paa Formiddagen løb Fregatten ind i Tjeldsund, langs hvis Bredder man ser flere ret vakre Gaarde med veldyrkede Engmarker. Begge Kanonbaade vare tidligere end Fregatten afgaaede fra Lofoten og havde kastet Anker i Stagvoldsbugten for der at afvente H. M.s Ankomst. Da Sandtorvstrømmen strax nordenfor kun kan passeres i Høivande af saa dybtgaaende Fartøi som Fregatten, og der endnu var flere Timer til denne Tid, gik H. M. for at benytte Mellemtiden ombord i «Lougen«, og Kanonbaadene gjorde nu en Tur indover til Gaarden Sandnæs paa Sydsiden af Baldstadstrømmen. Imidlertid skulde Fregatten passere Sandtorvstrømmen i det beleiligste Øieblik og gaa til Havnvig ved Ibbestadøen, hvor H. M. samme Aften atter skulde embarkere.

H. M. gik iland ved Gaarden Sandnæs og var indom i nogle Huse, men der var næsten overalt folketomt, da alle, som kunde komme afsted, vare reiste til Sandtorv, hvor de vidste at Kongen skulde gaa iland. I et af Husene laa en gammel syg Kone, og hun havde vel mindst af alle drømt om at skulle faa se H. M., men da nu Kongen alligevel pludselig stod lys levende for hende og tiltalte den Gamle med venlige Ord, var det ikke at undres paa, at hun blev saa bevæget, at hun brød ud i lydelig Graad. H. M. lod hende tilse af Livlægen.

I Bakkeskraaningen ovenfor Gaarden Sandnæs er der en vakker Birkeskov, som netop nu stod i sin smukkeste Vaarpynt med lysegrønne, glitrende og duftende Blade. Selskabet leirede sig her paa en Græsbakke, og H. M. læste op flere Stykker af Petter Dass's «Nordlands Trompet«. Paa denne Maade repeterede man her paa Grænsen af Nordlands og Tromsø Amt gjennem den gamle Poets originale og træffende Beskrivelse mange af sine Oplevelser tidligere paa Reisen.

Fregatten passerede Sandtorvstrømmen Kl. 1, og noget senere ankom H. M. til Sandtorv paa Kanonbaaden Lougen. En stor Almue, mindst 4000 Mennesker, havde samlet sig her fra de omliggende Præstegjelde.

Amtmand Kjerschow kom strax efter ombord for at modtage H. M. og føre ham iland paa en stor Nordlandsbaad. Landgangsbryggen var smykket med norske og svenske Flag samt belagt med rødt Klæde. En Æreport var ligeledes opreist, prydet med Kranse og Kongens Navneziffer. Over Indgangen til alle Huse var hængt Kranse og over Døren til Hovedbygningen var anbragt Ordet «Velkommen« med Bogstaver af Grønt. Ved Landstigningen hilsedes H. M. af den forsamlede Menneskemasse med Hurraraab, og Ordføreren i Trondenæs, Haugan, ønskede ham velkommen i følgende Ord:

„Naadigste Konge!

For første Gang siden Christian den 4de af Danmark—Norge skal have reist forbi disse Trakter, har den nordlandske Befolkning den Glæde og Lykke at blive besøgt af sin Konge.

Paa Kommunens Vegne frembæres i Underdanighed til Deres Majestæt et hjerteligt Velkommen til Trondenæs Herred!

Deres Majestæt vil blive modtaget paa en, efter de lokale Forhold, simpel Maade; men det haabes dog, at Deres Majestæt ogsaa paa disse Kyster vil finde Nordmænd, hvis Hjerter slaa varmt for Konge og Fædreland.

Vi haabe, at Deres Majestæts Reise til disse nordlige Trakter, som enhver kongelig Gjerning og Foretagende, vil virke til Velsignelse for Fædrelandet. Dertil paakalde vi den Høiestes Bistand og bede:

Gud bevare Kongen, Fædrelandet og Broderriget!

Længe leve vor folkekjære Konge, Oscar den Anden!

Derefter gik H. M. ind i Handelsmand Gotaas's Hus, hvor en Deputation fra Ofoten og forskjellige Andre bleve forestillede.

I den Tro, at det vilde interessere H. M. at se en Fjeldfinneleir, havde man paa en Tange strax nordenfor Sandtorv ladet drive sammen en Renhjord paa ca. 500 Dyr. Finnerne havde her ogsaa opslaaet sine Telte med Tilbehør og ordnet Alt saaledes som det bruges i deres dagligdags Liv. Fulgt af Folkemængden spadserede H. M. hen til Leiren og iagttog med synlig Interesse denne Prøve paa Nomadelivet. Finnen fangede med Lassoen nogle Rensimler, malkede dem og bød Kongen af Renmelken. Han bad ligeledes om at maatte faa forære Kongen en Renkalv, og da H. M. gav sit Bifald, blev Kalven mærket med «Kongens Mærke«, for senere med sin Afkom at passes som H. M.s Eiendom. Til Gjengjæld forlangte dog Finnen, at han vilde blive udnævnt til «Kongens Renjæter« og for Eftertiden faa Lov til at bære denne Titel.

H. M. gik derpaa tilbage til Gotaas's Hus og opholdt sig der en Times Tid under Samtale med Almuesfolkene. Nogle

Havnvigen.

Forfriskninger bleve her under Opholdet serverede for H. M., og Skaaler udbragte for H. M., for Hds. M. og det Kongelige Hus samt for Sverige. H. M. svarede med en Skaal for Trondenæs Herred og Hans Excl. Udenrigsministeren svarede paa Skaalen for Sverige med en Skaal for Norge og Nordmændene. Ved Afskeden behagede det H. M. at uddele en Del Portrætter af sig og Dronningen. Idet H. M. skulde forlade Sandtorv udtalte Ordføreren i Trondenæs:

„Paa Trondenæs Kommunes Vegne tillader jeg mig i Underdanighed at takke Deres Kongelige Majestæt for Deres Nærværelse her!

Længe leve vor folkekjære Konge Oscar den Anden!"

Omtrent Kl. 5 gik H. M. atter ombord i «Lougen«, hilset til Afsked med Hurraraab fra hele den forsamlede Almuesbefolkning, og om Aftenen Kl. 8 ankrede Kanonbaaden ved Havnvig. H. M. blev ogsaa her afhentet i en Nordlandsbaad, og en talrig Almue havde ligeledes samlet sig ved dette Handelssted. Der manglede heller ikke her Æreport, Flag, Vimpler, Kranse og Blomster.

Efter Landstigningen gik H. M. først op paa en Høide bag Gaardens Huse, hvorfra man har smuk Udsigt, og siden en Spadsertur ad Landeveien helt henimod Ibbestad Kirke. Derpaa vendtes tilbage til Handelsmand Dons's Bopæl, hvor der i det gammeldags, hyggelige og for sin Gjæstfrihed bekjendte Hus, var dækket Aftensmaaltid for H. M. og Følge.

Det gamle ærværdige Ægtepar vare rørte indtil Taarer over den Lykke at opleve den Dag, da de havde sin Konge imellem sig som Gjæst ved sit Bord. Henved Midnatstid gik H. M. ombord i Fregatten og Kl. 1 Søndag Morgen den 29de lettede denne og styrede, ledsaget af Kanonbaadene, nordover gjennem Leden mellem Senjenøen og Fastlandet.

Da Fregatten kom op til Larseng i Gisund, laa Korvetten Nornen, som var ude paa et Øvelsestogt under Kommando

af Kapteinl. Ferd. Wedel-Jarlsberg, her for Anker. Da Kongeskibet ankom, saluterede Korvetten med 21 Skud og 4 Gange Hurra af Mandskabet paa Ræerne. Fregatten kastede nu ogsaa Anker her for at afvente den for Ankomsten til Tromsø bestemte Tid, og Kl. 9¼ ankom Kanonbaadene, som paa Veien fra Havnvig vare seilede agterud. Kl. 10 mønstrede Mandskabet for H. M. og derpaa holdtes Gudstjeneste. Denne var baade høitidelig og gribende. En Salme, sungen af 400 kraftige Mandsstemmer, vil aldrig undlade at gjøre Indtryk paa ethvert, selv det sløveste Gemyt. H. M., som selv er meget musikalsk, deltog ogsaa med kraftig og lydelig Stemme i Salmesangen.

Kl. 12¾ lettede den samlede Eskadre Anker og styrede op imod Tromsø.

Tromsø.

29de Juni.

Tromsø er ingen gammel By. Først 1794 blev det nemlig bestemt, at der paa Øen Troms skulde anlægges en Kjøbstad og at visse Begunstigelser skulde indrømmes dem, som nedsatte sig der for at drive borgerlig Næring. Derimod er Tromsøen bekjendt fra meget gammel Tid af som et Sted, der var Gjenstand for Overtro. Det hed sig nemlig, at Hexer og Troldfolk i gamle Dage paa Høitidsnætter aarligen forsamlede sig her paa Øen og holdt sig lystige med »Spil, Dans, Æden og Drikken.« Den Talemaade, »at ride eller fare til Troms« var derfor engang gjængs i Norden, ligesom Talemaaden »at ride til Bloksbjerg« i Tydskland.

I det 13de Aarhundrede lod, som bekjendt, Haakon Haakonsen en Kirke opføre paa Troms for at fremme Kristen-

Parti af Tromsö.

St. Olaf. Nornen. Lougen. Gunhild.

dommens Udbredelse der i Trakten og nordover i Finmarken. Der boede dengang endnu kun ganske faa Nordmænd saa langt nordpaa. Hovedbefolkningen bestod dengang fornemmelig af Finner eller Lapper, hvortil kom en Koloni Kareler, som omtrent paa den Tid havde flygtet fra sit østligere Hjem paa Grund af Mongolernes Indfald i Rusland, og af Haakon Haakonsen havde faaet Lov til at nedsætte sig i Malangen.

I de to første Decennier efter Tromsø Byes Anlæg, gjorde den nye Kjøbstad kun ringe Fremskridt. Saaledes var der i 1818 endnu kun 35 Vaaningshuse i Byen. Men efter Folketællingen i 1869, har Tromsø derimod nu en Folkemængde af 4,551 Individer eller næsten ligesaamange, som de 3 endnu nordligere liggende Byer, Hammerfest, Vardø og Vadsø tilsammen. Tromsø kan derfor nu baade med Hensyn til Folkemængde og Beliggenhed betragtes som hine nordlige Trakters Hovedstad.

Man kan allerede paa Forhaand vide, at Borgerne i Tromsø By ikke alene af denne Grund gjerne vilde anstrenge sig for at modtage H. M. paa en værdig Maade, men det var jo ogsaa første Gang en Konge besøgte dem. Det er nemlig ikke sandsynligt, at nogen af de gamle Konger paa sine Vikingefærder til Bjarmeland har været paa Troms, og om Christian den Fjerde ved man, at han seilede forbi langt ude til Havs og først landede ved Vardø.

Et Øienvidne har fortalt, at man derfor i Tromsø allerede længere Tid forud begyndte at vise travl Virksomhed med at faa Byen i fuld Puds til Kongens Ankomst.

Magistrat, Formandskab, Festkomite samt Damer og Herrer forresten i Mængde arbeidede i den sidste Tid baade om Dagen og i de lyse Nætter for at skaffe Byen et festligt og livligt Præg. Brygger bleve reparerede, alle Huse i den Gade, som fører op til Amtmandens Bopæl, bleve malede, og private Folk pudsede og pyntede forresten ogsaa sine Huse

overalt, hvor man kunde formode, at Kongen vilde komme. Alle Pakhuse rundt om Havnen bleve malede hvide, og Kommunen fik i Anledning af Kongens Ankomst med Lethed og Beredvillighed rettet paa mange Skrøbeligheder og Uskjønheder, som maaske ellers i lang Tid vilde være blevne staaende i sin gamle Skik. Flagstænger opstilledes i Mængde, og Kranse bleve bundne, ikke i Alenvis, men i Kabellængdevis, af alt det smukkeste Grønne, som baade Traktens egen Skov og Mark paa den Tid havde at frembyde og som kunde faaes søndenfra fra blidere Egne. Fra Landsbygderne strømmede Folk i Mængde til Byen i de sidste Dage. Det sydfra kommende Dampskib medbragte saaledes omtr. 700 Passagerer, hvoraf ca. 300 fra Maalselven, og de smaa Dampbaade Hvidfisken og Alken var i uafbrudt Virksomhed med at bringe Besøgende fra forskjellige Kanter. Et stort Antal Mennesker kom desuden tilbaads. Byens Folketal voxede derfor i hine Dage med 4—5000 Individer, og Lørdag Aften frembød Tromsø By et livligt Billede med sine af Folkemasser vrimlende Gader.

Endelig vare alle Forberedelser færdige og Alt i Orden til Søndagen den 29de, da H. M. skulde komme. Det eneste, som man ikke kunde gjøre noget ved, var Veiret, og desværre Himmelen var om Morgenen skyfuld og saa truende ud. Folket, som ud paa Formiddagen gik i Kirke, fulgte den Søndag maaske ikke Præstens Prædiken med den sædvanlige Opmærksomhed, ialfald ikke førend det kom saa langt, at Kongens Navn nævntes; thi frem for alle andre Dødelige var Kong Oscar den Dag især i Folkets Tanker. Da Præsten derfor til Slutning, som sædvanlig i den almindelige Kirkebøn, bad om «godt og tjenligt Veir«, er det udenfor al Tvivl, at Alle med mere end almindelig Interesse stemte i med om det Samme. Kl. 2 saa man Fregatten St. Olaf langsomt staa indover Tromsøsundet, fulgt af Korvetten Nornen og den norske Kanonbaad Lougen samt dens svenske Søster Gun-

hild. Netop i det Samme Flaaden stevnede ind igjennem «Strømmen« eller det sydlige Indløb til Byen, fordunklede en Regnbyge næsten ganske den ellers ret smukke Udsigt, som man under Indseilingen har over det Basin, hvori Tromsøen ligger. For at kunne se Indseilingen havde Folket i Byen især stimlet sammen paa det saakaldte Provstenæs, hvorfra man har Udsigt sydover. Pladsen er stor der, men den fyldtes næsten af den talrige Menneskemasse.

Præcis Kl. 2 kastede Fregatten Anker paa Tromsø Havn. Byens Formandskab kom strax derpaa ombord for at indbyde H. M. til at gaa iland, og Kl. $2\frac{1}{2}$ gik Kongen fraborde under et 4 Gange Hurra af Mandskabet paa Ræerne.

H. M. steg iland paa Torvebryggen, der i den Anledning var festligt smykket med Flag og Vimpler, mellem hvis Stænger hang fyldige grønne Kranse i Guirlander. Ogsaa Bryggens Rækværk var overalt omvundet med grønne Kranse af Løv, Lyng og Blomster.

Netop idet H. M. kom op paa Bryggen, hvor han modtoges af Magistraten, Byens Formandskab og Repræsentantskab, brød ogsaa til alles Glæde Solen pludselig gjennem Skydækket og kastede sine klare Straaler ned over Kongen og over Folket, som stod i broget Blanding rundt omkring, ventende med længselfulde Blikke paa at faa se et Glimt ikke blot af den første Konge paa Troms, men af ham, Oscar II, om hvem Rygtet allerede var gaaet forud og havde fortalt, at han baade var vis og god. I Øieblikkets Spænding glemte Nordlændingen næsten ganske at raabe Hurra; først da H. M. gik opover fra Bryggen igjennem Storgaden, hvor de forskjellige Korporationer af Borgere vare opstillede en haye med sine Faner, udbrød jublende Hurraraab fra de tætpakkede Masser, medens festligklædte Damer fra alle Vinduer kastede Blomster ned paa Gaden.

Det tager lidt Tid, inden Nordlændingen kommer i Fyr

og Flamme, men det er med ham som med enkelte andre tænd- og brændbare Materier, at naar de først engang rigtig have fænget, varer det ogsaa længe, inden Ilden igjen kan slukkes. Saasnart man derfor senere fik se det mindste Glimt af H. M. i noget af Vinduerne i Stiftsgaarden, udbrød strax jublende Hurraraab fra de udenfor staaende tætte Skarer.

H. M. ledsagedes ind i Stiftsgaarden af Byens høiere Autoriteter og lod sig derpaa Byens Embedsmænd og Borgere præsentere. Ogsaa en Del Ansøgere eller Folk, der havde forskjellige Andragender eller Klagemaal at fremføre, kom efterhaanden frem. Nogle havde skriftligt optegnet, hvad der laa dem paa Hjerte, andre vilde absolut selv «tale med Kongen«. H. M. viste den Omhu, dels at gjennemlæse, hvad Enkelte havde skrevet, dels at høre paa, hvad Andre havde mundtligt at fremføre, samt konferere derom med vedkommende Øvrighed.

Ogsaa Folk, der vilde tigge om Almisse, trængte sig ved forskjellige Leiligheder frem. H. M.s Haand var aaben for Alle og gjennem hans Kammerherrer fik enhver Trængende en større eller mindre Gave. Ogsaa en Kvæn kom frem for at faa tale med H. M., men han kom ikke heldigt fra Audientsen. Han var ikke paa nogen Maade at formaa til forud at sige noget om, hvad han ønskede at forebringe for H. M., men vilde absolut selv tale direkte med Kongen. Da han ikke kunde tale Norsk, blev Prof. Friis, som fremmødte i Tromsø og senere fulgte med paa Reisen, tilkaldt som Tolk. Kvænen forklarede nu, at han var yderst fattig, sad med Kone og flere Børn og dertil saa brystsvag, at han ikke taalte at arbeide, hvorfor han da vilde bede H. M. om Hjælp. Paa Spørgsmaal til en af de tilstedeværende Lensmænd, kom det imidlertid for Dagen, at Kvænen havde været under criminel Tiltale og var bleven straffet. «Tal nu Sandhed,« sagde Kongen; «forholder det sig virkeligt saa, at Du er saa syg og svag, at Du ikke orker at arbeide for Kone

og Børn?« «Ja,« svarede Kvænen, «jeg har saa ondt i Lungerne, at jeg ikke taaler at arbeide.« Hans Udseende tydede forresten just ikke paa, at han skulde være meget sygelig. Imidlertid, Kongen var netop i Begreb med at lade en af sine Kammerherrer tilstille ham en Pengegave, da en af de Tilstedeværende ytrede Formodning om, at Kvænen ikke talte Sandhed. «Den Ting kan vi jo let komme paa det Rene med,« sagde Kongen. «Bed Doktor Budde komme hid!« Da Doktoren kom, befalede Kongen ham at undersøge Kvænens Bryst. Budde saa gjorde, han aabnede Skjorten, lagde sit Lommetørklæde paa Brystet og Øret paa Tørklædet, lyttede, bankede, o. s. v., som en ret Læge hør og bør, men erklærede til Slutning, at Mandens Bryst eller Lunger vare fuldkommen sunde og friske. «Naa, Du staar altsaa her og siger Usandhed ligeoverfor mig!« sagde Kongen.

Kvænen ønskede vist i sit Hjerte Livlægen paa Bloksbjerg, men kunde Intet svare paa Kongens Tiltale, og Følgen var da den, at H. M. lod ham gaa med det Raad for Fremtiden at holde sig Lovene efterrettelige, tale Sandhed og arbeide.

Kl. 5 gav Byens Borgere Festmiddag paa 100 Couverts i Latinskolens Lokale. Foruden Kongens nærmeste Reisefølge, var ogsaa Officierene fra Fregatten indbudne. Gjæsterne vare grupperede ved tre Borde, to større og et mindre eller «Kongebordet«, hvor H. M., hans Reisefølge, Stiftamtmanden, Biskop Hvoslef, Provst Jensen, Ordføreren i Formandskabet, m. Fl., eller i det Hele 20 Personer havde Sæde. Lige bag H. M.s Plads var Kongens Valgsprog, «Broderfolkenes Vel« anbragt i en rig Indfatning af norske Flag. Til Venstre for samme var det svenske og til Høire det norske Rigsvaaben anbragt. Paa Væggen midt imod hang Tromsø Byes Vaaben: et Rensdyr i asurblaat Felt.

Ved Middagen udbragte først Byens Ordfører Rektor Knap Kongens Skaal i følgende Tale:

„Med naadigst Tilladelse har jeg den Ære at frembære for Deres Majestæt et Udtryk for den Glæde, hvoraf Tromsø Borgere besjæles ved at se Deres Majestæt i sin Midte, og den Taknemmelighed, vi føle, at det har behaget Deres Majestæt ogsaa i disse Egne at ville mødes med Folket.

Det er gammel Sæd og Skik hos dette norske Folk, at elske og hædre sin Konge og hans Hus. Det ser i denne Kjærlighed en Rigets Støtte, et Værn for Fædrelandets Fred og Lykke.

Nu har det været en af Deres Majestæts første Tanker som Konge at gjæste Nordlandene og Folket der; stærkere og kjærere Pant for at ogsaa denne fjerne Landsdel indtager en Plads og det ei den sidste i Deres Majestæts Hjærte, har vi Nordlændinger ikke kunnet ønske.

Vel maa da her Folkets Hjerte slaa Kongen imøde! Thi det Kjærlighedens Baand, der knytter det norske Folk til Deres Majestæt og Deres Æt, — det Baand, Forsynet har beseglet gjennem et halvt Aarhundredes fredelige og lykkelige Samfundstilstande, kan i disse Egne og her i vor By kun være saameget stærkere, da vi ihukomme, at det først var Norges Nytid, skjærmet af høisindede Fyrster og lovbunden Frihed, forbeholdt i denne Landsdel at se rige Næringskilder almindelig benyttede, nye Veie aabnede for Foretagsomheden, og Hjemmet bygget for et tilfreds og lykkeligt Borgersamfund. Nordlands og ikke mindst vor Bys Opkomst og Trivsel er jevngammel med Folkeaandens Gjenfødelse i vort Land, Foreningen med Broderriget og Deres Majestæts Æts Styrelse fra de forenede Rigers Throne.

Saa inderlig er denne Landsdels Lykkesskjæbne sammenknyttet med Forsynets største Velsignelser mod det norske Folk.

Denne Byes Borgere, som føle og vide dette, og vide at Deres Majestæt med Varme og Interesse følger og fremmer Alt, hvad der tjener disse Egnes Fremskridt i Oplysning og Velvære, kunne kun med saameget inderligere Hengivenhed omfatte sin Konge, med saameget dybere Glæde hilse og følge Deres Majestæt paa den folkekjære Nordlandsfærd, fra hvilken vi haabe, Deres Majestæt hjembringer skjønnere og lysere Minder, end hin kongelige Nordmandsven fra sin for 300 Aar tilbage, saasandt det siden da har lysnet til ny Dag ogsaa over Tromsens og Finmarkens Strande og Fjelde.

Værdiges da, naadigste Konge! at modtage vor Tak, at De ogsaa blandt os vilde mødes med et hengivent Folk og derfor end yderligere styrke den Kjærlighed, hvormed vi omfatter Deres Majestæt;

værdiges at modtage vor Hyldest, naar vi nu med løftede Bægre samle alle vore Ønsker og Forhaabninger for Konge og Fædreland i Raabet:

Længe leve Hans Majestæt Kongen Oscar!“

Denne Tale ligesom de følgende ledsagedes af 3 Gange 3 Hurra og Salut fra «Nornen«. Derefter talte Stiftamtmand Kjerschow saaledes for det Kongl. Hus:

„Med naadigst Tilladelse har jeg den Ære at udbringe en Skaal for den Kongelige Familie.

Vi ville forene os i at bede Gud bevare Hendes Majestæt Dronningen, til hvem tvende Folk skue op som til Nordens første Kvinde, Hendes Majestæt Enkedronningen, som i Aarenes Række har vidst at bevare og forøge den Kjærlighed og Høiagtelse, hvormed hun for 50 Aar siden modtoges i disse Riger. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen og de øvrige Kongelige Prindser, som Nor og Svea i Forening løfte høit paa sine Skjolde som Fremtidens Haab. Gud bevare dem Alle."

Derpaa holdt H. M. med sin klare Stemme og rene Udtale af det norske Sprog et baade veltalende og alvorligt Foredrag, der med den mest spændte Opmærksomhed fulgtes af enhver Gjæst i Salen. Tankegangen i samme gjengives her efter Hukommelsen.

H. M. udtalte, at et længe næret Ønske om at se hine nordlige Trakter ikke blot nu var gaaet i Opfyldelse, men at han overalt paa sin Reise var bleven mødt af Befolkningens Kjærlighed. Glade Ansigter og venlige Blikke havde overalt straalet ham imøde. Dette var ham naturligvis kjært i personlig Henseende; men han haabede, at det ogsaa havde en endnu dybere Betydning, at det udgik fra Følelsen af, at der herskede det rette Forhold mellem ham, Kongen, og Folket. Han var kommen for at lære Folket at kjende, for at derigjennem Baandet mellem Konge og Folk maatte knyttes end fastere, samt Velvillien og Tilliden styrkes. H. M. mindede om de Strømninger, der gaar gjennem Nutiden. De kunde vistnok tildels lignes med Vaarens frugtbargjørende Floder. Men ofte ere disse vilde Strømme som Vaarflommen, der skyller bort med sig baade Jord og Rødder, efterladende en gold Mark, hvor Vegetationen først efter Generationer

igjen spirer velsignelsesrig frem. I Nutidens Historie hører man derfor ogsaa hyppigt om brustne Baand og brudte Forbindelser. Her hos os i Skandinavien møder dog Blikket lysere Syner, Fred og Frihed, gjensidig Kjærlighed og Tillid mellem Konge og Folk. Denne gjensidige Tiltro er det sikreste Værn mod alle Omvæltninger og alle Farer frauden, og han vilde derfor bede Gud om, at den aldrig maatte rokkes eller svækkes mellem ham og det Norske Folk. H. M. endte derdaa specielt med en Skaal for Tromsø Byes Velvære og Lykke.

Broderrigets Skaal udbragtes af Biskop Hvoslef i følgende Tale:

„Med naadigst Tilladelse har jeg den Ære at udbringe en Skaal for Broderriget.

Sveriges Navn kan ikke lyde, uden at der i samme Stund uvilkaarlig fremstiller sig for Tanken en Række af Minder fra Fortiden, store og rige Minder, som omgive dets Navn med en Straalekrans af Hæder og Ære. De staa som tause og dog talende Vidner om, hvad der har levet og rørt sig i de Slægter, som har havt sine Hjem paa svensk Jordbund. Og disse Minders Tale er om Frygt for Gud, Troskab mod Konge og Fædreland, Kjærlighed til Frihed, Tapperhed, Forskeraand og Flid.

Men Elvens klare Vand er det samme, enten det strømmer høit og brusende frem over Stene og Klipper, eller det flyder dybt og stille mellem jevne Strande. Saaledes er Sveriges Folk endnu det samme som i hine Minders Dage. Fortiden har ikke talt forgjæves til Nutiden gjennem Historiens Blade eller den mundtlige Overlevering fra Fader til Søn. Livskræfterne fra fordums Dage ere endnu lige virksomme i Folkets Bryst, kun at de nu udelukkende anvendes til Fredens Idrætter. Det, som blev vundet ved tidligere Arbeider og Kampe, befæstes og udvides ved loyalt og trofast Samarbeide mellem Konge og Folk. Og for kun at nævne Et, hvor der kunde siges saa Meget: Offervilligheden for Folkeoplysningens store Sag, Sindrigheden i at udtænke og Ihærdigheden i at istandbringe Midler til at fremme den, vinder Sveriges Land og Folk Beundring og Ære hos Fremmede, medens det selv faar glæde sig ved Frugterne deraf i Oplysningens Udbredelse i alt videre Kredse paa alle Omraader.

Sveriges Land tør vi kalde vort Broderland, dets Folk vort Broderfolk. Det er os en dyrebar Tanke at kunne det saa i Sandhed. Derfor tage vi Del i dets Ære og Lykke, glæde os over at bringes det nærmere ved Udviklingen af den nyere Tids fuldkomne Samfærselsmidler til en rigere Udvexling med det af gjensidige Goder, og vore varme Ønsker ere for Broderrigets Vel, for dets lykkelige Overvindelse af de Vanskeligheder, som stedse ville ledsage alle sande og store Goder, for dets Fremgang baade paa Aandens Omraader og i materielt Velvære.

Velsignelse og Held over Sverige!"

Denne Skaal blev paa en baade værdig og tiltalende Maade besvaret af Udenrigsministeren, Excellenc. Bjørnstjerna, som igjen udbragte et Leve for Norge. Enhver af disse Skaaler honoreredes med Salut fra Korvetten Nornen, medens Taffelmusikken udførtes af Fregattens Musikkorps.

Efterat man havde drukket Kaffe i de til Salen stødende, særdeles smukt møblerede Værelser, og H. M. der havde talt med flere af de tilstedeværende Gjæster om Forholde, som Vedkommende maatte antages at kjende nøie til og interessere sig for, foretog man overensstemmende med Festprogrammet en Kjøretur omkring paa Øen for at se nogle af de smukkeste Landsteder. Tromsø har nemlig, uagtet sin nordlige Beliggenhed, dog flere Landsteder saa smukke, at de kunne kappes med mange af Villaerne omkring Kristiania, og Blomsterfloraen i Haveanlæggene omkring disse Landsteder er drevet op til en Frodighed og Rigdom, som man ikke skulde tro var mulig saa langt nord, hvor Middeltemperaturen ikke gaar op til mere end + 2.2. C. Foruden flere af de almindelige Kjøkkenvexter finder man i Haverne paa Tromsø ogsaa Ribs og et Par Sorter Jordbær, der lade til at trives meget godt, samt Løvhytter, dækkede af Humle. Blandt Blomsterne ser man foruden flere Sorter Aurikler, Blomkarse, Busknellikker, Fløielsblomster, Levkøier, Lupiner, Reseda, Tusindfryd og dobbelte Valmuer, ogsaa Planter som *Rhodanthe maculata* og *Mimulus*

luteus. Den sidste skal endog, efter hvad man fortalte, have forvildet sig og voxe enkelte Steder omkring paa Øen. En ualmindelig stor Skjærmplante, *Heracleum Panaces*, ser man ofte her plantet som et Slags Hegn langs Gangstier i Haveanlæggene. Naar den staar i Blomst, opnaar den en Høide af indtil 4 Alen. Synet af disse Haver undlader derfor heller aldrig at forbause enhver Sydlænding paa hans første Besøg saa langt nordpaa. Især udmærker maaske Konsul Aagaards og Kjøbmand Hansens Landsteder sig. H. M. besøgte begge disse, og i Anledning af det formodede Besøg var der paa første Sted bygget op et Taarn, hvorfra man havde ypperlig Udsigt over By, Land og Strand, Øer og Sund samt Snefjelde fjernt i Baggrunden. Uagtet Veiret ikke var det bedste, fulgte dog en talrig Menneskemasse H. M. opover Øen. Paa begge Landsteder var samlet større Selskaber af Damer og Herrer, blandt hvilke mange ville beholde i kjær Erindring, at de der baade havde den Glæde at se og den Ære at tale med H. M.

Det blev sent, førend Kongen igjen kom ombord paa Fregatten, men man regner det ikke der nordpaa saa nøie med Klokkeslettet, naar Solen altid er over Horizonten eller Natten ligesaa lys som Dagen. Henimod Midnatstid var Himmelen skyfri, og Kongen gik ombord i straalende Solskinsveir.

Senere paa Reisen baade nordover og sydover var H. M. hele Tiden begunstiget af saa vidunderligt herligt og heldigt Veir, at til Slutning En og Anden af Matroserne ombord begyndte at tale om, at Chefen paa «St. Olaf« rimeligvis i Tromsø maatte have knebet en Fin med sig som han havde gjemt et eller andet Sted ombord, og som med det Onde eller Gode «gjorde Veir« eller skaffede det Veir, man ønskede; thi som bekjendt tillægger Folketroen Finnen den Trolddomsevne at kunne raade over Veiret eller at kunne frembringe baade Storm og Stille, som ogsaa Petter Dass siger i sin «Nordlands Trompet»:

„Man vil vel og sige det Finnerne kan
Med Ryllen og Tryllen og Troldoms Forstand
Baad' Veiret og Vandet forgjøre.“

Næste Dag aflagde H. M. først et Besøg paa Korvetten Nornen, som bemandede sine Ræer og gav Salut, da Kongen atter gik fra Borde. Derpaa gik H. M. iland for, ledsaget af Stiftamtmanden, Biskoppen, Skoledirektøren og flere, at besøge Byens forskjellige offentlige Bygninger og Anstalter. Det var først og fremst Skolerne og Skolevæsenet, der var Gjenstand for H. M.s Opmærksomhed. Kongens Vei gik derfor først til Latinskolen, hvor Eleverne sang et Par Sange for ham. Derfra gik Kongen til den nærliggende søndre Almueskole. Under et længere Ophold her hørte H. M. paa en Examination af Eleverne og forelagde selv enkelte af Børnene nogle Spørgsmaal. Paa Seminariet, som dernæst besøgtes, mindede Kongen Eleverne i nogle Ord om deres tilkommende ansvarsfulde Arbeide, der ikke tilfulde opfyldes uden paa Grundlag af Gudsfrygt. Dernæst blev den Begyndelse, der er gjort til Grundlæggelse af et Museum for Tromsø Stift beseet, og endelig var Kongen i Byens Kirke. Kl. 12 var H. M. paa Telegrafstationen og samtalede direkte med Hds. M. Dronningen, der samtidigt var mødt frem paa Telegrafstationen ved Drottningholm Slot. Da Veiret nu var smukt, gik H. M. tilfods rundt omkring til alle disse Steder og fulgtes overalt af en skuelysten Mængde, der taalmodig paa hvert Sted ventede udenfor indtil H. M. igjen kom ud og gik videre. Henimod Kl. 1 gik H. M. atter ombord paa Fregatten og gav nu her en større Frokost for Embedsmænd og Borgere fra Byen, samt for de til Amtsformandskabet forsamlede Ordførere. Efter Frokosten behagede det H. M. at føre sine Gjæster omkring paa Fregatten og, som befaren Sømand, at vise og forklare dem det Vigtigste af, hvad der findes ombord paa et fuldt armeret Krigsskib.

Udflugt til Tromsødalen.

30te Juni.

De fleste Reisende, som komme til Tromsø, pleie at gjøre en Tur til et Dalføre paa selve Fastlandet, omtrent $\frac{1}{2}$ Mil langt, som strækker sig op paa den anden Side af Sundet, ligeoverfor Byen. Dette Dalføre, der gaar under Navn af «Tromsødalen«, er ret smukt bevoxet med Birkeskov paa begge Sider af Tromsødalselven, der kommer ned fra Høifjeldet, men Enden eller Bunden af Dalføret er især mærkelig. Et brat Fjeld, tildels snebedækt paa Toppen og hist og her med lange Snestriber ned igjennem Fjeldrevnerne, kommer pludselig frem ved den sidste Bøining af Stien og afstænger med sine forrevne Toppe, som en vældig Gitterport, fuldstændig hele Dalen. Vandreren standser derfor her pludseligt baade forbauset og beundrende. En liden Elv ser man idetsamme paa høire Haand kaste sig udover Fjeldet og fare skummende hvid nedover fra Skrænt til Skrænt, forgjæves ligesom forsøgende paa at standse eller under Faldet danne en eneste rolig Vandsamling. Fjeldarmen paa modsatte Side skraaner saavidt langsomt opover, at der gror Birketræer paa den, og at man øiner Muligheden af her at kunne komme baade op fra Dalen og ned i samme.

Det er dog ikke Naturskjønheden, som hovedsagelig bringer Turisten og især Udlændingen til at gjøre Turen til Tromsødalen; nei, det er især den Omstændighed, at der øverst oppe i Dalbunden findes en Finneleir, eller at 6—7 Fjeldfinnefamilier fra Karasuando i Sverige have sin Leirplads her i et Par Sommermaaneder med en Hjord af 4—5000 Rensdyr.

Som bekjendt har de svenske Fjeldfinner efter Traktaten af 1751 Ret til om Sommeren at opholde sig i Norge med

sine Rensdyr, og bedre maaske end mange Andre indse disse Nomader Nytten og Nødvendigheden af Broderrigernes Forening og Enighed.

I den Tro, at det ogsaa vilde interessere H. M. at se «Tromsødalen«, Finneleiren og et Par Tusind Rensdyr samlede, havde man indbudt ham til en Tur derop Mandag Eftermiddag den 30te Juni. Medens der i Festligheden Dagen forud kun havde kunnet deltage et bestemt Antal og alene Herrer, skulde dette være en Folkefest, hvortil Damer og Herrer, Unge og Gamle eller Enhver, som vilde, havde Adgang. Da Veien, der fører op igjennem Dalen, kun er en smal Gangsti, havde Festkomiteen havt meget Arbeide ikke blot med at farbargjøre Stien saaledes, at det var muligt at ride derop, men ogsaa med at indrette Festpladsen og bringe op af Pryd-, Lyd- og nydbare Sager alt, hvad bringes kunde. Men dens Anstrengelser fortjente og fandt ogsaa Paaskjønnelse baade af Høi og Lav.

Den aabne Plads, hvor Finnerne ellers havde sine Rengjærder, og hvor Marken var traadt aldeles haard og fast af Rensdyrene, var nu taget i Besiddelse af Festkomiteen til Festplads og indhegnet med et Gjerde af løvrige Birkebuske. En Mangfoldighed af Flagstænger var plantet rundt Gjerdet. Adgangen aabnedes og lukkedes ved en Grind eller Port, der midtpaa bar den norske Løve, skinnende forgyldt, saa Finnerne stode baade undrende og beundrende omkring og begloede den. Midt imod Aabningen og med Udsigt ned over Dalen stod et stort, aabent Telt, bestemt til Beværtning af H. M. med nærmeste Følge. Men rundt omkring langs Gjerdet var anbragt flere Telte, Borde og Bænke, hvor Publikum kunde faa Forfriskninger.

Hele Turen vilde have været en Umulighed i Tilfælde af stygt Veir, og alle disse Telte, aabne Borde, Damer i festlige Dragter, ja mange i hvide Kjoler, vilde have frembudt et

ynkeligt Skue i Regnveir; men det gode Veir, som begyndte, da Kongen steg iland i Tromsø, vedvarede uafbrudt. Man saa derfor paa hele Veien langs Stien i Dalen Damer og Smaapiger ile opover, hoppe omkring og smutte ind imellem Birkekrattet som Sommerfugle paa en varm Solskinsdag.

Allerede tidlig om Formiddagen var der begyndt en formelig Udvandring fra Tromsø op i «Dalen«, som Tromsødalen i daglig Tale deroppe ogsaa benævnes. Alle, som kunde slippe løs, skulde derop, saa at sandsynligvis neppe Halvdelen af Byens Befolkning var tilbage paa Øen. To Dampskibe gik hele Dagen frem og tilbage mellem Byen og Fastlandet og hundredevis af Baade, der tilhørte de forskjellige Deltagere i Festen, laa ved Stranden. Der gik saaledes en næsten sammenhængende Strøm af Mennesker opover fra Søen og gjennem Dalen til Festpladsen, da H. M. med Følge red opover. Kongen kom derop Kl. 4½ og blev modtaget af Festkomiteen samt hilset med en Salut fra 4 Kanoner, der gav rungende Ekko langs nedigjennem det trange Dalføre.

Strax efter kunde man høit oppe i Fjeldet øine en stor, myldrende Masse, som lidt efter lidt kom ned over Lien. Det var Rensdyrflokkene, der, graa som Uren de bevægede sig igjennem, vare temmelig vanskelige at skjelne for et uvant Øie. Men snart hørte man Hundeglam og Finnernes særegne Raab til Hundene for at kalde dem til sig eller sende dem afsted. Det kostede rimeligvis Møie at holde saa store Masser som ca. 2000 Dyr samlede, men det viste sig dog, at Finnerne havde Herredømme over dem, thi ikke et eneste Dyr saa man være istand til at slippe bort fra den tætpakkede Masse. Af og til forsøgte et eller flere Dyr pludselig at springe ud af Flokken og flygte tilbage til Fjeldet, men øieblikkelig satte en Hund efter dem og lod dem ikke i Fred, førend de i strygende Gallop kom tilbage igjen og gjemte sig dybt inde i Storflokken. Tæt sammenpakket i en lang

Renhjord. Tromsödalen.

Stribe kom de nærmere nedover, travede forbi det Sted, hvor H. M. og Publikum stod, sprang over Tromsdalselven, omkring Festpladsen og dreves saa ind i et for Anledningen opført stort Rengjerde eller Indhegning. Her kunde man i Ro iagttage dem, om man vilde, thi Renen er et yderst fromt og fredeligt Dyr, se Finnen fange med Lassoen en eller anden, som man udpegede eller som skulde malkes, smage paa Melken, høre den eiendommelige, knirkende Lyd i Renens Ben og den særegne Grynten, som disse Dyr udstøde, især naar saa mange ere sammenpakkede. H. M. gik ogsaa omkring blandt dem og talte gjennem Tolk med flere af Finnerne, besaa deres Telte, som vare opslaaede bag Rengjerdet, og deres tarvelige Bohave i disse, deres Gammer eller Jordhytter, som nu i Anledningen vare belagte med Rensdyrskind inde paa Jordgulvet og forøvrigt saa rensede og pudsede, at man kunde gaa ind og sætte sig uden Resiko af at faa med sig finske Nybyggere.

Flere Finner fra nærmeste Fjeldtrakter vare ogsaa komne hid og alle betragtede naturligvis «*Gonagas*«, Kongen, med Undren og Ærefrygt i sine Miner. Kun en ganske liden 6—7 Aars Gut syntes ikke i mindste Maade at lade sig afficere af Situationen. Han vedblev nemlig lige ivrigt med en Lasso at fange sin endnu mindre Søster, der skulde forestille et Rensdyr, og som for at undgaa Lassoen gjorde en hel Del Spring og Hop og Kast til Siden, hvergang Broderen, lurende sig frem omkring Gammen, søgte at slynge Kastetommen over hende. «Det maa tidligt krøges, som god Krog skal blive«, sagde Faderen. Saa aabnedes Grinden til Rengjerdet. Publikum veg tilside, en Fin ledede først ud en Ren gjennem Grinden og derpaa styrtede Dyrene afsted som Fossen gjennem en trang Fjeldkløft, spredende sig igjen lidt efter lidt op over Lien paa kjendte Betesmarker. Ogsaa mange norske Bønder havde indfundet sig til Festen. Flere af disse bleve

forestillede for H. M. Blandt andre den ældste Bonde i Tromsøsundets Præstegjæld.

«Hvor gammel er Du?« spurgte Kongen. «Fire og sytti Aar« svarede Bonden; «aa kor gammel e I da?« spurgte han troskyldigt igjen. «Jeg er 44«, svarede H. M. «Gud velsigne dokker aa gi dokker et langt Liv!« sagde den Gamle, idet han ved Afskeden ærbødigt greb Kongens Haand og lagde sin venstre Haand over samme.

Nu skulde Maaltid serveres og Skaaler udbringes. Da H. M. strax efter Ankomsten op havde ladet sig en Del af de mange festligklædte Damer presentere og passiaret med dem, ønskede Kongen ogsaa, at de skulde deltage i Aftensmaaltidet. Dette var nok egentlig ikke efter Festkomiteens Program; men hvad skulde den gjøre? Det fik gaa med Programmet som det vilde og kunde; mod Kongen og Damerne kunde man ikke gjøre Opstand. Følgelig fik det smukke Kjøn Adgang, og takket være denne Kongens Ide og Damernes Tilstedeværelse! Festmaaltidet fik derved et hyggeligere og livligere Præg, end det ellers vilde have havt.

Kun en af Retterne paa Spiseseddelen vil her blive nævnt; thi denne var «etwas noch nie da gewesenes«, nemlig et paa et Spid stegt helt Rensdyr. Dette blev frembaaret helt paa Spiddet og lagt paa et stort Fad, der var gjort af Bord og stillet foran Hovedteltets Dør. H. M. smagte en Bid af samme, men forresten lod det til, at denne Ret ved sin kolossale Størrelse imponerede Gjæsterne saaledes, at kun faa vovede sig i Kast med den.

Da nu altsaa Stegen var serveret, udbragte Stiftamtmand Kjerschow i nogle passende Ordelag Kongens Skaal, hvorpaa H. M. svarede ved at udbringe en Skaal for Damerne, som ved sin Nærværelse gav denne Dags Fest et Fortrin fremfor Gaarsdagens. Derefter takkede Rektor Knap paa Damernes Vegne og udbragte et Leve for Hds. M. Dronningen som den

Hustru og Moder, til hvem alle Landets Kvinder se op, hvorpaa Provst Jensen udbragte en Skaal for Hs. Kongl. Høihed Kronprindsen.

Efter Maaltidet spillede Musikken op til Dans, og man fik sig en lystig Svingom. H. M. dansede vistnok ikke, men desto lystigere svang hans Officierer og det øvrige Publikum sig omkring, om det end ikke var paa noget «bonet« Gulv, men paa en Plads, som før fra Arilds Tid kun var trampet af Rensdyrhjordenes Kløver.

Altfor snart lod det til at Afreisens Time kom for det glade Publikum, som vist gjerne endnu havde dvælet nogle Timer deroppe i «Dalen«. Men uformærket skred Tiden; Skyggerne begyndte at blive lange; H. M. skulde reise, og Alle brød naturligvis ogsaa op med ham. Kun Finnerne sad igjen, tause som efter en Drøm fra Tusind og en Nat; thi pludseligt vare de komne midt op i en aldrig før seet, neppe anet glimrende Verden, fuld af ukjendt Pragt, Herlighed og Glæde, der forsvandt igjen ligesaa hurtigt, som den kom.

Da det var en deilig, stille og solklar Sommeraften, foretrak H. M. at gaa tilfods nedover til Stranden og bød en af Tromsø Damer Armen paa Spadserturen, skjønt Stien just ikke var den bedste Promenadevei. Dette Exempel fulgtes naturligvis øieblikkeligt, ikke blot af hans eget Følge, men ogsaa af enhver Herre, der havde noget Bekjendtskab blandt det smukke Kjøn eller Mod til paa gaaende Fod at gjøre saadant Bekjendtskab. Der var derfor neppe Nogen, som kom ned til Stranden uden en Ledsagerinde under Armen, og hvem ved, maaske der var dem, som efter denne minderige Tromsødalsspadsertur senere fulgtes ad hele Livet igjennem.

Efter en Times Spadsertur naaede man Stranden ved Storstenæsset, hvor H. M.s Baad ventede paa ham. Kongen tog her Afsked med Damerne og Autoriteterne og gik, ledsaget af Mængdens rungende Hurraraab i Baaden, der snart

efter naaede St. Olaf, som laa med Dampen oppe, færdig til at afgaa.

Strax efter bugserede en Fjeldfin i en Baad to Rensdyr svømmende efter sig ud til Fregatten. H. M. havde kjøbt disse oppe i Dalen. Det ene fulgte med paa Reisen ned til Throndhjem og blev allerede paa Veien saa tamt, at det gik som en Hund efter den Matros, som forede det. Det blev senere bragt til Christiania og foræredes af Kongen til Kronprindsen af Tydskland.

Idet Fregatten dampede langsomt nordover gjennem Sundet, mødtes den af de smaa Dampbaade og alle andre Slags Baade, som satte den talrige Folkemængde over igjen til Byen. Fra alle disse lød nu uafbrudte Hurraraab, Svingen med Hatte og Viften med Lommetørklæder som Afskedshilsen til «den elskede Konge, der ved sit ligefremme Væsen havde vundet Alles Hjerter.«

«Saaledes svandt disse Festdage«, siger et af Tromsøbladene, «og ligesom man her gjorde alt muligt for at vise sin Glæde over det kongelige Besøg og sin Hengivenhed for sin Konge, saaledes haaber man ogsaa, at H. M. har faaet Indtrykket af, at disse Følelser vare de raadende inden hele Befolkningen og gik igjennem alle fra den høieste til den laveste. Paa den anden Side tror vi, at Kongens Reise hid op og hans ligefremme Færden mellem Befolkningen overalt, hvor H. M. traf sammen med den, i mere end en Retning vil være af Betydning for disse Egnes Fremtid.«

Fra Tromsø til Hammerfest.

Kl. 10 om Aftenen den 30te Juni lettede Fregatten Anker og styrede op Tromsøsundet og Grøtsund. Henimod Midnatstid kunde man fra Fregatten se Lyngstuen, et Forbjerg paa

den Landtunge, der adskiller Lyngens Fjord fra Ulfsfjord. Dette Forbjerg, der rager høit op paa Landtungen, omtales, som bekjendt, langt tilbage i Tiden eller allerede i Begyndelsen af det 14de Aarhundrede i Norges gamle Love som Grænseskjel for de Skattedistrikter, hvor baade Norge og Rusland en Tid paa engang krævede Skat af Finner og Kareler.

«Disse Enemærker«, hedder det, «ere imellem Norges Konge og Russernes Konge efter det, som gamle Mænd have sagt og endnu siger, gamle Bumænd og Finner. Russerne have at tage Skat« (af Kareler, hvor de fandtes) «ved Søen til Lyngstuen, men paa Fjeldet til Mæle-Aa (Maalselven), og ligger den benest fra Lyngstuen og øst imod Kjølen. Men Kongen af Norge tager Skatte øster til Trianæma (Trines ved Ponoi) og mod Gandvik (det hvide Hav) til Veleaga (Vieljok ved Umba), hvor Halvkareler eller Halvfinner ere, som have havt en finsk Moder.«

Denne Ruslands Ret til at kræve Skat lige til Lyngstuen af Kareler, var dog ikke forbundet med nogen Slags Landshøihed og ophørte, som bekjendt, med Teusinerfreden 1595. Senere stod tilbage et mindre Fællesterræn, Neiden, Pasvig og Peisen, som udskiftedes 1826.

Lyngenfjord er bekjendt for sine smukke Naturomgivelser, og man havde derfor i Tromsø sagt H. M., at dersom Veiret var smukt, maatte Fregatten absolut seile et Stykke ind Fjorden for at man kunde se nogle af de smukkeste Fjeldpartier.

Det var omtrent ved Midnatstid, da Fregatten svingede omkring Lyngstuen og satte Kursen indover, medens derimod Kanonbaadene Lougen og Gunhild seilede videre mod Hammerfest. Havet var aldeles roligt, Himmelen skyfri, Solen hele Tiden oppe, og efter hvert som Skibet i den deilige Sommernat kom sagte seilende ind over Fjorden, maatte enhver sande, at Rygtet om de vilde men smukke Fjeldforma-

tioner ikke havde sagt Usandhed. Den ene Fjeldtinde mere malerisk takket og fantastisk end den anden kom efterhaanden tilsyne, saaledes at det ene Forundringsraab fulgte det andet.

Paa samme Tid vrimlede der omkring Skibet en Mængde Søfugle, der dukkede alt eftersom dette skred frem. Undertiden forregnede de sig med Hensyn til Skibets Hurtighed og kom uforvarende op lige ved os for atter i et Nu og med et halvkvalt Skrig igjen at forsvinde. Den halvt dæmpede Lyd, som Søfuglene, især Alken udstøder, sammen med det hæse Skrig af Maaserne i Luften, gav det Hele et besynderligt mystisk Præg.

Endelig, omtrent et Par Mil inde i Fjorden, stikker tilsidst «Pipertinden« frem for til Slutning at overgaa alt, hvad man før har seet. Takket som en Kam stikker flere sorte Tinder høit i Veiret, men lige under disse ligger en stor, blaalighvid Isbræ, som igjen skyder ud lange Striber ned igjennem Revner i Fjeldvæggen, som sænker sig brat mod Havet. Fra Enden af enhver af disse Isbrætunger styrter igjen en liden Elv i Havet, hvidskummende som en Melkestribe paa den sorte Klippebund.

Aldrig kunde man heller vente at faa se Pipertinden i smukkere Belysning end den, hvori den da viste sig; thi Midnatsolen begyndte atter at hæve sig og kastede et ubeskriveligt rødligfarvet Skjær over Fjorden, Fjeldet, Isbræerne og Himmelen.

Klokken blev derfor baade 2 og den blev 3 om Morgenen, førend Kongen kunde løsrive Øiet fra disse maleriske Fjelde. Men H. M. skulde samme Dags Eftermiddag være i Hammerfest, og Kl. henimod 4 om Morgenen gik man derfor omsider til Køis, efter at Fregatten havde sat Kursen nordøstover mod Loppenhavet.

Hammerfest.

Hammerfest.

1ste Juli.

Hammerfest er Norges og hele Verdens nordligste By. Den fik sin Tilværelse som Kjøbstad i 1787; men allerede langt tilbage i Tiden var her et bekjendt Handelssted og Fiskevær. I 1594 boede her 4 «Skattemænd«, i 1694 heller ikke mere end 4, i 1794 boede der 25 og i 1801 havde Stedet 77 Indbyggere. Men i 1869 havde Byen 1,972 Indbyggere og Hammerfest er nu Hovedstaden i det egentlige Finmarken.

H. M. Kongens Besøg her imødesaaes med ikke mindre Forventning og Glæde af alle Samfundsklasser end i Tromsø. Ogsaa her havde man været ængstelig for, at Stygveir skulde bringe Forstyrrelse i Festglæden; men den mindeværdige 1ste Juli kom og gik i det deiligste Solskinsveir. En talrig Folkemængde havde derfor ogsaa indfundet sig fra de nærmeste Landdistrikter, og hele Dagen havde man seet Baad efter Baad komme ind til Byen med festligklædte Mennesker af alle 3 Nationer.

Omtrent Kl. 1½ Eftermiddag havde man i Hammerfest seet de første Tegn til, at H. M. ikke var langt borte, idet Kanonbaadene Lougen og Gunhild kom tilsyne i Sørøsundet. Kl. 2 var disse inde paa Havnen og omtr. ½ Time senere ankrede Fregatten ude paa Rheden. Amtmand Holmboe kom strax ombord for at ønske H. M. velkommen til Finmarken. Imidlertid havde de nærmeste Landsogns Kommunebestyrelser, Embedsmænd og Bestillingsmænd og saamange af Byens Borgere, som ønskede at slutte sig til disse, forsamlet sig nede paa Toldbodbryggen for at tage imod H. M. ved Landstigningen,

Ved Trappeopgangen vare norske og svenske Flag og langs Kaiens Rækværk norske og svenske Vimpler anbragte,

mellem hvis Stænger var slynget Blomsterguirlander. Til hver Vimpelstang var fæstet frisktgrønne Kranse med smaa Buketter af Immorteller, — trefarvede for de norske og blaa og gule for de svenske Vimpler — sammenføiede med tilsvarende Baand. Da H. M. kom op paa denne smukt prydede Landgangsbrygge, traadte Byens Ordfører, Overretssagfører og Storthingsmand Lund frem og bød H. M. Velkommen i faa, men vakre Ord, hvorpaa den forsamlede Folkemasse udbrød i 9 kraftige Hurraer.

H. M. takkede i hjertelige Ord for den ham her viste Modtagelse og Hyldest, hvorpaa Processionen satte sig i Bevægelse opover Toldbodbryggen, der var dækket med blaat Klæde hen til Indgangen til Torvet, hvor der var opreist en Æreport.

Det behagede H. M. at standse et Øieblik for at tage den nærmere i Øiesyn og det kan maaske ogsaa interessere Læseren at faa en lidt nærmere Beskrivelse af denne Æreport, i hvis Sammensætning man havde søgt at fremstille Sindbilleder paa Finmarkens vigtigste Næringsveie.

Æreporten var saaledes reist af Baadmaster, Landser, Harpunstænger og Kobbepiker, omvundne med Guirlander af friskt Granbar. Paa Toppen af de fire høieste Master var anbragt to norske og to svenske Vimpler eller Standere, der vaiede over Porten. Æreportens underste Del bestod af 2 Pilastre, der vare forenede ved 4 med Granbar omvundne Buer. Paa hver af Pilastrene var anbragt Tavler og paa de to, som vendte mod Indtoget stod med gyldne Bogstaver Folkets Hilsen:

Vel mødt	Dit Folk
Kong Oscar	Dig hilser
i høiest Nord!	med Glæde stor!

og paa den anden Side stod der til Afsked ved Afreisen fra Byen:

Hav Tak
for Mødet
vor Konge prud!

Gid Lykke
følge Dig
Livet ud!

Ovenover hver af de 4 Pilastre var anbragt Malerier, paa den ene Side en Nordlandsbaad under Fiskefangst paa Havet og en Spidsbergsbaad i Fangst indimellem Isflag; paa den anden Side en Fjeldfin kjørende med Ren; det fjerde indeholdt forskjellige Symboler for Handel og Skibsfart. Over de 4 store Buer, der dannede den egentlige Port, var anbragt 2 Sagatavler, hvorpaa stod Aarstallet 1599, det Aar, da Christian den Fjerde besøgte Finmarken og 1873, det sidste Mærkeaar i Finmarkens Historie.

Paa hver Side af Pilastrene, i Underkanten af Buerne, var anbragt 4 Hvalroshoveder med store Tænder, og længer til Siden 4 Rensdyrhoveder med store Horn. Fire lignende med endnu sværere Horn vare anbragte øverst oppe paa Æreporten lige under Vimpelstængerne. Lige over Buerne var udbredt 2 smukke Hvidbjørnhuder og over disse øverst paa Æreporten stod Kongens Navnetræk, et gothisk «O« med et Total indeni og en Krone over. Under Navnetrækket var anbragt Kongens Valgsprog. I det Hele taget, Æreporten var baade original og smuk.

Kongen med Følge tog først ind i Amtmandens Bopæl, og Processionen opløste sig her; men Folkemassen blev staaende udenfor og udbrød altid i jublende Hurraraab, hvergang H. M. viste sig i et Vindu. De, der personligt ønskede at hilse paa H. M., samledes imidlertid nedenunder i Amtmandens Værelser for at oppebie Tiden for Modtagelsen.

Efter en halv Times Forløb modtoges først Byens Kommunebestyrelse, derefter Byens Embedsmænd og Borgere, samt endelig Hammerfests, Kvalsunds og Hasvigs Kommunebestyrelse.

«H. M. samtalede venligt med Alle og disse Øieblikke efterlod et uforglemmeligt Minde hos Enhver, der kom i hans Nærhed.« Ledsaget af Amtmanden kjørte H. M. derpaa med Følge over til Fuglenæs for at bese den Meridianstøtte, som reistes der i hans Faders, Oscar den Førstes Tid.

Efter Tilbagekomsten til Byen gjaldt H. M.s Besøg først Byens Almueskole, thi her, som overalt var Skolevæsenet og Folkeoplysningen Gjenstand for H. M.s Opmærksomhed.

Man havde efter Leilighed søgt at give Skolens Værelser et saa festligt Udseende som muligt. Flere af Byens Damer havde i Forening med de ældste af Skolebørnene anvendt baade Tid og Flid paa at binde Kranse, der vare anbragte i Festons rundt alle Vægge i Skolens Værelser.

Paa faa Undtagelser nær vare samtlige skolepligtige Børn samlede i to af de største Skoleværelser. Der var baade Gutter og Piger, baade norske og kvænske Børn.

H. M. blev ved Indtrædelsen modtaget af Sognepræsten, den samlede Skolekommission og Lærere.

H. M. talte venligt med Børnene og opmuntrede dem til Flid. Derpaa blev følgende (af Provst Smitt) for Anledningen forfattede Sang trestemmigt afsungen af Børnene og Lærerne:

Dag er oppe
Bræens Toppe
Sjøens Speil staar i Midnats Guld;
Dag giver Glæde:
Hos os tilstede
Staar Du, vor Konge, saa blid og huld.
Dag er oppe
Bræens Toppe
Sjøens Speil staar i Midnats Guld.

Dig en ringe
Hilsning bringe
Vilde vi gjerne saa smaa vi er!

Gud giver Lykke,
Signe og smykke
Livsdagen for Dig, vor Konge kjær!
Dig en ringe
Hilsning bringe
Vilde vi gjerne saa smaa vi er.

Barneøre
Fik og høre
„Folkenes Vel“ var dit Kongeord.
Glæden Du finde
Maalet at vinde!
Det er vor Bøn ogsaa her i Nord.
Barneøre
Fik og høre
„Folkenes Vel“ var Dit Kongeord.

Nordmænd være
Er vor Ære
Tak, at Du vilde da til os se!
Hjerterne gløde
Maa ved det Møde,
Bo vi end høit imod Polens Sne.
Tak og Ære
Sær Dig være,
Du til os Smaa vilde ogsaa se!

Efter endnu at have beseet sig lidt nærmere og udtrykt sin særdeles Tilfredshed med Skolens store og rummelige Lokale, traadte Kongen ud paa Indgangstrappen. Nedenfor samme havde Haandværkernes Sangforening opstillet sig og hilsede H. M. med følgende Sang:

Dine Dage, Konge, blive
Som en Sommer lys og skjøn,
Og Din Aften lad den give
Den fortjente Hviles Løn!

Frem det blomstre til vor Ære,
Hvad Du planter fri og stærk,
Fred og Fremgang stedse være,
Konge, med Dit store Værk!

Kongen gik ned til Sangerne, takkede dem og ytrede, at det glædede ham, at Sangen trivedes saa langt i Nord; han var selv en Elsker af Sang og han bad derfor om at faa høre endnu en til. Man afsang da et Par Vers af Fædrelandssangen: «Ja, vi elske dette Landet,« hvorefter der af Sangerne udbragtes et «Leve Kongen!« med 9 kraftige Hurraer, som istemtes af den paa Skolegaarden forsamlede Folkemasse. Dernæst besøgte Kongen Kirken.

Fra Kirken begav H. M. sig til Borgerskolen, hvor Skoleværelserne vare smykkede med Festons og Kranse. Samtlige Børn, store og smaa, vare tilstede, alle festligklædte og med straalende, glade Ansigter over at Kongen ogsaa vilde se ind til dem.

Efter at H. M. havde vexlet nogle Ord med flere af Lærerne og tillige talt med nogle enkelte af Børnene, blev Kongesangen: «Gud sign vor Konge god!« firstemmigt afsungen. Kongen takkede for Sangen, gik omkring og besaa Skolens Værelser samt Materiel, og vendte siden med Følge tilbage til Amtmandens Bopæl.

Kl. 7½ samledes H. M. og Følge med Byens Borgere til et Festmaaltid, der holdtes i Konsul Finckenhagens Hus.

Finckenhagen, Hovedet for det ældste og solideste Handelshus i Hammerfest, havde for Anledningen ikke blot stillet hele sin elegante Vaaning til Festkomiteens Disposition, men ogsaa med stor Bekostning pudset, tapetseret og møbleret den paanyt.

Taffelet var dækket i en stor Sal i anden Etage. Salens Vægge vare tapetserede med karmosinrødt Betræk, og Gulvene

saavel i Salen som i de tilstødende Værelser, belagte med fine Brysselertepper. Over Kongens Stol, der var af antik Form og betrukken med rødt Fløiel, var anbragt en Thronhimmel, udstyret med diverse Festons, smaa gyldne Kroner, gyldne Snorer, etc.

Taffelet var baade elegant og smagfuldt udstyret, og Retterne, hvormed der serveredes i denne nordligste By paa Kloden, viste, at hine Polartrakter nok for en Gangs Skyld næsten blot med egne Produkter kunne tilfredsstille en Gourmands Gane. Forresten har man nu igjennem den forbedrede Kommunikation let for at faa søndenfra Alt, hvad man yderligere behøver.

Den første Skaal ved Taffelet, nemlig for H. M., udbragtes af Amtmand Holmboe i følgende Tale:

„Med naadigst Tilladelse har jeg den Ære i Underdanighed at tage Ordet i denne Høitidsstund. Det skulde være ligesaa forgjæves som overflødigt, om jeg vilde forsøge paa med nogen Udførlighed at tolke for Deres Majestæt de Følelser af undersaatlig Taknemmelighed og Hengivenhed, som gjennemstrømme os, Finmarkens Indvaanere ialmindelighed og denne Byes især deleshed, ved at se Deres Majestæt personlig i vor Midte. Begivenheden taler tilstrækkeligt selv.

Ved dette Møde mellem Konge og Folk her paa Norges Riges yderste Grænse mod Nord og i Verdens nordligste Stad har Deres Majestæt spredt en forhen ukjendt Glans over denne Landsdel, og vi, dens Indvaanere, se deri et dyrebart, løftende Vidnesbyrd om, at det fjerne golde Finmarken omsluttes af den samme landsfaderlige Omsorg som enhver anden Del af de forenede Riger.

Jeg har den Ære i Underdanighed at udbringe vor elskede Landsfaders, Hans Majestæt Kong Oscars Skaal. Vor varme Tak for den os ved dette høie Besøg saa naadigen beviste Ære, og vor dybe, undersaatlige Hyldest være indesluttet i denne, vores Alles fælles Bøn: Gud bevare Kongen!“

For Hds. M. Dronningen og de kongelige Prindser talte Overretssagfører Lund saaledes:

„Det ærefulde Hverv er faldt i min Lod at udbringe Skaalen for Deres Majestæts nærmeste Familiekreds.

Vægtige Hensyn har negtet os den Glæde at se ogsaa Hendes Majestæt Dronningen iblandt os.

Hendes Majestæt er os dog kjendt og kjær. Af Ryet, der gaar viden over Lande, vide ogsaa vi, at Hendes Majestæt ikke i Rang og i Stilling alene er høit ophøiet blandt Nordens Kvinder.

I et lykkeligt Hjem skal Manden søge Styrke og Freidighed til Livets Gjerning. Det gjælder fra Hytten til Kongens Borg. Dyrebar er den Vished for det norske Folk, at Hendes Majestæt ogsaa som Hustru og som Moder staar som et lysende Mønster.

Jeg har den Ære at udbringe Skaalen for Hendes Majestæt Dronningen og for Landets Haab i Fremtids Dage, Hans Kongelige Høihed Kronprindsen og de Kongelige Prindser."

Provst Smitt udbragte Skaalen for Hds. M. Enkedronningen og for de Kongelige Prindsesser i følgende Ord:

„Efter given Tilladelse skal jeg have den Ære at bringe i Erindring de Medlemmer af Kongehuset, som ikke før ere nævnte. Først da Hendes Majestæt Enkedronning Josefine.

Det er kjære Minder, som træde frem for os, naar vi nævne hende, og Tanken vækkes om alt det vi skylde hende baade af Fortids Lykke og af Fremtids Haab.

Femti Aar ere henrundne, siden hun kom og fæstede Bo i Nordens Riger. Hun skulde være den Fyrstes Hustru, hvis kongelige Virken altid vil staa som et af det Norske Folks bedste Minder, hun skulde fostre de ædle Sønner, af hvilke Gud end har ladet os beholde een, til hvis Styre vi se fremad med glad Tillid og lyse Forhaabninger.

Men det gjælder vel ogsaa i Kongeborgen: Hos en ædel Hustru finder Manden Kraft og Løftning til sin Gjerning, ogsaa fra hende tage Sønner i Arv det Høisind, de Aandens og Hjertets Egenskaber, som sætte dem istand til at udrette det, som er stort og ædelt. Og det kjendtes snart, at Hendes Majestæt Enkedronningen ikke alene i rigt Maal besad de Egenskaber, som ere Thronens Pryd, men ogsaa de stille Dyder, hvorpaa Hjemmets Lykke beror. Intet Under da, at hun blev til en Velsignelse for Kongehuset som for Folkene, intet Under, at vi tidlig lærte at se op til hende med dyb Ærbødighed og inderlig Kjærlighed. Og naar Budet kom, at Hendes Majestæt

var hjemsøgt af bitter Hjertesorg og tunge Prøvelser, da hørtes det med hjertelig Deltagelse over alt Norges Land i Nord saavel som i Syd.

Men gjennem det altsammen tog det Ønske Væxt i vore Hjerter, som i denne Stund skal stige frem varmt og inderligt: Gud velsigne Hendes Majestæt Enkedronningen, Han give Hende en blid og lykkelig Alderdom, at Hun længe maa nyde den Glæde at se sin Slægt blomstre frem omkring sig!

Og saa ville vi faa Lov til at stille de Kongelige Prindsesser ved Siden af deres Kongelige Moder. Ogsaa de have maattet friste tunge Prøvelser. Gud lade sin Fred bo hos dem og lage det saa godt for dem i alle Ting, som vi ønske det af Hjertens Grund!

Altsaa Held og Lykke for Hendes Majestæt Enkedronningen og Deres Kongelige Høiheder, de to Prindsesser!"

Kongen holdt derefter en Tale, der her, som overalt hvor H. M. udtalte sig i længere eller kortere Foredrag, aldrig undlod at gjøre et dybt Indtryk paa enhver Tilhører.

H. M. tilkjendegav først sin Tak for den hjertelige Modtagelse, hvormed man ogsaa her havde mødt ham i Norges og Verdens nordligste Stad og for de mange gode Ønsker, som ogsaa her vare fremførte for ham og hans Hus.

Han udtalte dernæst sin Beundring ikke blot for disse Egnes storartede Natur, som gjør, at Mennesket lige over for samme føler sig saa liden, men ogsaa for den Befolkning, som ved Mod, Dygtighed og ihærdigt Arbeide havde beredet sig et Hjem heroppe under haarde ydre Vilkaar. Og ligesom han nu havde modtaget utvetydige Beviser paa, at denne Befolkning nærede Hengivenhed for ham, saaledes omfattede ogsaa han denne Landsdel med Kjærlighedens Omhu og vilde efter det ham af Forsynet betroede Kald søge at virke til dens Fremgang og Lykke.

Og dette var intet haabløst Arbeide; thi vistnok laa disse Egnes Rigdomskilder skjulte dybt nede paa Havets Bund, men disse Kilder vilde vist aldrig udtømmes, de vilde vist altid rigeligt vælde op mod Finmarkens Kyster og, efterhvert som man lærte at udnytte dem bedre og bedre, var det at

forudse, at denne Landsdel vilde faa en stedse stigende Betydning for det hele Land og Rige.

H. M. sluttede med et Leve for «Hammerfest, Finmarkens Hovedstad.«

Byfoged Aall talte dernæst for Sverige. For Skaalen takkede Udenrigsministeren, Grev Bjørnstjerna, med en Tale, hvori han især dvælede ved den rige Frugt, som Foreningen mellem Sverige og Norge allerede havde bragt. 60 Aar er ikke noget langt Tidsrum i Nationernes Liv, men «godt begyndt er halv fuldendt«. De tvende Folk, som gjennem Aarhundreder kun havde kjendt hinanden som bitre Fiender, mødtes nu med broderlig Velvillie og Hengivenhed. Han havde selv mødt megen Velvillie her i Norge, og han turde sige, at Nordmændene gjorde lignende Erfaringer i Sverige. Begge Folk vilde oprigtigt stræbe efter at fremme hinandens Vel, og ethvert Fremskridt, som opnaaedes hos det ene af dem, vilde ogsaa være det andet til Gavn. Naar vi arbeidede for os selv, da arbeidede vi ogsaa for Broderfolket, og vi glædede os ved denne Tanke.

Han vilde derfor udbringe en Skaal for Norge.

Efter Maaltidet serveredes Kaffe, Cigarer og Likører. H. M. dvælede endnu en Timestid i livlig Samtale med de Tilstedeværende og tog derefter en hjertelig Afsked med Alle. Nedover til Bryggen ledsagedes Kongen af det forsamlede Selskab, og hele Folket fulgte efter med begeistrede Hurraraab.

Nordkap og Oscarstøtten.

2den Juli.

Kl. 10 om Aftenen den 1ste Juli kom Kongen med Følge ombord igjen paa Fregatten, og Kl. 11¼ lettede denne Anker og styrede ud fra Hammerfest.

Nordkap.

Da Kongen næste Dag Kl. 6 om Morgenen skulde bestige Nordkap, gik Alle, som kunde, strax til Køis for at nyde en kort Hvile. Imidlertid seilede Fregatten nordøstover forbi Rolfsø, Hjelmesø, Maasø og over det aabne Ishav til Nordkap. Veiret var ogsaa her vidunderlig smukt og stille, saa at Søgangen næsten var umærkelig. Kl. 3 om Morgenen passeredes Kanonbaadene Gunhild og Lougen, der vare seilede forud fra Hammerfest.

Kl. omtr. 4½ passeredes Knivskjærodden, som er Magerøens og følgelig ogsaa Europas nordligste Pynt. Dette Næs stikker nemlig endnu lidt længere ud mod Nord end selve Forbjerget Nordkap, men det er ganske lavt og har derfor ikke vundet den Berømmelse, som det sidste, der ikke blot rager høit op, men ogsaa styrter sig brat ned mod Ishavet. Kl. 5 styredes forbi Nordkap, og Kursen sattes indover til Hornvigen, en liden Bugt paa Østsiden af Forbjerget. Bugten har rimeligvis sit Navn af en Fjeldtop, der stikker op fra Skraaningen af Nordkap og kaldes «Hornet«. Den har en forbausende Lighed med Hornet paa et Næshorn.

Langs hele Norges Kyst har man Skjærgaard lige op til Nordkap. Men herfra og østover hører den med engang op, saaledes at Ishavet overalt her vælter sine mægtige Bølger lige mod Fastlandet. De fleste Havne, der findes her, ere derfor udsatte for Havets Raseri, og naar Fiskeren kommer flygtende ind fra Havet, jaget af Stormen, der vælter større og større Bølger efter hans lille Baad, da er der her ingen skjærmende Krans af Øer, Holmer eller Skjær, bag hvilke han kan flygte i Ly som bag et Skjold, der bryder Havets Vælde. Hvis han derfor ikke naar Land itide og faar Baaden trukket op, er det ofte forbi baade med Folk og Farkost.

Kl. 6½ ankrede Fregatten i Hornvigen paa 20 Favne Vand. Hornvigen er ingen Havn, hverken for Skibe eller Baade. Kun i ganske stille Veir tør man vove at ligge til

Ankers her. Men det vidunderlige Held, som hidtil havde fulgt H. M. i alle Henseender, svigtede heller ikke den Dag; thi det var næsten blikstille i de 4—5 Timer, som Bestigningen af Nordkap medtog. Havde det i denne Tid blæst op, vilde Fregatten have været nødt til at løbe ind til Skarsvaag, omtr. 1½ Mil længer inde i Bunden af Vestfjorden og Kongen med Følge vilde da ogsaa have været nødte til at gaa tilfjelds og tilfods denne Strækning indover. Dette vilde ikke blot have været besværligt, navnlig for de mest tungvindte af Kongens Følge, men vilde nødvendigvis have medtaget hele Dagen, saaledes at Programmet for de følgende Dage derved var blevet aldeles forrykket.

Vistnok havde man faaet Anledning til at se Skarsvaag, dette Sted, hvor 3—4 Nordmandsfamilier og en Kvænfamilie bor, som forsaavidt er mærkeligt nok, da det, saavidt vides, er det nordligste Sted paa Kloden, hvor nu for Tiden Mennesker bo fast hele Aaret igjennem.

I ældre Tider boede der Folk endnu lidt længer nord paa Magerøen, nemlig ved Tuenæs, en Odde, som stikker ud i Havet lidt Vest for Knivskjærodden. Efter de ældste «Skattemandtalslister« fra 1567, som findes i Rigsarkivet, var der endog paa den Tid et eget Præstegjeld, som kaldtes Tuenæs Præstegjeld og paa Næsset boede der i 1567 ikke mindre end 32 «Skattemænd«. De øvrige dengang beboede Steder paa Magerøen, som sognede til Tuenæs, var Skarsvaag, Ofnenæringen, Kamø, Vandfjord og Stappen, hvor der ligeledes laa en Kirke paa den mellemste af Øerne, som derfor endnu bærer Navnet Kirkestappen. I Tidens Løb trak Befolkningen sig mere ind i Ly af Havet, og de nu talrigst beboede Steder, Kjelvig og Gjæsvær, vare derimod i 1567 ubeboede. Befolkningen driver nemlig nu ogsaa heroppe overalt, hvor nogen Mulighed findes, paa Fædrift ved Siden af Fiskeri. I gamle Dage var det Bergen, som især plantede Kolonisterne omkring

i Finmarken og lod dem nedsætte sig paa de yderste Havskjær, hvor de underholdt dem som Livegne med alt Nødvendigt fra Bergen af, for at de skulde beskjæftige sig udelukkende med Fiskeri og intet andet. Det indre Land omkring Fjordbundene optoges dengang af Finnerne. Men vi vende tilbage til Nutiden. Kl. 7 gik H. M. fra Borde og saluteredes med 4 Gange Hurra af Mandskabet paa Rælingen.

Med H. M. fulgte Samtlige, der hørte til hans Følge, hvortil nu ogsaa var kommet en Brasilianer, Hr. Lopez Netto, forhenværende Minister, der ifølge H. M.s Indbydelse fulgte med paa Fregatten fra Hammerfest til Vardø. Desuden blev beordret iland 50 Mand af Landstigningskompagniet under Kommando af Premierlieutenant Krøepelien, samt Musikken in corpore med sin nidkjære Chef, Hr. Zogbaum, i Spidsen. Endogsaa Stortrommen blev taget med.

Foruden Kontre-Admiral Knap, medfulgte af Fregattens Officierer Premierlieutenanterne Rieck og Larsen samt Doktor Clasen, Sekretær Schroeter og Forvalter Collett.

Allerede fra Fregatten af kunde man se, at Veien opover Fjeldsiden var afstukket med Stænger, hvorfra vaiede Flag og Vimpler, og at der var mange Folk ved Strandbredden, samt at langt Flere allerede maatte være gaaede opover i Forveien, da der laa 24 store Nordlandsbaade fortøiede ved Strandbredden.

Ved Ankomsten til Stranden modtoges H. M. paa en for Tilfældet istandbragt Landgangsbrygge af Fogden i Hammerfest Fogderi, Lensmændene i Maasø og Kistrand samt Herredernes Ordførere. Efter en kort Velkomsttale til H. M. af Fogden begyndte man Opstigningen.

Kongen gik i Spidsen, derefter hans Følge og den forsamlede Almue i Orden eller Uorden, som det kunde falde sig, eller som enhver bedst orkede. Der var kommet Folk baade fra Maasø, Kjelvig og Gjæsvær, ja endog saa langt

borte fra som en Snes Mile inde i Porsangerfjorden, Mænd, Kvinder og Børn. En Kone med et lidet Spædbarn var reist 7 Mil hid for at se Kongen og vilde have lagt i Vei opover Fjeldet, dersom hun ikke alvorligt var bleven fraraadet at indlade sig derpaa. En Mand havde 3 Smaapiger med sig. Den ene af disse bar sin endnu mindre Søster paa Ryggen stykkevis opover.

Opstigningen er meget brat og man maa kravle op ved Hjælp af baade Hænder og Fødder. I Begyndelsen eller paa den første Trediedel af Skraaningen gaar det endnu nogenlunde an; men jo længere man kommer opover, des brattere bliver Fjeldsiden. For at muliggjøre den sidste Del af Opstigningen, hvor Skraaningen danner en Vinkel af omtr. 65°, havde man derfor fra den øverste Skrænt udspændt et solid Toug nedover i en Længde af 4—500 Alen, saaledes at man kunde hale sig opover ved at tage Tag i Touget med den ene Haand, medens man med den anden greb fat i en og anden Græslug paa gamle Norges her noget skaldede Isse.

Man kan paa Forhaand vide, at Vegetationen her paa Nordkap og i det Hele taget paa Magerøen kun kan være yderst kummerlig. Men uagtet al sin Tarvelighed finder man dog her langt flere Planter, end man skulde vente.

Under Opstigningen ser man saaledes hist og her i Klippe-rifterne, hvor Vandet risler ned, meget frodigt voxende *Alchemilla alpina* og *Saxifraga oppositifolia.* Er Grunden jevnere, finder man blomsterrige Tuer af *Saxifraga cæspitosa*, *Dryas octopetala* og *Silene acaulis*, samt indesprængt mellem disse paafaldende rene blaa og gule Blomster af *Gentiana nivalis*, *Viola biflora* og den af Vanille duftende *Saussurea alpina.*

Mellem den krybende buskartede Vegetation ser man *Salix lanata* med forholdsvis store sølvglindsende Blade. Selv blandt de urteagtige Planter er der enkelte, som trods det stormfulde og for al Vegetation ugunstige Veirlag, alligevel

naa en ret anselig Høide, f. Ex. *Mulgedium alpinum*, *Epilopium angustifolium* og fremfor alle *Angelica Archangelica*.

Kongen klarede Opstigningen med Lethed og viste sig at være en saa rask og udholdende Fodgjænger, at han snart vilde have gaaet fra sit Følge, dersom H. M. ikke for deres Skyld havde modereret sin Gang. Men det faldt ikke alle saa let. Der var enkelte af H. M.s Følge, som vist ønskede, at de vare vel tilbage igjen paa Skibets Planker eller Slottets bonede Gulve. Veiret var stille og Solen skinnede varmt, saaledes at Sveden perlede paa de Flestes Pander. Navnlig var der en korpulent og noget fed Borgermand, som svedede saaledes, at ogsaa hans Paryk blev ganske gjennemvaad. Men han var vist en yderst loyal Mand; thi uagtet det tog stærkt paa Kræfterne og Fedmen, gav han dog ikke tabt, men holdt sig altid temmelig nær efter H. M. Ofte trillede han overende, men tog den Ting med megen Humor og benyttede ethvert saadant Tilfælde til meget gemytligt med Parykken i Haanden at tage sig en liden Hvil, for derpaa igjen ufortrødent at kravle videre opover.

Excellencen Bjørnstjerna gik lige saa raskt og let opover som nogen i H. M.s Følge, men Brasilianeren vandt derimod som Fjeldvandrer kun en sørgelig Navnkundighed. Opover kom han alene ved Hjælp af Lensmand Grape paa den ene Side og en Matros paa den anden; nedover lod han det paa det Værste uden Videre skure paa Enden. Han erklærede senere, da han vel var kommen ombord igjen, at han aldrig i sit Liv havde baaret tyngre Byrde end «en Pen« og at han ikke nok engang vilde gaa op paa Nordkap, medmindre det skulde være «for at redde sit Fædreland fra en stor Fare, en meget stor Fare«.

Uden Fare var forresten heller ikke Op- og Nedstigningen. Høiden er ca. 1000 Fod, og skjønt vistnok de største Stene langs Stien allerede forud vare ryddede af Veien, saa kunde

dog let En eller Anden løsne Stene, som kunde ramle nedover. Enhver Fjeldvandrer ved godt, hvor farligt det er, naar selv en liden Sten i Fjeldskraaninger løsner og ramler nedover. Den tager i Faldet let med sig en større, og denne igjen en endnu større, som let kan slaa fordærvet den eller de, som gaa længer nede. Et Par Gange hørtes ogsaa et «Varsko!« eller «Paspaa!« og en Sten kom da dansende nedover, men heldigvis blev dog ingen alvorligt truffet.

Efter henved en Times Tid naaede H. M. Toppen. Fjeldet danner heroppe et næsten ganske slet og temmeligt udstrakt Plateau. Heroppe paa Fjeldkammen havde Folkemængden, ca. 300 Mennesker, Nordmænd, Finner og Kvæner taget Plads. Forrest i Rækken stod Herredernes Kommunebestyrelse og Festkomiteen, der nu sammen med Folket hilsede H. M. med 9 Gange Hurra.

Derpaa gik H. M. og Folket med ham raskt og fornøiet i den friske og klare Sommermorgen henover et omtr. 2000 Alen langt Plateau til Nordkaps yderste Pynt. Her, paa Toppen, hvor Fjeldet styrter sig næsten lodret ned i Ishavet, kun nogle faa Alen fra den yderste Skrænt, var opreist en Støtte af Granit, som nu skulde afsløres. Den var for nogle faa Dage siden bragt derop eller rettere heiset op ad den samme besværlige Vei, som H. M. og Følge gik. Støtten selv er af huggen Granit, opsat paa et Underlag af Graasten. Den bestaar af 3 Dele, et Fodstykke i 2 Dele og selve Søtten, som er 4-kantet. Med Fodstykket er den 4 Alen høi. Bag Støtten var plantet 3 høie Flagstænger med det norske Flag til Høire, det svenske til Venstre og Unionsmærket i Midten.

Ankommen til Stedet, stillede Folkemængden med Musikken, Marinetroppen og Kongens Følge sig i aaben Firkant omkring Støtten, hvorpaa H. M. traadte frem og holdt følgende Tale:

Oscar-Stötten paa Nordkap.

«Det er til en sjelden Høitid, vi i dette Øieblik ere forsamlede. Vi staa paa dette stolte Fjeld, der ligesom danner den sidste Sten i det sølvglimrende Diadem, som kroner den skandinaviske Halvøes Isse.

Under os udbreder sig det vide Polarhav. Dets mægtige Bølge knuses beseiret ved dets Fod. Bag os ligger vort Hjemland med sine dybe Fjorde, sine smilende Dale, sine skummende Fosse, dette elskede Land, som var vore Fædres og er vort. Det stiger frem for vort Syn med Alt, hvad der er os kjært og dyrebart, og ved dets Side skue vi Broderriget ved fri Tilslutning forenet med os.

Forlængst havde disse to Folk lært at agte hinanden, thi de kjendte hinanden fra Striden. Nu have de lært indbyrdes Kjærlighed; thi de ere mødtes i Freden. Foreningen mellem dem var en stor Tanke, der langsomt men sikkert modnedes hos begge Folk og blev til Virkelighed ved min forevigede Stamfader. Indtil nu har Frihed og Fred raadet paa den skandinaviske Halvø, og Guds Velsignelse har i rigeste Maal været tildelt det vidtstrakte Land fra Finmarkens Fjeldbygd til Skaanes Sletter.

Og dette er min Bøn og mit Haab, at Nordens Broderfolk maa leve lykkelige og frie gjennem Tiderne.

Ikke til en forgjængelig Pryd, men til et Tegn paa, at hertil naar Norges Kongerige, derfor har jeg reist denne Mindesten paa Nordkaps yderste Pynt.

Den skal nu afsløres, idet vi udfolde de forenede Rigers Bannere og samstemmigt af Hjertets Grund udraabe:

Gud bevare Fædrelandet og Broderriget!«

Støtten har følgende Indskrift:

«Kong Oscar II besteg Nordkap den 2den Juli 1873.«

Paa Afsløringen fulgte et 9 Gange Hurra. Bannerne udfoldedes, Musikken faldt ind med «Sønner af Norge«, Marinesoldaterne præsenterede Gevær, og Fregatten, som blev

varslet ved Signal fra Fjeldkammen, saluterede med 21 Skud, medens en frisk Nordenvind netop i det Samme krusede Ishavets Bølger, saaledes at det saa ud, som om man ogsaa derfra viftede op til Festligheden med Tusinder af hvide Tørklæder. H. M. befalede, at Støttens Underlag skulde forhøies til 3 Alen, for at den bedre kan sees fra Søen og skrev sit Navneziffer paa Bagsiden af samme, hvilket senere er bleven indhugget i Stenen.

Efterat til Slutning en Fotografi var tagen af Støtten og H. M. med Følge omkring samme, begav man sig hen til et af Festkomiteen opreist stort Telt, hvor der serveredes med Champagne og forskjellige Forfriskninger.

Amtmand Holmboe udtalte her Befolkningens Tak for det Kongelige Mærke, som nu prydede Nordkaps Top i følgende Ord:

„Med naadigst Tilladelse har jeg den Ære at bringe Deres Majestæt dette Amts og særligt de her repræsenterede Kommuners underdanige Tak for det smukke Kongelige Mærke, hvormed det har behaget Deres Majestæt idag at pryde dette Fjeld. Det skal staa der som et varigt Minde om den Kongelige Bevaagenhed, som omfattede ogsaa de fjerneste, de fattigste, de koldeste og de goldeste Landsdele. Som denne Sten, der vil staa fast paa sin Fod og trodse Nordishavets Storme, saa vil Deres Majestæts høie Navn og Ihukommelse staa dybt og uudsletteligt indgravet i vore og vore Efterkommeres Hjerter, saalænge der vandrer et Folk paa disse Fjelde, saalænge der bygger og bor et Folk ved disse Fjorde og saalænge der færdes Folk paa dette Hav, som kunne opløfte sine Øine til „Oscarstøtten". Vi som havde den Lykke at være tilstede, da den blev reist, og selv kunne fortælle vore Børn og Børnebørn om denne Kongelige Fest, os er det en levende Trang i denne Stund at udtale vore varme Ønsker om Held og Velgang for den naadige, folkesæle Konge, som tænkte denne venlige Tanke og satte den i Værk. Længe leve vor elskede Landsfader og hans Slægt i uendelige Led efter ham!"

Herpaa svarede Folket baade inde i Teltet og ude med 9 Gange Hurra. Kongen besvarede denne Tale og sluttede

med en Skaal for Finmarkens Amt og i Særdeleshed med et Leve for de 3 Kommuner Maasø, Kjelvig og Kistrand, som her vare repræsenterede. Derpaa begyndte Tilbageturen.

Den dristige Ide at bestige Nordkap og reise en Støtte paa Fjeldets Top, var nu i alle Dele lykkeligt og vel fuldført under Folkets jublende Bifald.

Haraldsstøtten i Syd og Oscarstøtten i Nord skulle derfor minde hver om sit eller om, hvorledes Sværdet i fordums Tid, men Aanden og Ordet i Nutiden har seiret og samlet.

Alle, baade Høie og Lave, vare tilfredse med Turen. Ikke mindst maaske Brasilianeren, som blev dekoreret deroppe med Nordstjernens Kommandørkors. Stolt og lykkelig fortalte han derfor ogsaa senere flere Gange: «Jeg er den første brasilianske Minister, som har været i Norge; Jeg er den første brasilianske Minister, som er bleven præsenteret for H. M.; Jeg er den første brasilianske Minister, som har været i Finmarken; Jeg er den første brasilianske Minister, som har seet Midnatssolen; Jeg er den første brasilianske Minister, som har været paa Nordkap; Jeg er den første og eneste brasilianske Minister, som er bleven og nogensinde vil blive dekoreret paa Nordkap!« Og hvilket uudtømmeligt Stof til Fortælling senere i Brasilien! Han var derfor ogsaa meget ængstelig for at faa et Exemplar af den Fotografi, som toges paa Stedet, for at han ikke blot kunde fortælle, men ogsaa vise sine Landsmænd Sort paa Hvidt for, at han virkelig lyslevende havde været tilstede paa Nordkap ved Oscarstøttens Afsløring.

Den Arbeidsmand, der havde forestaaet Støttens Opbringelse og Opsætning, overraktes af Kongen et Sølvbæger, som H. M. selv havde baaret med sig op i sin Frakkelomme. Til Maasø og Kjelvig Kommuner skjænkede H. M. 50 Spd. hver. Saa begyndte Nedstigningen. Veiret var saa stille og varmt, at man ikke blot kunde undvære de Yderfrakker, som vare

bragte op, men mange gik i Skjorteærmerne. Saaledes ogsaa Kongen. Det gjaldt nu især ikke at komme for hurtigt nedover og heller ikke at løsrive Stene.

Enkelte skamferede sine Hænder en Smule ved at fire sig altfor hurtigt ned over med Haanden om Touget, andre agede, som før fortalt, eller rullede af og til, men i det Hele taget gik Nedstigningen heldigt for sig, saaledes at om end ikke alle kom ned med helt Skind, saa dog med hele Lemmer.

Kl. 11 Formiddag kom Kongen med Følge igjen ombord, og Fregatten gjorde strax klar til at lette. Den styrede under Nordkap og gjorde derpaa en liden Krydstur ud til Havs forbi Forbjerget, hvorved H. M. overbeviste sig om, at Støtten allerede i sin nuværende Høide kunde med blotte Øine sees et Par Mile ude i Havet. Løftet 3 Alen til, vil den kunne sees meget langt.

Sværholtklubben. Fuglevær.

2den Juli.

Fra Nordkap til Vardø seiler man hele Tiden paa det aabne Ishav. Veiret var fremdeles om Eftermiddagen den 2den Juli saa vidunderligt smukt og stille, at man ude paa det aabne Ishav kunde sidde tilbords i Kongekahytten og spise Middag uden at man enten selv eller Glassene i mindste Maade foruroligedes af nogen Søgang. Stemningen ved Taffelet var maaske den Dag muntrere, end sædvanligt, paa Grund af den saa overordentlig heldigt udførte Nordkaptur, og flere Skaaler bleve i Anledningen udbragte. Kongen syntes forresten altid om at se glade Ansigter omkring sig, eller at Alle, der fulgte ham, interesserede sig for Turen og glædede sig over, at Alt gik heldigt.

Da H. M. ikke før paa Reisen havde seet noget «Fuglebjerg«, holdt Fregatten nær henunder Særholtklubben, et bekjendt Forbjerg paa Landtungen *Spierta-njarga*, der stikker ud mellem Porsanger og Laxefjord. Her findes nemlig et velbekjendt Fuglebjerg, maaske det mærkeligste, ikke blot i Finmarken, men i hele Verden. Fjeldet styrter sig fra en Høide af flere Hundrede Alen næsten lodret ned i Havet. Dog ser Fjeldvæggen fra Søen af meget mere lodret og glat ud, end den i Virkeligheden kan være. Om det end ikke uden særegne Hjælpemidler er muligt at komme langt op i Fjeldet nedenfra, og endnu mindre muligt at komme nedover ovenfra, maa der dog alligevel overalt findes mange Kroge, Smuthul, eller en Mængde større og mindre Afsatser i Fjeldet, lig Hylder paa en Væg, hvor Fuglene kunne sidde; thi hele Fjeldsiden var fuldstændigt bedækket med Fugle. Allerede paa lang Afstand kan man se, at Fjeldet er ganske hvidt, som om det var bedækket med Sne, og at der flyver Masser af Fugle i Luften foran Fjeldet saa tæt som Myggesværme. Men jo nærmere man kommer, og især dersom man betragter Fjeldet med Kikkert, des bedre vil man se, at der sidder Fugle høit og lavt paa ethvert Sted, hvor det er muligt for nogen at fæste Fod. Af Fugle, som klække her, er *Larus tridactylus*, den tretaaede Maage eller Krykken, den talrigste. Den bygger sine Reder tættere sammen end de øvrige Maagearter. Af Græsstraa og Jord forstaar den at opklistre halvskaaleformige Reder paa næsten umærkelige Afsatser i Klippevæggene. Som Svalereder hænge de udover Styrtningen, ofte saa tæt, at flere Reder berøre hinanden, og undertiden saa lavt, at det hender, at Bølgeskummet sprøiter op og væder dem. Adgangen til en saadan Krykkekoloni er temmelig modbydelig baade for Mennesker og Dyr, paa Grund af den Mængde Guano, som fylder alle Klipperevner samt udkastede, raadne Æg og døde, fra Redet nedfaldne Unger. *Phalacro-*

corax cristatus eller Smaaskarven, klækker ligeledes i Mængde her i Fjeldets lavere Regioner. Den bygger et stort Rede under en Sten og lægger 3—4 hvide Æg. Den har, som bekjendt, det Instinkt, at den altid dypper sine Vingespidser i Søen, idet den flyver fra et Skjær eller en Fjeldvæg.

Uria troile og *Alca torda* eller spidsnæbbet og brednæbbet Alke lægger hver kun et Æg og dette ganske aabent, uden Straa som Underlag, paa smaa Terrasser. *Mormon arcticus* eller Lunnefuglen graver derimod med sine skarpe Kløer en lang Gang ind i Jordbakkerne paa Skraaningerne og skjuler Ægget inderst inde i Hulen. Den fanges i Mængde i sine Huler og nedsaltes. Ogsaa Fjæren af denne Fugl er meget værdifuld.

Af mindre hyppige eller talrige Beboere paa Sværholtklubben kan nævnes de 4 Slags Maager «Sæingen« *(L. canus)*, «Svartbag« *(L. marinus)*, «Sildemaagen«, *(L. fuscus)* «Graamaagen« *(L. argentalus)* samt *(Uria grylle)* «Teisten«. Øverst oppe paa Fjeldets Top pleier ofte et Par Havørne *(Haliaëtos albicilla)* at trone, stolt skuende ud over de Skarer, der myldre neden under deres Fødder.

Kl. 2½ Eftermiddag var Fregatten lige udenfor Fuglebjerget, og Kongen lod Maskinen stoppe en halv Times Tid for bedre at kunne iagttage Fuglevrimmelen.

Pludselig drønede et Skud fra en af Fregattens Kanoner, og Fuglemassen, som sad roligt uden at ane noget, styrtede først bent nedover fra sine Sæder og saa udover i Luften i talrige Skarer, skrigende og flyvende hid og did. Saa man imidlertid efter paa Fjeldsiden, syntes Mængden der ikke i mindste Maade at være formindsket. Tilsyneladende sad der igjen lige saa mange, som før. Fugleverdenen her syntes nemlig ikke at være ganske uvant med en saadan Forstyrrelse eller Vækkelse. Ogsaa Kystdampskibene pleie for Passagerernes Fornøielses Skyld at affyre Skud, naar de

fare forbi. Saaledes var det nok egentlig blot den uerfarne Ungdom, som ved det første Skud lod sig skræmme til at flyve op.

Men saa gik Fregatten lidt nærmere, vendte Bredsiden til og sendte et Skud fra en af Dækskanonerne dundrende lige ind imod Fjeldvæggen. Da maatte nok ogsaa den gamle Stok tørne ud; thi slig Smæld havde de vist aldrig før hørt. Som naar en sammenføget Sneskavl styrter ned fra en Fjeldskrænt og smuldres i uendelige Atomer, saaledes styrtede de hvide Fuglemasser i Millionvis ud fra Fjeldet og spredte sig i Luften. Ja, der maa være mange Millioner Fugle i et saadant Fuglebjerg; thi uagtet Luften var opfyldt af Fugl, som den er i Sneveir af Sneflokker, sad der dog endnu Tusinder igjen i Fjeldet, uforstyrrede af al Larm. Ligger man med Baad ind under et saadant Fuglebjerg, er det forresten noget resikabelt at fyre Skud op iblandt Fuglemassen; thi i det de forskræmte styrte ud i Luften og hen over Baaden, svare de ofte paa en meget ubehagelig Maade.

Nede paa Stranden saa vi Stiger reiste op imod Fjeldvæggen af Æggesamlere og oppe paa Fjeldkammen stod flere Mennesker, som svingede med Hattene, da de rimeligvis vidste, at Kongen maatte være ombord.

Det nærmeste beboede Sted er en Bugt strax østenfor selve Klubben, som ogsaa hedder Sværholt. Her bor nu kun én Normandsfamilie, men i 1602 skal der have boet 36 «Skattemænd«, og Sværholt, Tømmervig, Hellevig, Brændgam og Kjøllefjord udgjorde da tilsammen et eget Præstegjeld. Her, som flere andre Steder, har Befolkningen, indflyttende søveis, trukket sig fra de ydre Havskjær længer ind i Fjorden, og Sværholt hører nu til Lebesby Præstegjeld.

Fra Sværholtklubben sattes Kursen i Nordost og Kl. 5½ Eftermiddag passerede Fregatten Nordkyn eller Kinerodden,

den nordligste Pynt paa selve Fastlandet. Kl. 8 passeredes Omgangsklubben og Kl. 11¾ Baadsfjord.

Himmelen var henimod Midnatstid bleven overskyet. Kun langt i Nord og lavt nede ved Horizonten stod der igjen en blank, skyfri Stribe, hvorfra Midnatsolen kastede sine Straaler som en uhyre Kjæmpelampe, der lyste frem under et halvt optrukket Rullegardin. Bag dette laa den ukjendte Verden oppe ved Nordpolen, som endnu intet Menneskeøie har seet. Rundt om os hævede Ishavet sig og sank i lange, sorte og tunge Dønninger, som om det drog tunge Aandedrag i Polarnattens Stilhed. To Hvalfiske opførte en Slags Menuet ude under Solstraalerne, vexelvis sprøitende høie Skumstraaler i Veiret, og vi, jo, som ægte Turister benyttede vi Leiligheden til Kl. 12 om Natten at tænde vore Piber og brænde Mærker i vore Frakker ved Polarsolens Straaler.

Vardø.

3die Juli.

Ligesom Hammerfest er Verdens nordligste Stad, saaledes er Vardøhus Verdens nordligste Fæstning.

Den er anlagt af Haakon V, rimeligvis 1310 eller ialfald i Begyndelsen af det 14de Aarhundrede; thi 1340 omtales Fæstningen som tiltrængende Reparation.

At Norge beholdt en Del af det store med Rusland fælles Skattedistrikt, som engang strakte sig fra Lyngstuen til Veleaga, skyldes maaske for en ikke liden Del Anlægget af denne Fæstning. Christian IV besøgte Fæstningen 29de Mai 1599. Oscar II besøgte den 3die Juli 1873.

Baade Fæstningen og Fiskeværet Vardø maa paa Christian

Vardö.

IV.s Tid have seet meget ynkeligt ud. «Vardø Fiskevær bestod alene af nogle smaa Blokhuse og underjordiske Hytter, misserrima piscatorum tuguria,« som Sigvard Grubbe kalder dem. «Vardøhus var den usleste Fæstning, som nogen kunde se,« siger han. «Den var omgiven med en Mur af Skifersten, der vare lagte ovenpaa hinanden uden Kalk og udvendig dækkede med Jord. Paa Muren stod 4 Jernkanoner. Indenfor stode nogle smaa Blokhuse, et her og et der;» dette var Vardøhus Slot. Under Indseilingen tillod Kokken ombord paa Kongeskibet «Viktor« sig at «forvexle Kirken med et Rensdyr.«

I 1594 boede der paa Stedet 59 «Skattemænd«, i 1694 kun 36; men i 1869 var Byens Befolkning steget til 1100 Individer.

Kl. 3¼ om Morgenen den 3die Juli kastede Fregatten Anker paa Vardøs nordre Vaag. Den blev hilset fra Fæstningen med Kongesalut. Kommandanten kom derpaa ombord, og Landstigningen foregik Kl. 9. I det H. M. steg iland paa en af Fæstningen istandbragt Landgangsbro, saluteredes med Kongesalut fra Vardøhus. Landgangsbroen var 120 Alen lang, smykket med en Mængde Flag og Vimpler samt belagt med rødt Klæde. Ved Broens øvre Ende var anbragt en Æreport, prydet med Guirlander, Vaabenskjolde, samt Kongens og Dronningens Navnebogstaver, norske og svenske Flag, tilligemed Inskriptionerne:

«Gud bevare Kongen«
og Valgsproget
«Broderfolkenes Vel«.

Ved Æreporten fremmødte Byens og Landsognets Formandskab og Embedsmænd. Landsognets Ordfører, Doktor Lindboe, hilste Kongen med følgende Velkomsttale:

„Naadigste Konge!

Vardø By og Herred byder i Underdanighed Deres Majestæt velkommen. Snart 300 Aar ere forløbne, siden den Lykke faldt i denne Landsdels Lod at hilse sin egen Fyrste i sin Midte. Ogsaa dengang modtog Folket sin Konge med Glæde, men idag skatte vi os dobbelt lykkelige ved i Deres Majestæt at byde en Konge velkommen, der ikke alene er sit Lands Hersker, men ogsaa isandhed sit Folks Fader; som ikke alene kjender Folkets Pligter, men ogsaa kjender og agter dets Rettigheder, og som derfor har sat som Deres Majestæts høje Maal Norges Folks ligesaavist som vort Broderfolks Vel. Dette er Enhvers Fortrøstning, Alles Forvisning. Finmarkens Klipper ere golde, Naturen er øde, fattig og kold, men ogsaa her er Folkets Hjerte rigt og varmt, og med fuld Tryghed tør jeg derfor for Deres Majestæt underdanigst frembære Forsikringen om, at ethvert Hjerte slaar højt for sin Konge og nedbeder Himlens Velsignelse over Deres Majestæt.

Længe leve vor elskede Konge, Hans Majestæt Kong Oscar den Anden!"

I varme Ord besvarede Kongen denne Tale og forsikrede, at uagtet disse Egne og Steder laa saa fjernt fra de sydligere Landsdele og saa høit mod Nord, de laa dog hans Hjerte lige saa nær som de andre.

Sammen med Kommandanten, Kommunens Medlemmer samt sit eget Følge begav Kongen sig derpaa hen til Fæstningen.

Fra Byen, Landsognet, Fjordene og Fiskeværene omkring havde en talrig Menneskemasse samlet sig langs Veien. Denne var prydet med Flag og Vimpler paa begge Sider.

Børn fra Borger- og Almueskolen under Skolebestyrer Heltbergs Ledelse vare opstillede ved Veien og afsang Kongesangen, idet Følget gik forbi. Kongen tilbragte ½ Times Tid med at gaa omkring Voldene og bese Fæstningen. Den har vistnok heller ikke nu noget imponerende Udseende, men Jordvoldene ere dog vel vedligeholdte og Kanonerne, af svært Kaliber, nogenlunde tidsmæssige. Kommandanten har en anstændig Bolig, ligesaa Garnisonen. Alt saa rensligt og or-

dentlig ud, og alt, som kunde males, var malet med den yderligste Omhu lige indtil det Indvendige af Hullerne i Bomberne.

Efterat have beseet Kirken, (som nu ikke længer, selv paa Afstand og end ikke af en Kok, kan forvexles med «et Rensdyr«) samt Almueskolerne og samtalet med flere af Borgerne i Byen, gik H. M. til Telegrafstationen og tilbragte en Times Tid med at korrespondere med Hds. M. Dronningen paa Drottningholm. Fra Telegrafkontoret begav Kongen sig med Følge til Turnlokalet, hvor 30 af Byens og Landdistriktets Borgere havde anrettet Frokost. Festkommiteens Formand, Lieutenant Magnus, hilsede H. M. her Velkommen. Lokalet var saavel ude som inde festligt dekoreret med Flag, Vaabenskjolde, Navnezifre og overalt behængt med Guirlander. Alt var istandbragt paa Stedet og af Stedets Folk, hvorfor ogsaa Kongen flere Gange udtalte sin Paaskjønnelse og Tilfredshed med det smukke Arrangement. Kongen hilste paa hver enkelt af Indbyderne og samtalede derpaa en lang Stund med Formandskabet og Andre, navnlig om det saameget baade omtalte og omskrevne, for Vardø saa overordentlig vigtige Havne- og Moloanlæg. Som bekjendt, mangler nemlig Vardø endnu en god Havn. Anlægget af en saadan er af stor Vigtighed baade for den i de senere Tider paa Grund af de rige Fiskerier stærkt opblomstrende Vardø By som for hele Østfinmarken. Men Omkostningerne ved et saadant Havneanlæg vil nok løbe op til flere 100,000 Spd. Det er imidlertid den almindelige Mening, at dersom et saadant Havneanlæg udføres, vil Vardø rimeligvis blive Verdens vigtigste Fiskevær. Det var derfor naturligt, at Kongen, som allerede forud nøie kjendte til, hvad der var forhandlet om denne Sag, med Interesse talte med kyndige Folk paa Stedet om samme. Uden Tvivl vil Vardø snart faa sin Havn.

Ved Frokosten, som anrettedes for H. M., var der Overflod baade af gode Retter og fine Vine. Da Christian IV var her

i 1699, havde ogsaa «Slotsherren« efter fattig Leilighed tilberedet et Maaltid, hvoraf han bød Kongen og hans Følge at tage for sig; men Retterne faldt ikke i disses Smag. «Der var ganske ringe at tage til,« siger Carisius i sin Dagbog, «hvorfor vi strax gik til Skibet,« hvor der var bedre Beværtning hos «Kapteinen (Chr. IV), som den Dag havde indbudt sine underordnede Skibschefer til at spise hos sig.«

Under Frokosten udbragte Foged Hekleberg Kongens Skaal under Salut fra Fæstningen i følgende Ord:

„Med naadigst Tilladelse og i Kraft af det ærefulde Hverv, som mine Medborgere have anbetroet mig, udbringer jeg i dybeste Underdanighed Hans Majestæt Kongens Skaal.

Held og Velsignelse følge den Konge, som med Nationens fulde Tillid og Fortrøstning sidder paa de forenede Rigers Throner; Held og Velsignelse følge den Konge, hvis Nærværelse her idag er et Bevis paa, at han omfatter ogsaa vore fjerne Egne med Interesse; Held og Velsignelse følge Kong Oscar den Anden!

Naadigste Konge! Hvad vi have at vise og byde frem, er kun Lidet; vore Klipper ere nøgne, og vore Marker golde. Men vi have det Haab, at Deres Majestæt tager tiltakke med vort Hjertelag, som føler varmt og trofast for Konge og Fædreneland.

I dette Haab og med disse Følelser ville vi tømme Hans Majestæt Kongens Skaal.“

H. M. besvarede samme med en Skaal for Vardø By. Kommandant Schulz udbragte Dronningens og Kongehusets Skaal saaledes:

„Naadigste Konge!

Det er mig naadigst tilladt ved denne Glædesfest at mindes Hendes Majestæt Dronningen, Hans Kongelige Høihed Kronprindsen og de Kongelige Prindser. Vi ønske Held for vor elskede Konges Hustru, for Landets Haab, de Kongelige Prindsers Opdragerinde, for Hende, som er Mønsteret for Nordens Kvinder. Vi ønske Held for Hendes store, byrdefulde Gjer-

ning. Maatte Gud bevare Hendes Majestæt, Hans Kongelige Høihed Kronprindsen og de Kongelige Prindser til Deres Majestæts Glæde og Broderfolkenes Vel. De leve!"

Sognepræst Kylın udbragte Skaalen for Enkedronningen:

„Naadigste Konge!

Det er mig naadigst tilladt at udbringe Skaalen for Hendes Majestæt Enkedronningen og det Kongelige Hus.

50 Aar ere forløbne siden hin Dag, da Enkedronning Josephine som Brud steg iland paa de forenede Rigers Kyster; 50 Aar af hendes Majestæts Liv, hendes varmeste Kjærlighed, hendes rigeste Glæder, hendes tungeste Sorger ere paa det Nøieste knyttet til disse Rigers Historie. Hustru til en, Moder til to af vore folkekjære Konger, har hun ved sin hulde og moderlige Kjærlighed vundet en blivende Plads i Folkets Hjerte. Folket elsker Enkedronning Josephine, og det beder for hende, at Gud stedse maa velsigne og bevare hendes Majestæt.

Idet vi mindes vor Enkedronning, Bedstemoderen, ja Oldemoderen inden den Kongelige Familie, erindre vi ogsaa det ganske Kongelige Hus og ønske, at den Almægtige altid maa værne og hegne om det med sin Fred, der er „Sjælesolen, der aldrig gaar ned."

Naadigste Konge! Underdanigst frembære vi disse vore Følelser og Ønsker for Deres Majestæt og samstemme i et: Leve Enkedronning Josephine og det Kongelige Hus!"

Kjøbmand Anton Holmboe udbragte Sveriges Skaal:

„Det er mig naadigst tilladt at efterkomme mine Medborgeres Anmodning om at udbringe en Skaal for Sverige.

Overalt, hvor Nordmænd ere forsamlede til festligt Lag af høi Betydning, der søger vor Tanke altid hen til vore svenske Brødre, hvilket er saa naturligt. Ved store Familiefester vækkes altid saa levende Mindet om og Deltagelsen for de Fraværende, for dem, som dele Ve op Vel, fælles Forhaabninger og fælles Fremtid med de Hjemmeværende. I dette Forhold staa Svenskerne til os. En Skaal for dette skjønne Sjøernes, Aasernes, Sletternes, Sangens og Poesiens Land, de store Mænds og de store Idrætters Land; Held og Velgang for vort kjække og stolte Broderrige!"

Denne Skaal besvaredes af Udenrigsministeren med en Skaal for Norge.

Da Christian IV i 1599 var her, gik han Dagen efter sin Ankomst iland for at bese sig. I en Hytte, som han besøgte, indridsede han følgende Ord paa en Bjelke: «1599, 29 Maji erat hac in domo C 4tus rex Daniæ & Norvegiæ.« Disse Ord bleve senere bedre indskaarne og Bjelken opbevares nu i Turnlokalet. Den blev naturligvis ogsaa forevist Kongen. Med Kridt skrev H. M. paa de Ord: «Vidi, Oscar 18 $^{3}/_{7}$ 73« for at disse skulde indskjæres i Bjelken.

Kl. 1 forlod Kongen Turnlokalet og gik Kl. 1½ ombord igjen under levende Hurraraab og Salut fra Fæstningen.

Kl. 1¾ lettede Fregatten Anker og styrede ind Varangerfjorden. Ved Afgangen saluteredes Kongeflaget fra Vardøhus Fæstning med 21 Skud.

«Kongebesøget,« siger et af de lokale Blade, «var gribende og stort, og nedigjennem mange Slægtled vil Mindet visselig blive bevaret ufordunklet af Folket i Finmarken.«

«Om Eftermiddagen efter Fregattens Afreise afholdtes som en Slags Efterklang af det kortvarige Kongebesøg Borgerbal i Turnlokalet, og Garnisonen paa Vardøhus, som havde faaet et Gratiale af Kongen, anvendte dette ligeledes til et Bal næste Dag, som ogsaa besøgtes af Fæstningens Embedsmænd og Byfogden.«

Vadsø.

3die Juli.

Som bekjendt, har der især i den sidste Menneskealder foregaaet en ikke ubetydelig Indvandring af Kvæner til Finmarken fra Storfyrstendømmet Finland, og af Byerne er Vadsø

Vadsö.

den, som har faaet det største Antal. Følgen heraf er, at der nu endog findes nogle flere Kvæner i Vadsø By end Nordmænd. Hvad selve Folketallet angaar, kan Vadsø saaledes med mere Grund kaldes en kvænsk, end en norsk By. Men i andre Henseender, som mere begrunde en rigtig Benævnelse, nemlig høiere Dannelse, Kapital og Handelsvirksomhed, er Vadsø fremdeles en norsk By.

I 1567 boede der paa Stedet 8 «Skattemænd.« I 1667 boede der 13. I 1767 kun 12; i 1800 boede der endnu ikke mere end 12; men i 1833 blev Vadsø Kjøbstad indrømmet de samme Rettigheder og Begunstigelser, som ere tilstaaede Finmarkens øvrige Byer, og i 1869 var Folkemængden 1,682 Individer. Byens Navn er maaske oprindelig finsk, skjønt det er vanskeligt at afgjøre, hvilket af to, finsk eller norsk, der er det ældste. Begge have samme Betydning. Det finske Navn er *Tschatse-suolo* (ɔ: Vand-Ø) og det norske altsaa ensbetydende hermed. Kvænerne kalde Byen i Lighed hermed *Vesi-saari* hvilket ligeledes betyder Vand-Ø. Benævnelsen Ø hidrører fra, at Byen eller Fiskeværet i ældre Tider laa paa den Ø, som ved et smalt Sund adskilles fra Fastlandet og hvorpaa der fordum fandtes en Kilde med ferskt Vand; men i Midten af det 17de Aarhundrede flyttede Befolkningen over paa Fastlandet. Som man kan se af Billedet, er der nu paa denne Ø anlagt en Fabrik for Tilvirkning af Tran og Guano. Russerne kalde Byen *Vasino*, og om Sommeren, naar Russelodjerne ere ankomne, hører man det russiske Sprog tales der baade paa Gader og i Handelsboder afvexlende med Norsk, Kvænsk og Finsk. Enkelte Kjøbmænd tale alle disse 3 fremmede Sprog meget flydende.

Af den Modtagelse, som H. M. her fik, har man al Grund til at slutte, at samtlige Borgere af de 3 Nationaliteter ere ærlige, loyale og royale Nordmænd, endnu ikke smittede enten af russiske Sympatier eller af nogen republikansk, kom-

munistisk eller socialistisk Farsot, indblæst dem af politiske Probenreutere søndenfra.

«Budskabet om Kongens Reise herop,« hedder det saaledes i et af de lokale Blade, «blev af Befolkningen modtaget med levende Interesse, og den tiltog efterhvert som Tiden nærmede sig. Neppe nogen anden Begivenhed kunde i den Mon have sat Befolkningen i Bevægelse, som Udsigten til at faa se Kongen her. I Byen fik man det ogsaa travelt med at pudse op sine Huse, saa den i en Fart fik et smukkere Udseende, end den tidligere har havt, og Enhver viste sig villig til at bidrage sit for at gjøre Modtagelsen saa værdig som mulig.«

Den 3die Juli oprandt klar og solblank over Vadsø, hvor der fra den tidligste Morgen saaes et usædvanligt Liv, idet Skarer af Mennesker bølgede gjennem Gaderne. Fra de omliggende Landdistrikter havde nær sagt den hele Befolkning baade af Nordmænd, Finner og Kvæner allerede den foregaaende Dag begyndt at indfinde sig, og i Formiddagens Løb saaes Seil paa Seil at stevne ind til Byen, førende flere og flere af Landbefolkningen med sig. Og «som Veiret var klart og blankt, saa skinnede ogsaa Alles Aasyn af glad Forventning; thi Norges Konge skulde den Dag gjæste den længstbortliggende By i Riget.«

Kl. 6¼ den 3die Juli om Eftermiddagen kastede Fregatten Anker paa Vadsø Havn og blev hilset med Kongesalut fra Svend Foyns Hvalfangerdampskib «Spes & Fides,« som just da laa paa Havnen. Kanonbaadene Lougen og Gunhild vare allerede ankomne nogle Timer forud. Byens Magistrat, Foged og Sorenshriver Blackstad, kom strax derpaa ombord for at hilse Kongen og stille sig til H. M. Tjeneste. Kl. 7 gik Kongen med Følge fraborde under 4 Gange Hurra af Mandskabet paa Rælingen. Da Vadsø Havn er noget grund, havde Fregatten været nødt til at ankre ved Havnens

Munding, og der var saaledes et temmelig langt Stykke at ro, inden Baadene med Kongen og Følge ombord naaede ind til Hr. Konsul Esbensens Brygge, der af Kommunebestyrelsen var indrettet og pyntet til Landstigning.

Men Vadsøværingerne havde havt den heldige Ide, at lade alle de Fiskerbaade, som for Tiden fandtes i Vadsø — og deres Tal var legio — tilligemed Mandskab lægge sig i to meget lange Rækker ud over Havnen, saaledes at H. M. roede indover mellem disse. Idet Kongen naaede Baadrækken, saluterede «Spes & Fides« atter med 21 Skud, medens hele Veien indover uafbrudt jublende Hurraraab lød fra Baad efter Baad.

Ved den yderste Ende af en meget lang og med blaat Klæde belagt Landgangsbrygge var anbragt norske og svenske Flag med Vimpler indover indtil Bryggens Ende mod Gaden, hvor der var reist en Æreport, smykket med Grønt, Flag og Skjolde. Paa de sidste saaes H. M.s Navnetræk og Valgsprog samt Broderrigernes Vaaben og Finmarkske Emblemer, en Ren og en Fiskerbaad. Hele Byen var forøvrigt festligt smykket, idet Flag vaiede fra Stænger, anbragte baade paa Hustagene og ud gjennem Vinduerne.

Paa Bryggen blev H. M. modtaget af Herredsstyrelsen samt Byens Embedsmænd. Formandskabets Ordfører, Bødkermester Andersen, udtalte i nogle varme Ord Befolkningens Glæde over H. M.s Besøg her og udbragte derpaa et «Længe leve vor Konge Oscar den Anden,« hvorpaa der udbrød et 9 Gange Hurra fra hele Menneskeflokken rundt omkring paa de rummelige Kaier.

H. M. begav sig derpaa hen til Hr. Konsul Brodtkorbs festligt pyntede Hus og gav her Audients for Herredsstyrelsen, Stedets Embedsmænd og andre Borgere.

Derpaa gik Kongen til Kirken og blev her modtaget af begge Menighedens Præster, Kirkeværgen, Klokkeren og Med-

hjælperen. H. M. udtalte sin Glæde over at se et saa smukt og rummeligt Gudshus, som det, Vadsø nu har. Kirken ligger temmelig høit oppe paa en Bakke lidt bag Byen, og H. M. dvælede en Stund ved samme for at nyde Udsigten. Man kan nemlig derfra ikke blot overse Havnen og Byen, der nu var festligt smykket med vaiende Flag, men man overser ogsaa en stor Del af Varangerfjorden; man ser over mod Sydvaranger, og i saa klart Veir, som det var den Dag, kunde man endogsaa øine Landet hinsides Grænsen ved Jacobselven og Fiskerøen fjernt i Øst. Fra Kirken begav Kongen sig til Byens Almueskole og talte her længere Tid om Skoleforholdene med Skolekommissionens Medlemmer og Lærere. Ogsaa med nogle af de forsamlede Skolebørn talte H. M., hvorpaa den forsamlede Barneskare afsang Kongesangen: «Gud sign vor Konge god!«

H. M. gik derpaa en Spadsertur igjennem Byens Gader. Vadsø bestaar af 3 Afdelinger, «Midtbyen,« hvor Nordmændene især bo, «Ytre Vadsø,« og «Indre Vadsø,« hvor Kvænerne især holde til. Paa Turen igjennem «Indre Kvænby« var de kvænske Kolonister ikke mindre ivrige end Nordmændene efter at give sin Glæde over Kongens Besøg tilkjende ved livlige Hurraraab, ja, der var nogle Individer, som vare saa nidkjære, at de ikke nøiede sig med at modtage Kongen med Hurraraab ved deres eget Hus, men sprang bag næste Hus og fremmødte igjen der som nye Individer med fornyet Hurraraab. Dette gjentoges saalænge, til nogen af Politiet fandt det passende at betyde dem, at der dog kunde være Maade med Alting og saaledes ogsaa med Hurraraab.

H. M. gik ind i et Hus, som saa lidt mere end almindelig pynteligt ud, for at se, hvorledes en Kvæn havde det inde i sin Stue. Hverken Manden, som kunde tale godt Norsk, eller Konen, som intet kunde og med hvem Kongen vexlede nogle

Ord gjennem Tolk, havde nogen Anelse om, at H. M. vilde aflægge dem Besøg. Imidlertid var der baade rent og ordentlig i Stuen, og H. M. ytrede ogsaa, at det glædede ham at se, at Kvænerne havde saa renslige og pene Huse, hvilket tydede paa Orden og Vindskibelighed. Konen saa mere end almindelig godt ud, endskjønt hun nu var noget tilaars, og man fortalte os senere, at hun ved Ankomsten til Vadsø som ung Pige var bleven anseet for en saa stor Skjønhed, at hun havde fundet det lønnende at lade sig se for Penge. Billetten kostede 6 ß. Naturligvis meldte der sig snart blandt Tilskuerne ogsaa Friere, unge Kvænkavaljerer, som ikke vilde lade sig nøie alene med den blotte og bare Beskuelse, men gjerne komme i Besiddelse baade af Haand og Hjerte. Omsider gav hun da sin nuværende Mand Fortrinet. Hvormange 6 ß han maatte betale, førend han gik af med Seiren, fortaltes ikke, men det kunde ogsaa være ligegyldigt for hans Vedkommende, da han jo egentlig blot for en Tid havde lagt dem i sin Kones Sparebøsse.

I Anledning af dette Besøg i Kvænens Hus lod H. M. siden tilstille Ægteparret en Fotografi af sig og Dronningen. «Denne Naade, som uventet bevistes disse Folk, blev modtaget med Taknemmelighed og den mest uskrømtede Glæde«.

Fra «Kvænbyen« begav Kongen sig tilbage til Hr. Konsul Esbensens festligt smykkede Bolig, som var stillet til Festkomiteens Disposition.

Af Byens Borgere var her arrangeret Middag for H. M. og Følge. Under Festmaaltidet udbragte Formandskabets Ordfører i følgende Ord Skaalen for Kongen.

„Naadigste Konge!

Budskabet om, at Deres Majestæt agtede at besøge disse Egne, blev overalt iblandt os modtaget som et Glædesbudskab.

Det er en historisk Sandhed, at Norges Folk altid har hængt ved sin Konge med Hengivenhed og Troskab, og det er en historisk Sandhed, omend Historiens Aarbøger ikke kunne bevidne det, at Hjerterne slaa ligesaa varmt for Konge og Fædreland ved Ishavets golde Kyster som ved Nordsøens og Skagerraks Strande.

Vi vide og forstaa, at den Lykke, som idag times os, ikke ofte kan falde i disse Egnes Lod, men netop derfor vil Mindet præge sig i Folkets Hjærter, og længe vil Fortællingen om, hvad denne Dag har bragt os, leve paa Folkets Læber.

Af vort fulde Hjerte bede vi den Almægtige velsigne og bevare vor Konge, og med dette Ønske tillader jeg mig i Underdanighed at udbringe Deres Majestæts Skaal.

Af Magistraten udbragtes Skaalen for Hds. M. Dronningen og de kongelige Prindser i følgende Ord:

„Deres Majestæt er nu ved Ydergrændsen af et af de forenede Riger, og Hundreder af Mile ligge mellem dette Sted og den høie Familiekreds, som er Deres Majestæts Hjerte nærmest. Jeg tillader mig at tolke den dybe Hengivenhed, og den undersaatlige Kjærlighed, hvormed ogsaa denne Stad omfatter Deres Majestæts høie Gemalinde, — det rige Haab og de store Forjættelser om Lykke og Velsignelse, de forenede Riger have i Eie i Deres Majestæts høie Sønner, de Kongelige Prindser. Jeg har den Ære at udbringe en Skaal og et Leve for Hendes Majestæt, Norges og Sveriges Dronning, og de Kongelige Prindser!"

Konsul Jentoft udbragte Skaalen for Hds. M. Enkedronningen og de kongelige Prindsesser:

„Den Ære at udbringe en Skaal for Hendes Majestæt Enkedronningen og Deres Kongelige Høiheder Prindsesserne er tilfaldt mig som en af dette Steds ældste Borgere.

I Sveriges Hovedstad er nylig feiret et Jubilæum i Anledning af, at 50 Aar vare henrundne, siden Deres Majestæts ophøiede Moder, Kongehusets ældste nulevende Repræsentant, ankom til Broderriget. Med Hendes Majestæt Enkedronning Josephines ædle Hjerte og aabne Haand, med hendes i

alle Henseender udmærkede Personlighed har ikke nogen saa lang Tid været nødvendig for at vinde hende den udelte Ærefrygt og Høiagtelse, som helt igjennem besjæler Broderfolkene; men et halvt Sekulum har dog stadigen givet disse Følelser alt større og større Fylde. Ja med sand Ærefrygt, dyb Høiagtelse og Kjærlighed omfattes Hendes Majestæt Enkedronning Josephine og de Kongelige Høiheder Prindsesserne af os Alle; og levende gjennemtrængt af disse Følelser har jeg den Ære i Underdanighed at frembære Ønsket: „Gud bevare Hendes Majestæt Enkedronningen og de Kongelige Høiheder Prindsesserne!"

Kongen behagede derpaa at udbringe en Skaal for Vadsø Kommune i et Foredrag, hvori H. M. udtalte sin Glæde over at samles med sit Folk saa nær Maalet for sin Reise og Grænsen af sit Rige. H. M. fremhævede Fædrelandskjærlighedens store Betydning, udtalte sin Overbevisning om, at denne ogsaa fandtes her nord og forsikrede paa den anden Side, at alle H. M. Undersaatter, ogsaa i Rigets fjerneste Egne, omfattedes af H. M. med Kjærlighed og altid vilde være Gjenstand for H. M. Kongelige Omhu og Bevaagenhed.

Amtmand Holmboe talte derpaa saaledes for Sverig:

„Denne Byes Borgere have havt den Godhed at overdrage til mig det behagelige Hverv, som jeg med naadigst Tilladelse nu vil udføre, at udbringe en Skaal for Sverige. Det er forlængst bleven et gjængs Ord i Nordmænds Mund, at det er saa let at elske Sverige og Svenskerne. Herfra gjør Finmarkens Befolkning ingen Undtagelse. Den samme Følelse gjør sig i fuldt Maal gjældende ogsaa heroppe, trods det at denne Landsdel som bekjendt i geografisk Henseende er adskilt fra Sverige. Ogsaa heroppe ere vi stolte af denne Broder med den glimrende Fortid, den lykkelige Nutid, den lyse Fremtid; ogsaa heroppe nære vi alle Nordsmænds fælles Følelse af Kjærlighed til dette høihjertede, høit begavede, og med os saa nær beslægtede og fast forenede Folk, den samme Følelse af Tryghed ved Unionen mellem de 2 Riger. Ikke mindst levende bliver denne Følelse hos os i disse Dage, da vi nyde den Ære og Lykke at se den fælles Landsfader iblandt os, Sønnesønnen af Unionens høie Stifter, den Konge, som har høit og lydt forkyndt for Verden, at de to Folk ere Brødre, og at begges Vel ligger ham

lige stærkt paa Hjerte. Deres Majestæt! Mine Herrer! En Skaal for Sverige og dets Folk! Gud bevare Broderriget!“

Skaalen for Broderriget besvaredes af Udenrigsminister Bjørnstjerna med en Skaal for Norge, hvori han udtalte sig om Unionens Velsignelse og Broderfolkenes gjensidige gode Forhold, der allerbedst bevaredes og fremmedes derved, at begge Folk hævdede sin særlige Frihed.

Den russiske Vicekonsul, som bor i Hammerfest, var tilstede ved Middagen, ligesom han ogsaa fremmødte paa Bryggen og ved Audientsen hos Brodtkorb. Efter Bordet underholdt H. M. sig med flere af de Tilstedeværende, saaledes ogsaa med Magistraten, Sognepræsten og Formandskabets Ordfører. H. M. bemærkede for disse, at han vidste, at Vadsø Kommune var temmelig betynget med Fattigbyrder og han vilde derfor give en størrePengesum til de Fattige her, en Gave, som han paalagde de nævnte Herrer at uddele efter bedste Skjøn.

Henimod Midnat forlod Kongen Festen og fulgtes ned paa Bryggen ikke blot af samtlige Deltagere, men ogsaa af en talrig Folkemængde, der sendte ham et fuldt Hurra til Afsked, «bedrøvede« siger en Korrespondent nordfra, «over saasnart igjen at skulle skilles fra H. M.; men inderlig taknemmelige over den Glæde, som H. M.s høie Nærværelse havde beredet Alle og som synligt øgedes ved den med Kongelig Majestæt parrede Mildhed, som er præget i hans Aasyn og gav sig Udtryk i hans Maade at omgaaes paa, ligesom Hjerterne sloge varmt ved at høre H. M.s rene norske Sprog.«

Kongen drog ikke direkte ombord paa Fregatten, men aflagde i Midnatsolbelysning et Besøg paa Øen ligeoverfor Vadsø By, hvor Sv. Foyn har en Fabrik for Tilberedelse af Hvaltran og Guano. En ganske original Æreport var opreist her ved Bryggen. Den bestod nemlig af 2 uhyre Hval-Kjæveben, der vare reiste op mod hinanden, saaledes at de dannede

en 5 Alen høi Bue, prydet med Flag og forskjellige Sirater af Hvalfangstredskaber.

Gjennem denne Bue gik H. M. og Følge, dog ikke som Jonas ind i Hvalfiskens Bug, men ind i Hr. Foyns storartede Fabrik. Som synligt Bevis paa at Fabrikken ikke manglede Raastof til Behandling, laa der halvt oppe paa Stranden et stort Bæst af en Hval, ca. 80 Fod lang, nylig dræbt og indbuxeret af Fabrikkens Eier. Hr. Foyn har nu bragt det dertil, at han ikke blot udkoger Tran af Hvalens Spæk, men benytter ogsaa alt Øvrigt, der tidligere bortkastedes som værdiløst, til deraf at tilberede Guano. Man kunde her se det friske Hvalkjød, som man paastaar spises baade af ham selv og en hel Del af Vadsø Indvaanere. Man kunde se, hvorledes Kjødet og Benene hugges og males, koges og tørres for sluttelig at pakkes i Sække som Guano. Man kunde se, hvorledes Spækket flænses af og koges, hvorledes den udvundne Tranmasse fyldes i Seildugsposer og presses i Damppresse, indtil Tranen udskilles fra Stearinen. Medens denne bliver igjen i flade Kager, udsondres Tranen klar og flydende.

Efter at have beseet Fabrikken gjorde Kongen en kort Visit ombord paa Fangstskibet og besaa den Kanon, hvormed Hr. Foyn skyder Hvalen. Endelig Kl. 1 om Natten var alle igjen ombord i Fregatten.

Hvaljagt.

4de Juli.

Sagnet fortæller, at Finmarken i gamle Dage var beboet af Jætter eller Uhyrer i Menneskeskikkelse, der vare saa store og stærke, at de fiskede Hval med Haandsnøre; ja, at det undertiden hændte, at de endog fik Tvebid, trak to Hvalfiske

op paa engang og lige saa let toge to af disse og bandt dem sammen ved Sporen og hængte dem op paa Fiskehjellen, som Fiskere i vore Dage tage to Vaartorske og gjør det samme med dem. Men *tempora mutantur et nos in illis*, eller rettere sagt, hvad der i gamle Dage kun var den vildeste Fantasies mest fantastiske Drøm, det udføres nu i Virkeligheden. Man fisker vistnok ikke Hvalen med Snøre; thi den bider neppe paa nogen Krog, men man skyder den med en exploderende Harpun og dræber den ofte med et eneste Skud.

Hvalen er det største af alle de Dyr i Finmarken, der efterstræbes for Nyttens Skyld, og Lodden er det mindste; men begge disse Modsætninger nævnes ofte sammen. Ankomsten af Lodde og Hval til Finmarkens Kyster er nemlig sikre Forbud paa et begyndende Torskefiske. Den stakkels lille Lodde har baade mange og farlige Fiender. Paa Dybet jages den af Hval, Torsk og Sei, fra Luften angribes den af Maager, Krykke, Skarv, Teiste og Alke, fra Land af Nordmænd, Finner, Kvæner og Russer.

Ligesom en god Høst beror væsentlig paa en god Udsæd, saaledes beror et godt Fiske paa rigelig Adgang til Lodde; thi Lodde er det bedste Agn. Findes den, saa findes ogsaa Torsk, og har man den til Agn, saa kan man ogsaa være sikker paa en rig Fiskedræt. Anderledes med Hvalen. Den har kun én Fiende, nemlig Sv. Foyn. Efter mange Aars ihærdige og kostbare Forsøg har denne Mand nu bragt det dertil, at han aarlig eller hver Sommer dræber 30 til 40 Hval og forædler, som før sagt, hele den uhyre Masse dels til Tran, dels til Guano.

Fiskere af Almuen se ikke med blide Øine paa denne Bedrift. De paastaa, at den eller Formindskelse af Hvalen er til Skade for Torskefiskerierne. Efter deres Mening er det nemlig Hvalen, som især jager Lodden ind til Kysten og skræmmer den op til Stranden, saaledes at det er muligt for

Folk at faa fat i den. Men rimeligvis er deres Uvillie ganske ugrundet. Lodden søger Kysterne og Strandbredderne ikke saameget af Frygt for sine Fiender, som fordi nu ogsaa den maa have et Sted, hvor den kan lægge sin Rogn til sin Arts Formerelse. Derfor har den ogsaa, uanset Hval, Torsk og Sei, sine Yndlingspladse, hvor den især søger hen, f. Ex. til Mundingen af Grænseelven *Vuorjem* eller Jacobselven. Til slige Steder vil den rimeligvis søge hen, selv om der ikke fandtes en eneste Hval.

Allerede før Ankomsten til Vadsø havde H. M. ytret, at det vilde interessere ham at deltage i en Hvaljagt eller være Øienvidne til, at Foyn jagede og skjød en Hval, og i Sandhed, skal noget kaldes Kongelig Sport, saa maa det vel være Jagten efter Hvalen. Det er underligt nok, at ingen af disse al Slags Sport elskende Engelskmænd til syvende og sidst have endt med at blive Hvaljægere, efter at der ikke længere var nogen Aandsspænding mere at opnaa ved almindelig Jagt. Der er altid dem, som ere rige nok til at udruste et Fartøi som «Spes & Fides«. Men det er sandt, Foyn har Patent paa sine Skyderedskaber og beholder dem vel indtil videre som en Hemmelighed for sig selv.

Den 4de Juli blev der purret Kl. 6 om Morgenen. Der var gjort Aftale med Foyn, at han skulde gjøre en Tur udover Varangerfjorden efter Hval, og Kongen skulde følge med ombord paa «Lougen«. Men da Kl. var 7, hed det sig, at Foyn havde erklæret, at det ikke kunde nytte at forsøge. Der blæste nemlig en Kuling af Nordost ind Fjorden, og Hvalen skal, sagde man, have den Natur, at den ligesom Renen altid gaar imod Vinden. Man ansaa det derfor for ganske afgjort, at der den Dag ikke fandtes en eneste Hval i hele Varangerfjorden. Dette var en Skuffelse, og havde H. M. og Følge før været vidunderligt heldige, saa lod det til, at det nu var forbi med Fortunas Gunst.

Imidlertid, enten der nu fandtes Hval eller ikke, saa skulde H. M. efter Programmet i alle Tilfælde over til Sydvaranger, og Kongen lod derfor sende Bud over til «Spes & Fides« med Anmodning om, at Foyn ogsaa vilde gjøre Turen med over Fjorden til Jacobselven, uagtet der var liden Udsigt til at finde Hval. Saa besynderligt kunde jo dog alligevel hænde, at man kunde komme til at faa se en Efternøler, som endnu ikke var seilet ud Fjorden. Hertil var da Foyn ogsaa strax villig. «Spes & Fides« dampede afsted om Formiddagen Kl. 8, og H. M. med Følge paa «Lougen« og «Gunhild« strax bagefter.

Den lille Hvalfanger seilede hurtigere end Kanonbaadene og vandt snart et Stykke fra «Lougen«. Med Kikkerterne speidedes der naturligvis stadigt efter Hval; men vi kom nær henunder Sydvaranger-Landet uden at kunne opdage Tegn til nogen; heller ikke lod det til paa Foyns Seillads, at han havde nogen i Sigte. Herved var Intet at gjøre; thi hvor Intet er, der har jo selv Keiseren tabt sin Ret. Det var altsaa to Ting, som H. M. uagtet alt Held ikke vilde opnaa, nemlig at skyde Hval og faa se — Søormen; thi denne havde heller ikke paa Turen vist mindste Tegn til sin Tilværelse.

Kjede af at speide efter Hval havde nogle af os fundet en lun Plads paa Dækket i Læ for Nordosten, som blæste surt indover Fjorden. Maaske enkelte ikke vare langt fra at faa sig en liden Lur, men pludselig hørtes Udraabet «Hval! Der er Hval!« «Hvor? Hvor?« raabte Flere med Kikkerten for Øiet. «Der borte under Land, et Stykke foran Foyn!« og strax efter fik man Øie paa en Skumsøile, der sprøitedes høit i Veiret nogle Tusind Alen foran «Spes & Fides«. Nu kom der Liv i Alle. Der var altsaa dog virkelig Hval, og Jagten vilde gaa for sig. «Der er to,« raabte En; «Der er tre!« raabte en Anden, «nu sætter Foyn efter dem, Hurra!« Atter et usædvanligt Held. Der var virkelig 3

Hvalfiske; thi man kunde nu tydeligt se 3 Skumstraaler sprøites op strax efter hinanden. Saa begyndte Jagten.

Hvalerne svømmede ud over Fjorden, men Foyn satte efter dem saa hurtigt som muligt, og «Lougen« med fuld Fart efter Foyn. Snart naaede han ind paa den nærmeste, standser Farten og staar færdig med sin bevægelige Kanon, ventende paa at den skal komme op nær nok eller i en Afstand af 30—40 Alen, saa han i samme Øieblik, eller ligesaa hurtigt som ved et Flugtskud, kan sende den en dødbringende Harpun i Livet.

Der er den oppe, men forlangt borte. Atter afsted igjen i den Retning, hvori Hvalen svømmer, for at ligge færdig paa det Sted, hvor den formodes at komme op igjen for at drage Aande, akkurat som naar man forfølger en Søfugl, der dukker. Der skal Erfaring til for at beregne Retningen og Distancen, som den svømmer under Vandet. Flere Gange kom Hvalen op nærmere og fjernere fra Skibet, uden at det var muligt at skyde. Vi fulgte efter «Spes & Fides« saa nær vi kunde for ikke at være til Hinder eller skræmme Hvalen, — nogle sad paa den halvveis heiste Fokkeraa, andre paa Kommandobrættet eller Relingen, alle hidsige i Forfølgelsen og ivrigt speidende efter disse Uhyrer, der snart her, snart der viste sin sorte Ryg og sprøitede en Straale i Veiret, rimeligvis uden mindste Anelse om den forfærdelige Fiende, som forfulgte dem. Endelig kom der en sort Masse op ganske i Nærheden af Foyn. I samme Øieblik saa man Røgen fare ud fra Kanonen. Skuddet knaldede, og Harpunen fløi afsted. Med et Pladsk forsvandt Hvalen. «Var den truffen?« «Nei,« sagde Nogle. «Foyn ligger ganske stille, han har ikke truffet.« «Jo,» sagde Andre, «han maa have truffet, Linen løber skraat ud fra Skibet og Hvalen sætter afsted med Harpunnen i sig.» Da Foyn fremdeles blev liggende rolig, løb vi frem paa hans Styrbords Side og praiede ham.

«Er Hvalen truffen?«

«Ja, den er truffen.«

«Død?«

«Død og sunken«.

Ja, vel kunde vi sige: venimus, vidimus, vicimus! Et eneste Skud havde dræbt Uhyret. Harpunen havde altsaa truffet overmaade heldigt og exploderet paa et dræbende Sted. Den største Vanskelighed skal bero paa, at Harpunen ikke gaar igjennem Hvalen men bliver siddende dybt i denne og exploderer. Derfor maa Kanonen kun have en ganske svag Krudtladning. Men Følgen heraf er igjen, at Harpunen skyder i Bue og gjør det vanskeligere at træffe rigtigt. Saavidt vides, skal Harpunen ogsaa være fyldt med et Stof, der skal udvikle Gas i Hvalen, saaledes at denne enten ikke synker eller flyder op igjen, om den synker. Men hvordan det nu var hermed eller ikke, dennegang sank den og blev liggende paa en Dybde af over hundrede Favne. Nu hed det sig over fra «Spes & Fides,« at det var umuligt at heise Hvalen op, da Skibet duvede saaledes i Søgangen, at Harpunlinen vilde springe. Man maatte enten lægge en Bøie ved Hvalen eller vente til det stilnede af. Men hvad sker saa? Jo, det stilnede strax mere og mere af. Admiralen havde formodentlig været hos Finnen, som han havde skjult, og Foyn begyndte at hive ind. Langt om længe saa man Harpunen, derpaa en stor Bule i Hvalens Ryg, hvori Harpunen sad, og som var tøiet i Veiret under Opheisningen. Saa kom lidt af Hovedet over Vandskorpen, og en Baad med to Mand blev sat ud for med en Landse at bore et Hul igjennem Overkjæven og derigjennem stikke en Jernkjetting. Det samme blev gjort bagtil ved Hvalen, og den heisedes nu saavidt op langs Bagbordside af «Spes & Fides,« at man kunde se lidt baade af Hoved, Ryg og Hale. Den var næsten lige saa lang som Fartøiet, der nu formelig svømmede i Blod;

thi rundt omkring samme var Søen farvet aldeles blodrød. Kongen sendte en Baad over til «Spes & Fides« og lod overrække Harpunereren eller den Mand, der havde haandteret Kanonen og skudt Hvalen, et smukt Sølvbæger til Erindring om dette Skud og denne Fangst til Ære for H. M. Svend Foyn fik ingen Gave, men bedre end Sølv eller Guld var den Ære, som her blev vist ham, nemlig at H. M. selv udbragte et Hurra for «Kommandøren«, som Svend Foyn her oppe kaldes, og for hans Bedrift. Foyn seilede derpaa med Hvalen ved Siden langsomt afsted mod Vadsø, medens «Lougen« og «Gunhild« satte Kurs for Jacobselven.

Sydvaranger.

4de Juli.

Vuorjem eller Jacobselven danner Grænsen paa den yderste Del af Norges Rige mod Øst, og her paa den sidste Stump norsk Land er opført et Kapel af Graasten som et aandeligt Vagttaarn mod den østlige Kolosses forskjellige Troesbekjendelser.

Kanonbaadene ankrede udenfor Elvemundingen ved Middagstid og Kongen lod sig ro med Baad et Stykke op i Elven.

En hel Del Folk havde ogsaa her samlet sig baade paa den norske og den russiske Elvebred. Flag vaiede paa begge Sider, og livlige Hurra lød omkap fra begge Strænder. Blandt Nordmændene saaes ogsaa en engelsk Turist og hans Hustru. De laa her paa Laxefiske, men havde den Dag til en Afvexling, som de fortalte H. M., havt en liden «look out for a bear«.

«Var De ogsaa med?« spurgte Kongen den engelske Lady.

Ja, hun havde været med.

«Bevæbnet med Rifle?«

Jo, hun havde baaret en Reservebøsse og syntes at have været ligesaa ivrig som Manden efter at finde Bjørnen.

Man tænke sig en elegant engelsk Dame, for 14 Dage siden siddende med en Vifte i Haanden i en glimrende Soirée i Londons «high season«, omgiven af al Slags Luxus, og nu boende i Telt, paa en «look out for a bear« med Rifle i Haand i Ødemarken ved Jacobselven. Større Modsætning kan vel neppe opdrives i kortere Tid.

Efter at have betragtet Omgivelserne, begav Kongen sig til Kapellet, hvor Provst Ottesen holdt Prædikenen. Efter Gudstjenesten fremmødte en Finnekone fra Peisen eller Petschinga i russisk Lapland og bad om at faa sit Barn døbt. Ved Grænseopgjøret i 1826 eller Deling af det saakaldte Fællesdistrikt blev nogle lutherske Finner russiske Undersaatter, og andre ere maaske ogsaa senere flyttede over. Disse søge Kirke og Gudstjeneste dels i Sydvaranger, dels i Enare. Efter Daabshandlingen skjænkede H. M. Konen en Gave.

Til Erindring om sit Besøg her forærede Kongen Kapellet en Marmorplade, som har følgende Inskription paa Norsk og Finsk:

Kong Oscar II	*Gonagas Oskar II*
hørte Guds Ord her	*gulai Ibmel sane dabe*
den 4de Juli 1873.	*dam 4ad Juli 1873.*

Pladen skal indfældes i Væggen lige over det Sted, hvor Kongen sad. Ved samme Leilighed fik Kapellet sit Navn og skal for Fremtiden hedde: «Oscar den Andens Kapel«.

Fra Jacobselven fortsattes Turen med «Lougen« til Bunden af Jarfjorden. H. M. ankom hid omtr. Kl. 6 om Eftermiddagen, og det var et høist behageligt Skue her at finde frodig Birkeskov efter i lang Tid eller paa en Strækning af omtrent 100 Sømile at have seilet langs Kyster, hvor intet

Oscar IIs Kapel.

Træ, neppe nogen Busk formaaede at spire frem. Det var fremdeles deiligt klart Veir, og her inde i Fjorden var det saa lunt og solvarmt, som om man var kommen 10 Grader sydligere.

Kongen blev her ved Landstigningen paa en dertil indrettet Brygge, lige ved Begyndelsen af den nyanlagte Vei, der fører over til Nabofjorden Klosterfjord, modtaget af en Deputation af Sydvaranger Kommune samt Pastor Christoffersen, der i nogle hjertelige Ord ønskede H. M. velkommen til Sydvaranger.

Derpaa gik man afsted tilfods med H. M. i Spidsen. Veien er god og var i Anledningen efterseet, pudset og raket med Rive. Følgen heraf var imidlertid, at det støvede temmeligt. Kongen er en rask Fodgjænger, og det var kun i sit Ansigts Sved at flere her, som ved Bestigningen af Nordkap, vare istand til at følge ham.

Omtrent midtveis var H. M. indom hos en norsk Bonde, som for lang Tid siden er flyttet hid op som Kolonist. Kongen drak et Glas Melk, som Konen bød frem, og samtalede en Stund med Manden og Konen om Livet, Levevei samt Forholdene heroppe og glædede sig aabenbart ved at se den Orden og Renlighed, som herskede i Huset, samt de Tegn til Velstand, som flere Ting baade inde og udenfor tydede paa. At her ikke kunde mangle Græs til Foder for Kreature, saa man paa Veien. Det stod flere Steder meget rigt og var netop nu alt indimellem prydet med en smuk Blomsterflora. Ud paa Aftenen kom H. M. med Følge frem til Lensmand Klerk, hos hvem Kongen fik et udmærket Nattelogis.

Foruden Veien fra Jarfjord til Klosterfjord, omtr. ¾ Mil lang, er der ogsaa anlagt en god Vei fra Svanvig oppe ved *Tschoalme javre* til Langfjorden omtr. 1 Mil lang, ligesom en Vei over Varangereidet er paabegyndt.

Man har villet paastaa, at Anlægget af disse og lignende Veie der langt nordpaa var uheldigt, og at Pengene vare

bortkastede til liden eller ingen Nytte. Men, at forbedrede Kommunikationsmidler er det allerførste, som maa sørges for i en lidet beboet Trakt, dersom Befolkningen skal gaa fremad og flere faa Lyst til at nedsætte sig som Kolonister, har man baade her og andre Steder i Finmarken de allerbedste Bevis for. Det er ingenlunde nok, om der sørges for Oplysning, Retssikkerhed, Lægehjælp m. m., naar Kommunikationsmidler, f. Ex. Veie og Dampskibe mangle. Heraf kommer det da ogsaa, at den Del af Fællesdistriktet, som Norge beholdt ved Delingen i 1826, nu danner et eget Præstegjeld, der allerede i 1865 havde 1,171 Indbyggere, medens den Del, som Rusland beholdt, skjøndt den maaske er bedre skikket til Kolonisation end den norske, endnu ligger næsten ganske øde og ubenyttet.

Lørdag den 5te Juli blev anvendt til en Tur opover langs Pasvigelven.

H. M. og Følge drog ud fra Lensmand Klerks Bopæl Kl. 9 om Formiddagen, dels i «Lougens« Baade, dels i almindelige Elvebaade. Som bekjendt, er der en god Laxefiskeplads i Pasvigelven, strax nedenfor *Gieddegævdnje*, Storfossen, eller den første Fos, som Elven danner. Faldet er saa høit, at Laxen ikke kommer op, men samles derfor ogsaa i Masser under samme. Strax nedenfor Fossen bor 10—12 Lappefamilier, der høre til den græsk-katholske Bekjendelse. Som bekjendt staar her et Trækapel, der efter russiske Paastande skal være bygget i det 16de Aarhundrede af Munken Trifan og hedder Boris og Glebs Kapel. Det var paa Grund af disse af Nordmændene saakaldte «Skoltelapper« og dette lille Trækapels formentlige Hellighed, at Russerne i 1826 fik trukket Grænselinien saa urimeligt og ufordelagtigt for Norge, som man paa et almindeligt Kart kan se, at den nu gaar. Kapellet kunde hverken flyttes eller overgives. Grænsen blev derfor trukket ned Pasvigelven, og omtr. en Kvadratverst rundt Kapellet indrømmet Rusland paa den Side af Elven, som for-

øvrigt er norsk Land. Med denne Kvadratverst fulgte ogsaa Laxefisket i Elven. Det leies i Regelen af en eller flere Engelskmænd. Ogsaa iaar var det leiet af to. Den ene af disse eier et Landsted i den smukkeste Del af England, men han foretrak det Aar at bo 2 Maaneder af Sommeren i et tarveligt Telt sammen med sin Hund, «Grouse«, fiskende Lax og drømmende om Lax. Den anden, Mr. Gore-Booth, en ganske ung Mand, boede i en liden Stolpebod oppe i Lappebyen. Ved Ankomsten hertil, altsaa paa russisk Grund, blev H. M. paa en dertil indrettet Landgangstrappe modtaget og ønsket velkommen af den russiske Konsul fra Hammerfest, en Stanovoi eller Lensmand fra Kola og en russisk Præst i Samarieklædning. Kongen besaa det lille russiske Trækapel Boris og Gleb samt Grundlaget til en Stenkirke, som Russerne nu opføre her, formodentlig for ikke at staa tilbage for os med Hensyn til Opførelse af Grænsekirker. Paa Veien videre langs Elven kommer man forbi en ypperlig Laxefiskeplads, og begge Engelskmændene, som vare blevne præsenterede for H. M. og inviterede til at følge med paa Turen, spurgte nu, om ikke H. M. havde Lyst til at prøve sin Lykke som Laxefisker, en Sport, som i England ansees baade for en erkebiskoppelig og kongelig Fornøielse. Jo, H. M. tog imod en Fiskestang, som Mr. Gore-Booth tilbød ham, og kastede flere Gange ud i Elven, men — Laxen vilde ikke bide paa. Derpaa forsøgte Mr. Gore-Booth selv nogle Kast uden bedre Held. Men lidt længer oppe var Kongen heldigere. En Lax sprang op strax ved første Kast, greb Fluen og satte ud i Elven, saa Snørret hurrrr! snurrede ud af Snellen. Nu gjaldt det her, som det gjælder i alle Livsforholde, ikke mindre for en Konge, end for enhver anden, at fire og hale, fire og hale, indtil Laxen, træt af Anstrengelsen, lader sig lede saa nær ind til Stranden, at det er muligt for den Mand, der passer paa med Kleppen, at hugge i den og kaste den op paa Land. En Gang sprang

Laxen høit op over Vandskorpen og rystede sig for at blive Krogen kvit, men det hjalp ikke, den var og blev fast og maatte snart efter saa nær ind til Land, at Engelskmanden fik hugge Kleppen i den og vippe den op paa Stranden. Vægten havde han parat i Lommen, og endnu førend Laxen var død, var den veiet. Den holdt 15 *℔.* og var altsaa en ganske vakker Lax, og ialfald et godt Bidrag til den Middag, som senere skulde serveres i det Grønne længer oppe ved Elven.

Saa gik H. M. videre, den russiske Stanovoi i Spidsen, alvorlig og stiv og med afmaalte Skridt, altid passende nøie paa, at han var i en bestemt Afstand foran H. M., indtil han ved Grænsen af russisk Terrain standsede, tog Huen af og bukkede ærbødigt. Efterat H. M. saaledes paa ca. $\frac{1}{4}$ Time havde spadseret igjennem Rusland, var vi atter paa norsk Grund og fortsatte Turen opover langs Elven, forbi Fossen til et Sted, hvor der laa Elvebaade i Beredskab, bemandede med to og to Finner til at føre H. M. videre ca. $\frac{1}{4}$ Mil paa Elven. Derpaa gaar man igjen et kort Stykke tilfods. Her oppe langs Elven findes ret vakker Birkeskov, og her ser man de første Spor til begyndende Naaleskov. Pludselig kommer man med engang frem til *Njoammel guoika* eller Harefossen. Fossen kommer næsten lige ud fra *Valegas javre* og danner under Faldet et meget stort Bassin, hvor der findes Ørret og Har i uhyre Mængde.

En af Kongens Følge havde Fiskestang med, og det var her en let Sag, selv for den ukyndigste Fisker eller den mest uøvede Haand at faa en Har eller Ørret til at bide paa Krogen. Stangen gik derfor fra Haand til Haand og Minister, Statsraad, Admiral, Kammerherre etc. fiskede og fik Fisk.

Paa Tilbageturen udsøgtes en smuk Birkelund, hvor man kunde leire sig for at holde Middag. Efter at man længe havde gaaet baade hid og did i Birkekrattet, gjort op Ild,

kogt og stegt, fløi der pludseligt op en Rype midt iblandt os. Den havde ligget under en Busk paa sit Rede med 9 Æg, men endelig var Nogen kommen den saa nær, at den maatte tage til Vingerne. Engelskmanden paastod, at det var hans Hund «Grouse«, som havde fundet Rypen, og at den «pointede« eller stod for den, men ved at se nærmere efter, befandtes det at være en Kurv med Koteletter, som «Grouse« havde staaet for. Den mærkeligste Ret, som neppe nogen af Kongens Følge før havde spist, var Stykker af Laxen, stegte paa Pinde over en Glodynge. Veiret var smukt, klart og solvarmt uden Myg. Retterne smagte fortræffeligt efter Strabatserne, ikke mindre et Glas Vin; enhver var i en glad Stemning, ligefra Kongen til Finnerorskarlen, og Alle sad sammen i broget Blanding; thi her var ikke mindre end 5 Nationaliteter samlede, Nordmænd, Svensker, Russer, Finner og Kvæner. Fotografiapparatet maatte derfor ogsaa frem og her er Billedet. Forgrunden er norsk; fjernt i Baggrunden ligger Rusland.

Paa Nedturen stødte H. M.s Baad paa Grund i Elven saa voldsomt, at den laa paa Siden og tog Vand ind. Manden, som stod paa Udkig i Forstavnen, stupte paa Hovedet overbord, men fik Tag i Flaget, som hang ned fra Flagstangen i Forstavnen og kom paa den Maade op igjen. Strømmen var rivende, og dersom nogen ved Baadens Kæntring var falden overbord uden at faa Tag i Baaden, kunde Strømmen let have revet ham med sig ned over Elven, og hans Liv vilde da have beroet paa, hvorvidt han var en dygtig Svømmer.

Ud paa Aftenen gik Kongen ombord paa «Lougen« og seilede ud Fjorden til Kirkenæs, hvor H. M. næste Dag, Søndag 6te Juli, vilde overvære Gudstjenesten. H. M. og et Par af hans Følge laa ombord, de øvrige fik godt Logis hos Hr Handelsmand Figenschou.

Da man i Vadsø vidste om, at Kongen vilde overvære

Gudstjenesten i Sydvaranger Kirke Søndagen den 6te Juli, saa var der naturligt nok en hel Del af Vadsø Borgere, som gjerne ønskede ogsaa at være tilstede. Hertil fik de ogsaa Leilighed, idet Eieren af det lille Dampskib «Varanger«, Hr. Herman Dahl, velvilligt viste den Opofrelse at tage sit Dampskib ud af Routen og lade det gaa en Extratur til Kirkenæs Søndag Morgen Kl. 5.

Ved Ankomsten til Kirkenæs hilsede «Varanger« med Salut. Den temmelig nye og ret smukke Kirke i Sydvaranger var for Anledningen festligt smykket med Kranse og Grønt. Stedets Præst, Hr. Christoffersen, prædikede. I Korthed men med Varme tolkede han Evangeliets Text. «Prædikenen syntes at gjøre et stærkt Indtryk paa Kongen; ogsaa Almuen syntes at være bevæget ved at befinde sig sammen med sin Konge i Guds Hus. Under Salmesangen kunde man tydeligt høre Kongens klare og rene Sangstemme lyde gjennem Kirken sammen med Menighedens.«

Kongen forærede Kirken Kalk, Disk og Brødæske af Sølv. Ved Forretningens Slutning takkede Hr. Provst Ottesen paa Menighedens Vegne for denne kongelige Gave.

Efter endt Gudstjeneste var der Audients i Handelsmand Figenschous Hus, og en Mængde Almuesfolk indfandt sig til denne for at se og tale med Kongen. H. M. overleverede her til Sognepræsten en Del i Guldsnit indbundne Exemplarer af den nylig udkomne finske Salmebog, der skulde anvendes som Gave til flinke finske Konfirmanter.

Kl. 1 lettede «Lougen« Anker, og da man den Dag ikke skulde længere end til Bunden af Varangerfjorden, sattes Kursen, for at Kongen kunde faa se noget mere af Sydvaranger, ind Korsfjord og ud igjennem Kjøfjord. Paa Styrbord har man hele Tiden den store Skogerø. Den har maaske sit Navn af, at den engang har været skovrig, men nu skimter man ialfald fra Søen kun hist og her lidt tarvelig Birkeskov.

Gruppe ved Pasvigelven.

I Kjøfjorden kommer man forbi et Fuglebjerg. Fuglemassen her er dog langtfra ikke saa stor som ved Sværholtklubben. Grønsværet hist og her paa Smaapletter og Tuer oppe i det bratte Fjeld udmærkede sig ved sin overordentlige, stærkt mørkegrønne Farve, og paa enhver saadan liden mørkegrøn Tue sad en kridhvid Maage, tryg og sikker for al Efterstræbelse. Ellers saa Fjordbredderne triste og øde ud; kun et og andet Hus saa man hist og her. Den største Del af den finsk-kvænske Befolkning bor nemlig længer inde i Neidenfjorden, hvor der er rigere Adgang til Skov og bedre Græsmarker.

«Varanger« med sine Vadsøpassagerer fulgte «Lougen« ud Kjøfjord til Bugønæs, men her skiltes den fra samme og efter et 3 Gange 3 Hurra seilede den mod Vadsø, medens «Lougen« styrede indover til Bunden af Varangerfjorden, hvor den ankom omtr. Kl. 8 Aften.

Varangereidet. Tana.

7de Juli.

Inde i Bunden af Varangerfjorden ligger en gammel Handelsplads, som hedder Nyborg. Stedet eies nu af Handelsmand Pleym, som har bygget sig op et prægtigt toetages Hus, der her oppe blandt Finnegammer og Kvænhytter tager sig ud som et Slot. Kongen og hele hans Følge fik her baade udmærket Beværtning og fortrinligt Natteherberge i det store, smukke og rummelige Hus.

Der havde naturligvis ogsaa her samlet sig en stor Almue. Det overveiende Antal var dog Finner, Mænd, Kvinder og Børn, alle iførte sine brogede Nationaldragter. Kvinderne bære her som Hovedpynt en besynderlig Træforhøining, der

fæstes til Bagdelen af Huen og ligner en Kask eller Hjelm. Denne Træindretning (paa Finsk: *fierra*) er hul, for ikke at være for tung, og overtrækkes med rødt, gult eller grønt Klæde samt kantes med de mest brogede Baand. Den ligner noget den Hovedpynt, som islandske Kvinder endnu bære og er rimeligvis et Laan fra en gammel national, norsk Mode. Ligesom Finnerne i sit Sprog har optaget og opbevaret enkelte Ord i en Form, ældre end den, der forekommer i vore ældste oldnorske Skrifter, saaledes har de ogsaa opbevaret enkelte Ting af gammel norsk Dragt og Stads. Det morede ikke blot Kongen i det deilige, klare Solskinsveir sent ud paa Aftenen at gaa omkring blandt Befolkningen, hilse en og anden med et «*Burist!*« eller «*Buorre bæive!*« (Goddag) hvortil Finnen da svarede sit «*Ibmel addi*«, (Gud give det) og tale med enkelte gjennem Tolk; men hans svenske Ledsagere fandt særlig Behag i Kvindernes originale Hovedbedækning, og ved Hjælp af Tolk og Mellemmand lykkedes det dem ogsaa at faa afkjøbt et Par Kvinder deres «Kaske« med tilhørende Hue og Baand samt brogede Livbelter. Disse Sager ville maaske komme til at figurere paa et eller andet Kostume- eller Maskeradebal og da visselig paa et smukkere Hoved og om en smalere Midje end den, Eierinderne her havde. Dog for ikke at være uretfærdig, der fandtes iblandt Kvindekjønnet her enkelte, som virkeligt vare saa vakre, at de vilde have vakt Opmærksomhed ogsaa andre Steder.

Ret som det var kom der en Fin trængende sig frem iblandt Mængden. Han var aabenbart netop kommen og spurgte ivrigt de nærmest staaende: «*Gost Gonagas læ?*« «Hvor er Kongen?« «Der,« svarede en Anden; «der borte gaar han, kan du ikke se?« «Er det ham i den gyldne Dragt?« «Nei da, *jalla, go don læk,* Taabe, saa dum du er; hvad skulde Kongen med alt det Guld paa sig, nei det er ham, den høieste, ham som du ser over alle de andre!« «*No jo,*«

nu vel, saa fik ogsaa jeg se ham; «*sust læk lađes muođok*,« «han har et mildt Aasyn.« Her fremmødte ogsaa en meget gammel Fin ved Navn «Kolpus«, som i sin Tid havde reist med Pastor Stockfleth og været præsenteret for Kong Carl Johan. Denne Folkemængde, som havde samlet sig her for at se Kongen blev siddende i Klynger og Grupper hele Natten over rundt omkring Huset. Nogle tog sig vel en Lur; thi det generer ikke Finnen i de lyse Sommernætter at ligge ude paa Marken om Natten, andre passiarede, indtil Kongen næste Morgen den 7de Juli igjen var paa Benene for at gjøre Turen over Varangereidet til Tanaelven. Eidet er omtrent $1\frac{1}{2}$ Mil langt og en Sti fører over samme, langs hvilken det gaar an at ride. Til Kongens Befordring var der bragt sammen ikke mindre end 20 Rideheste. For ligesaamange Aar siden fandtes her neppe en eneste, men i de senere Aar har man ogsaa heroppe begyndt at lægge sig til Heste. Enkelte af de her sammenbragte vare dog rimeligvis komne lige fra Vadsø. Alt Reisetøi m. m. blev fordelt i passende Byrder og baaret af Finner. Skjønt ialmindelighed smaa Folk, ere Finnerne dog ualmindelig udholdne og kunne lange Veie bære tunge Byrder omkap med hvilkensomhelst Nordmand. Med en Byrde paa 80—100 ℔. gaar en Fin flere Mil om Dagen.

Kavalkaden satte sig i Bevægelse med Kongen i Spidsen først henad det Stykke Vei, som allerede er oparbeidet. Ved Enden af samme stod de norske Veiarbeidere, der for største Delen ere søndenfra, samlede og hilste ham med 9 Gange Hurra. Senere gaar Veien langs det 3 Alen høie Rengjerde, som blev opført her i 1860 for Fjeldfinnernes Skyld, men forlader omsider dette og gaar over nogle lave Aase, der dels ere bevoxede med Birkeskov, dels nøgne eller kun lynggroede, indtil den skraaner ned imod *Suoppanjarga* (Lassonæsset) ved Tanaelven.

Paa det høieste Punkt midt paa Eidet har man ret vakker

Udsigt. H. M. med hele Følget rastede derfor her en Stund, indtoge nogle Forfriskninger, tændte en Cigar og nød Udsigten. Pludselig reiser H. M. sig og udbryder: «Lad os bygge en Varde her til Erindring om Færden!« Som sagt, saa gjort. Alle bleve ivrige i at bryde op og slæbe sammen bekvemme Stene. Konge, Minister, Statsraad vare lige nidkjære; eller med andre Ord, alle og enhver i H. M.s eget Følge hjalp til eller tog Haand i med, men det blev rigtignok senere paastaaet, at et Par af dem havde taget Tingen saare mageligt, og at de Stene, som de kom bærende med ikke vare stort større end 10 Ørestykker. Finnerne gloede et Øieblik aldeles forbausede paa H. M., som ogsaa tog kraftig Haand i med, men fløi saa afsted som viltre Børn og kom rullende eller slæbende med Stene fra alle Kanter. Snart hævede der sig en ganske anselig Varde eller Stenrøs, og paa Toppen af denne blev ved Hjælp af 4 haandfaste Gudbrandsdøler, «understøttede af Kammerherrer«, reist en Bautasten.

Der vil ganske vist komme til at gaa Fortællinger og Sagn iblandt Finnerne om denne Varde. Man vil komme langveisfra for at se den og fortælle hinanden, at den og den Sten har «*Gonagas*«, Kongen, brudt op og baaret frem med egne Hænder. For 50 Aar siden vilde man rimeligvis have ofret til denne Varde som til en Afgud, men nu vil man ialfald vist begynde en ny Tidsregning fra det Aar «*Gonagas* Oscar« reiste her og byggede den.

Netop som vi vare færdige til at drage videre kom en Fjeldfin ilende over en Hei henimod os. Han havde sin Hjord nogle Mile derfra, men havde hørt, at Kongen skulde drage over Eidet den Dag og var saaledes heldig nok til at naa frem, førend H. M. drog videre. Da Kavalkaden igjen satte sig i Bevægelse, gik han med sin Lasso eller Kastetøm over Skulderen ved Siden af Kabinetskammerherre Ankarcronas Hest, med synligt Velbehag rygende af en Cigar, som denne

havde givet ham. Det morede ham aabenbart at høre paa de mere og mindre heldige Udtryk, hvorigjennem Kammerherren søgte at gjøre sig forstaaelig for ham paa hans eget Sprog. Som de da Side om Side drog videre, greb Ankarcrona til Slut i Lassoen, som Finnen bar om Skulderen og vilde løfte ham op paa Hesten foran sig. Men uagtet Ankarcrona paa hele Turen synbarligen var Fjeldfinnernes udkaarne Yndling, var dette dog noget, som denne ikke vilde indlade sig paa. Ankarcrona lod ham da forstaa, at han med sin Lasso skulde forsøge paa at fange ham. Hertil var han strax villig, men efter flere forgjæves Forsøg paa at kaste Lassoen over Hovedet paa Kammerherren, fik denne tilslut Tag i selve Rendelökken i Lassoens Ende, og Finnen, som havde den anden Ende bunden om Livet, maatte derpaa *nolens volens* springe med, — da Ankarcrona satte sin Hest i fuld Fart, — til stor Fornøielse ikke blot for Selskabet men ogsaa for Finnen, der lo ligesaa muntert herover som alle de Andre. Finnen fik en Dukat af H. M., da han kort derpaa skiltes fra os for igjen over det øde Fjeldplateau at vandre tilbage til sine Hjorder, som sagdes at skulle udgjøre et Par Tusende Dyr.

Ud paa Formiddagen naaede H. M. og Følge ned til Tanaelven til et Sted, som hedder Suoppanjarga. Her havde samlet sig et langt større Antal Finner, end der før nogetsteds havde været at se. De vare komne lige oven fra Karasjok, omtr. 20 Mile borte, og vare alle iførte sine Stadsklæder. Mange af dem vare store og vakre Folk, hos hvem man ikke kunde se mindste Spor af mongolsk Race. Da Kongen gik nærmere hen til dem, træder En frem, tager Huen af og spørger: «*Lægo must loppe sardnot gonagassi?*« «Er det mig tilladt at tale til Kongen?« H. M. gav ham Tilladelse og Finnen M. Isaksen, Kirkesanger i Karasjok, holdt nu følgende Tale, som det maaske kan interessere Læseren at se gjen-

givet baade paa Finsk og Norsk. Den blev Sætning for Sætning oversat for H. M.

Armolaʒamus Gonagas!

Bagjeædnam Samek ja dædnogadde Samek savvek dudnji armolaʒamus gonagas, obba vaimostæsek buristboattem deiki! Mi adnep dam oktan arbmon Ibmelest, atte dat læ min buolvaidi addum atte oaidnet gonagasa muođoid, maid Sabmelaʒak æi goassege oudal læk oaidnam.

Boares muittalusain diettep mi, atte arvo mielde læ 350 jage dassago okta gonagas læ fidnam Sameædnam appenjargain, mutto i muittaluvvu, atte dom aigasaš Sabmelaʒaidi læ addum dat likko ja gudne atte oaidnet gonagas muođoid, ja mi æmbo læ, vela sardnot su Allagvvuođain, nugo migjidi læ deivedam odne. Gonagas lakkanæme Sameædnami adnep mi oktan mæddemættom duođaštussan su Allagvuođa ja rakislaš vaimolage ala maida min Sabmelaʒai vuostai, nugo dam vuollegamus sæđo vuostai dai ovtastattum rikai siste; dastgo æi livče gonagasa lavkek njuolggam deiki guvllui, go i livče rakisvuotta daida nccakaʒaidi, mi lifči vuojetam su lavkid deiki.

Mi diettep ja dovdastep ječčamek danen vuollegamus sæđo olmučen dai ovtastattum rikai siste, ja go mi almake oaidnep odne, atte su Allagvuođa halidus læ atte oaidnet ja sardnot vel su smavvamusaidesguim, de læp mi galle ilost obba vaimost, ja mi ja obba Samealmug savvap sudnji, min rakistuvvum gonagassi, mangagærdai buristboattem.

Almaken dam olgoldasast i læk mist mikkege atte fallat gonagassi su rakislaš oappaladdam oudast, ærebgo okta galmo, šaddotes saddoædnam oktan dai vaivedægje čuoikaiguim, mutto siskaldasast læ mist almake vaibmo, mi ravkka sæmma bakkaset go Darroolbmui vaibmo dam rađđijægje oaivvamuʒa vuostai, ja dat daidda læt su Majesteti rakkasabbo go okta rigges ja šaddolaš ænam, man alde moivijægje ja ridobajasboktalægje vaimok vagjolek.

Ibmel, gutte stivri gonagasa lavkid deiki, son addaši likko jo buristsivnadusa buok daida bakka savamidi, buok daida æljaris bargoidi ja buok daida rakislaš asatusaidi, maid su gonagaslaš Majestet mataši adnet, ja buorren gavdnat asatet Bagjessami ja Dædnogadde Sami dile buoredam diti. Dastgo nuftgo mi ječa

læp smavva, nuft læk mist maida smavva vagjegvuođak, maid mi savašeimek æra lakkai, ja maidi mi darbašifčimek Du gonagaslaš Majestet væke, mutto dam birra æp mi dato almake sardnot Dudnji, o gonagas, odne dam illobæivvamek alde, mutto ædnaset æmbo cælkket naft:

Gonagas Oskar boatta,
Bagjan mu vaibmo ja gæč'
Maid oudal don ik læk oaidnam!
I æra gonagas oappaladdam
Du nuft armolaǯat, rakkaset.
O, illo- ja gudne bæivve!

Gonagas Oskar boatta,
Bagjan mu vaibmo, go su
Visesvuođ' oainak su luodain!
I gæsast san hæsta vogn' maŋŋai,
Vuost rikas son ješ datto dovddat,
Dovddat dam olgomuš čiegaid!

Gonagas Oskar boatta,
Son buokai dile suogard,
Vel Samid gukken son occa,
Gæin æi læk sagjasaš diggest.
De hærrai son loppadus adda,
Valdda kruonos ja rađđe su rikas!

Ellus gonagas Oskar!

„Naadigste Konge!

Fjeldfinnerne og Elvefinnerne ønske Dig, naadigste Konge, et hjerteligt Velkommen!

Vi betragte det som en Naade af Gud, at det er bleven forundt vort Slægtsled at faa se en Konges Aasyn her i Finmarken; thi dette har Finnerne her aldrig forhen seet.

Af gamle Fortællinger vide vi, at der for omtr. 350 Aar siden skal have reist en Konge langs Finmarkens Havkyster, men der fortælles Intet om, at

den Tids Finner havde den Lykke og Ære at faa se hans Aasyn, eller hvad mere er, endog faa tale med Hans Høihed, saaledes som det idag forundes os.

Kongens Nærværelse her i Finmarken anse vi for et ubedrageligt Bevis paa, at han i sin Høihed dog har et naadigt og kjærligt Sindelag tilovers ogsaa for os Finner, vi som er det lavest staaende Folkefærd i de to forenede Riger; thi Kongen vilde ikke have vendt sine Fjed hid til disse Egne, dersom det ikke havde været Kjærlighed ogsaa til „de Smaa", som havde drevet ham dertil. Vi vide og erkjende, at vi er det lavest staaende Folkefærd i de to Riger; men naar vi dog alligevel idag se, at vor Konge har Længsel efter at se og tale ogsaa med os Smaafolk, saa føle vi Glæde af ganske Hjerte, og vi og hele Finnefolket ønske ham, vor elskede Konge, atter og atter Velkommen!

I det Udvortes har vi intet Andet at byde en Konge til Vederlag for hans kjærlige Besøg, end et koldt, ufrugtbart og sandigt Land, opfyldt af plagsomme Myggesværme; men i vort Bryst findes der et Hjerte, som slaar ligesaa varmt som nogen Nordmands for vor regjerende Fyrste; og kan hænde, at dette tør være H. M. kjærere, end et rigt og frugtbart Land, hvor oprørske og splidvækkende Hjerter vanke omkring.

Gud, som styrede Kongens Trin hid, han give Lykke og Velsignelse til alle de varme Ønsker, alle de omsorgsfulde Arbeider, alle de kjærlige Anordninger, som Deres Kongelige Majestæt maatte nære og finde det gavnligt at iværksætte for at fremme Fjeld- og Elvefinnernes Vilkaar. Thi ligesom vi selv kun ere Smaafolk, saa ere ogsaa de Savn og Mangler smaa, som ogsaa vi kunde ønske at faa rettede paa og hvortil vi vilde tiltrænge Deres Kongelige Majestæts naadige Hjælp; men idag, i denne Glædens Stund, vil vi ikke tale til Dig, o Konge, derom; idag vil vi langt heller udbryde saaledes:

Oscar, vor Konge, kommer!
Svulm høit mit Hjerte og sku,
Hvad aldrig forhen Du saa!
En Konge ei før dig besøgte
Saa naadigt og kjærlighedsfuldt,
O, Hæders og Glædes Dag!

Oscar, vor Konge, kommer!
Svulm høit mit Hjerte af Fryd;
Thi Visdom Du ser i hans Fodspor!
Ei Hesten bag Vognen han spænder,

Først Riget han nøie vil kjende,
Kjende dets fjerneste Kroge.

Oscar, vor Konge, kommer!
Han Alles Vilkaar vil vide,
Selv Finnerne fjernt han søger!
De har ikke Talsmænd paa Thinge.
Da først for Herren han træder,
Gjør Løftet, ta'r Kronen og hersker!

Leve Kong Oscar!

Kongen takkede for denne Velkomsttale, hvormed Finnerne modtoge ham, og svarede i nogle Ord, der bleve gjengivne paa Finsk for den forsamlede Folkemængde.

H. M. forsikrede, at det glædede ham at se saamange af den finske Befolkning samlet om sig; thi Finnerne havde altid været besjælede af Troskab mod Fædrelandet og stedse stræbt at «frygte Gud og ære Kongen.« H. M. forsikrede, at den finske Befolknings Ve og Vel laa ham ligesaa nær paa Hjerte som Nordmændenes og Svenskernes. H. M. vilde gjøre alt, hvad der stod i hans Magt for deres aandelige og timelige Vel, uanseet, at de vare et lidet Folk og boede i Landets fjærneste Udkanter. De kunde være forvissede om, at Valgsproget «Broderfolkenes Vel« ligesaavel skulde minde ham om dem som om Nordmænd og Svensker, eller at i det Hele taget enhver tro Undersaat, han være Nordmand, Svenske, Finne eller Kvæn, stod hans kongelige Bevaagenhed og Omsorg lige nær.

H. M. ønskede dem alle, hver i sin Stand og Stilling, Fred og Lykke og Guds Velsignelse.

Efterat have nydt nogle Forfriskninger, som vare anrettede i det pynteligste og rummeligste Hus paa Stedet, gik H. M. og Følge ombord i de Elvebaade, som laa færdige ved

Stranden for at føre Selskabet ned over Elven til et Sted, som hedder Marienlund ved Elvens Munding, hvor man skulde spise Middag. Elvebaadene ere lange og smale næsten uden Kjøl og alene beregnede paa at bruges i smult Vand. Ikke mere end 2 Reisende kunne bekvemt befordres i en almindelig Elvebaad, men naar der i Midten af samme ved Hjælp af Renskind og Reisetøi er indrettet Sæde eller Leie, er Farten i en saadan Baad paa en ikke altfor strid Elv ret bekvem og behagelig. Til hver Baad hører 2 Mands Besætning; thi flere kunne ikke paa engang være i Virksomhed. Den ene af disse har Plads i Forstavnen, den anden i Bagstavnen. Naar Turen gaar opover Elven eller mod Strømmen, maa Baaden stages opover ved Hjælp af tvende 8—10 Fod lange Stænger. Den bagerste Mand i Elvebaaden er Høvedsmand. Han styrer Baaden og maa kunne holde den fast endogsaa midt i en hvidtskummende Stryg, indtil Kammeraten i Forstavnen faar taget sig nyt Tag, hvorpaa begge med forenede Kræfter skyde Baaden op igjennem Strømmen. Nedover gaar det naturligvis af sig selv, og i en Fos eller skummende Stryg ofte hurtigere end den Uvante synes om. Der udfordres baade megen Øvelse og ikke liden Styrke, især i Armene, for at kunne blive en flink Stager, og ligesom Søfolk sætte en Ære i at vise sig som gode Rorskarle, saaledes kappes Elvefinnerne ofte med hinanden i Stagning. For at H. M. kunde faa se en Prøve paa Stagning mod Strømmen, foretoges først en kort Tur opover Elven. De to Finner, som stagede Kongens Baad, vare naturligvis udsøgte Folk, og uagtet Kongebaaden var større end nogen af de øvrige, nyttede det dog ikke noget andet Baadlag at kappes med den.

Omtrent ½ Fjerding oppe i Elven vendte Kongebaaden, og nu bar det raskt nedover. Den forreste Stager tog Aarene fat, medens den anden satte sig i Bagstavnen og styrede. Dette sker ved Hjælp af en kort Aar, der er saa bredbladet,

at den ser ud omtrent som en Spade.*) Med en saadan bred Aare er det muligt i en Haandevending og pludseligere end ved noget Ror at forandre Baadens Retning.

Efterhvert som de efterfølgende Baade kom op til det Sted, hvor Kongebaaden gjorde omkring, vendte ogsaa disse, og i en lang Rad slyngede nu alle sig, den ene lige efter den anden, i rask Fart nedover Elven. Alle Baade vare forsynede med Flag, saa denne Rad af 20 Baade, der i mange Slyngninger bugtede sig ned over Elven, tog sig særdeles godt ud. Finnerne syntes ogsaa, at det var en prægtig Tur. Aldrig før havde et Syn, som dette, været at se paa Tanaelven. Dette gav derfor ogsaa Anledning til megen Tale og Sang eller «Joiging«. Enkelte Finner ere nemlig paa sin Vis Improvisatorer eller kunne til en meget primitiv Melodi og paa et bestemt Metrum men uden Rim improvisere om hvadsomhelst. Her foregik nu en ganske usædvanlig Begivenhed, og der «joigedes« derfor ogsaa i flere af Baadene. En af Kongens Følge, som forstod deres Sprog, havde tilfældigvis faaet til Rorskarl en stor «Joiger« eller Improvisator og opfattede af en lang Tirade, som han «joigede«, følgende Udtryk for hans begeistrede Stemning:

En Konge har talt
Ved Tanaelvs Bred
I Finnernes Land, Til Finnernes Folk!

---

*) Dette Redskab hedder paa Fin. *mælle*, Kv. *mela*, Wotj. *mela*, Mordv. *mila*, og er et genuint finsk Ord. Navnet paa Aare derimod er Fin. *airro*, paa Kv. *airo*, Weps. *air* og dette er laant af de skandinaviske Sprog, ligesom Mordv. *veslä* er laant af det Russ. *v'eslò*. Dette Faktum synes at tyde paa, at Finner og Kvæner før Ankomsten til Østersøen og Nordsøen ikke kjendte Brugen af Aaren men drev Baaden frem ved at skufle med en *mælle*, hvilken Maade at ro paa, som bekjendt, er den ældste. At Laanet af Ordet *airro* er foregaaet langt tilbage i Tiden, kan sluttes af den Omstændighed, at det er optaget medens Oldnorsken havde Diftongen *ai* i samme Ord eller førend denne gik over til *á* i Formen *ár*, Aare.

Vor Konge har talt
Vor Konge han er
Saavelsom de Nordmænds og Sveriges Folks.

Kong Oscar har talt
Hans Færd og hans Ord
Skal aldrig forglemmes i Finnernes Land!

Raskt seiler hans Baad
Paa Tanaelvs Strøm
Han fører os an, vi følge ham tro.

Gud styrke hans Mod
Gud skjænke ham Fred*)
Gud signe hans Æt udi Tusinde Led!

Tanaelven er, som bekjendt, en af Norges største Floder og har paa de sidste Mil, før den falder i Havet, en Bredde af flere hundrede Alen.

Strandbredderne ere lave og tildels bevoxede med ret vakker Birkeskov. Fra *Suoppanjarga*, hvor Kongen gik ombord i Elvebaadene og ned til Elvemundingen er omtrent 4 Mil. Man passerer flere beboede Steder paa Veien nedover. Befolkningen bestaar dels af Kvæner, dels af Finner.

Ud paa Eftermiddagen ankom Elveflaaden til Marienlund, hvor Handelsmand Schanke har bygget op et anseligt 2etages Vaaningshus, i hvilket der af Tanens Kommune var arrangeret Middag for H. M. og Følge. En talrig Almue, bestaaende af Nordmænd, Kvæner og Finner var ogsaa kommet sammen her. Mange af de sidste vare komne langveisfra. Slægt og

*) „Fred“ er Finnernes Valgsprog og hans høieste jordiske Ønske. „Fred“ er hans Hilsen, naar han kommer, og „Fred“ hans Afskedsønske, naar han gaar. Fred er hans Alt.

Kjendinger, som paa lang Tid ikke havde seet hinanden, traf her sammen, og «*Burist*«, «*Burist*« hørte man overalt, hvor man gik omkring. Dette medførte til Slutning, at Kongens Følge, istedetfor at kalde Folket «Finner« eller «Lapper«, omdøbte dem til at hedde «Burister«, og senere paa Reisen blev dette Hilseord benyttet baade af Hoffolket og andre ombord som et Slags Stikord. Man hilste hinanden med «*Burist*« og drak hinanden til med «*Burist*«. I det Hele taget «Buristerne« kom stærkt i Mode.

I den for Kongen arrangerede Middag deltog foruden Stedets Embeds og Bestillingsmænd ogsaa en Del af Bygdens bedste Almuesfolk. Blandt disse var ogsaa til Sæde ved Bordet et Par Finner, som i sine brogede Kufter let skjelnedes fra de sortklædte Nordmænd.

Efter at Skaalerne for Kongen, Dronningen og det Kongelige Hus vare udbragte, skulde den ene af de tilstedeværende Finner, Joh. Erik Isaksen fra *Stuoppogiedde* i Vestretanen udbringe Hds. M. Enkedronningens Skaal. En af Kongens Kammerherrer, som sad ved Siden af ham, gav ham da et venskabeligt Puf og sagde ham, at nu var det hans Tur. «*Im duosta!*« «Jeg tør ikke!« sagde Finnen ganske sagte og noget bleg. Dette var da heller ikke saa forunderligt; thi mangen Nordmand vilde ganske vist ikke havt mere Mod ved en Leilighed som denne, hvor han for første Gang i sit Liv sad til Bords med H. M. og midt iblandt en hel Del festligklædte og fornemme Herrer. Efter fornyet Opfordring reiste imidlertid dog Finnen sig og sagde Følgende paa Finsk, der paa Stedet oversattes for H. M.

„Vi Finner have ogsaa faaet Kundskab om, at Enkedronning Josephine i disse Dage høitideligholder en Fest i det Kongelige Hus til Erindring om, at der nu er forløbet 50 Aar siden Hendes Majestæt ankom til de forenede Riger.

Rygtet om denne vor høibaarne Dronnings mange Dyder og gode Gjerninger har ogsaa naaet op til os Finner, men hvem er jeg, at jeg skulde driste mig til at forsøge paa i mange Ord at tale om Hendes Majestæt saaledes som det sømmer sig. Der er andre her tilstede, som vilde kunne holde saadan Tale paa en værdig Maade. Jeg vil blot i nogle enfoldige Ord udtale mit Hjertes Ønske, det Bedste jeg ved, for vor kjære Enkedronning:

Gid Herren i sin Naade skjænke vor høie Kongemoder sin bedste Løn i Alderdoms Dage, nemlig et Hjerte fuldt af Fred og af Glæde over at have udrettet meget Godt her i Livet, samt Overbevisningen om at være høit elsket af de taknemmelige Broderfolk!

Saa vil jeg ogsaa til Slutning af mit ganske Hjerte ønske:

Gid Herren i sin Naade skjænke Dronningen en salig Død og efter Døden Opstandelsen til det evige Liv paa den yderste Dag!

Og lader os saa drikke dette Bæger for Hendes Majestæt Enkedronning Josephine!"

Kl. 9 om Aftenen gik H. M. med Følge ombord i Kongechaluppen, som med Damptravallien var sendt op fra «St. Olaf« til Marienlund, og Kl. 10½ var H. M. igjen ombord paa Fregatten, som laa for Anker ved Stangenæs, et Dampskibsstoppested ½ Mil ude i Tanafjorden. Dens Salutskud löd ubeskrivelig smukt fra den vide Kreds af Fjelde.

Medens H. M. gjorde Turen med Kanonbaaden Lougen og Gunhild til Sydvaranger og ind Varangerfjorden til Nyborg, havde Fregatten gjort Reisen rundt Varangernæsset og laa nu for Anker saalangt inde i Tanafjorden, den kunde gaa.

Efter i flere Dage og Nætter at have færdes omkring dels paa Kanonbaadene, dels i Elvebaade, dels til Hest, dels til Fods, var det særdeles behageligt igjen at befinde sig i Ro ombord paa Fregatten, hvor Enhver havde sit eget Lugar og mange Smaabekvemmeligheder, som maatte undværes i Land.

Kl. 11½ lettede Fregatten og styrede ud Tanafjorden. Kl. 6 om Morgenen den 8de Juli passeredes Dampskibet Nordstjernen, der saluterede med 4 Gange Hurra og 20 Skud. Kl. 7½ passeredes Sværholtklubben, og Kl. 10 styrede Fre-

gatten ind Magerøsundet. Kl. 2½ Eftermiddag passeredes Hammerfest, og Kl. 8½ ankrede Fregatten ved Bossekop i Alten. Veiret var ogsaa under denne omtrent 50 Miles Fart det ønskeligste af Verden.

Alten. Dronningens Fødselsdag. Bal.

9de Juli.

Ligesom Tromsø har faaet Navnet Finmarkens «Paris«, saaledes kalder man Alten Finmarkens «Italien«. Vegetationen er nemlig inde i Altenfjorden og navnlig oppe i Altendalen ganske usædvanlig for en saa nordlig Breddegrad. Kornet modnes, som bekjendt, her nordligere end noget andet Sted paa Kloden, og Naaleskoven naar Dimensioner af indtil 1½ Alen i Gjennemsnit ved Roden. Paa Tromsøudstillingen (1870) var der en Furuskive fra Alten, som havde en Diameter af 38", og i Universitetets Samling findes to Skiver: den ene har en Diameter af 33½" og en Alder af 400 Aar, den anden 28¾" og en Alder af 314 Aar. Man har fundet Furutræer i Alten, som havde en Høide af 60' med 60" Omfang i Brysthøide. Af Birk har man seet Plankestykker, som have maalt 14" i Diameter. Bossekop er et meget gammelt Handelssted. Baade dette Navn og Alten er af finsk Oprindelse. Alten (finsk *Alahagjo*) betyder «Lavlandet« og Bossekop (finsk *Bossogoppe*) betyder «Hvalvig« af «*Bosso*« egentlig «Blæseren«, et Binavn, hvormed Finnerne benævne Hvalen, og «*Goppe*«, Vig eller Bugt.

Som et kuriøst Exempel paa, hvorledes Stedsnavne kunne blive til og derfor ogsaa ofte kunne komme til at skaffe Ethymologen meget Bryderi, kan nævnes Fogedgaardens Navn «Kongshofmark«. Gaarden hed i gamle Dage eller i det 16de Aarhundrede «Eggeskal«, men saa kom der en Foged til Alten,

som hed Lidemark. Han fik det Indfald at omdøbe Stedet og i det nye Navn, formentlig meget sindrigt, opkalde Kongen, sin Hustru, som var en Jomfru Hof, og sig selv, eller ialfald sidste Stavelse af sit Navn. Saaledes kom Stedet til at hedde «Kongs-hof-mark«.

I H. M.s Reiseprogram var det allerede længe forud bestemt, at Hds. M. Dronningens Fødselsdag, den 9de Juli, skulde feires i Alten ved Middag og Bal ombord paa Fregatten. H. M. havde derfor under Opholdet i Hammerfest inviteret en hel Del Gjæster til at komme til denne Fest, og Kanonbaaden Gunhild, som senere end Fregatten passerede Hammerfest, bragte disse til Bossekop. Til Tromsø var ligeledes sendt Indbydelser, og mange af Byens Damer og Herrer indfandt sig til Høitideligheden. Fra Alten inviteredes naturligvis ogsaa saa mange som muligt.

Om Formiddagen den 9de komplimenteredes H. M. i Anledning af Hds. M.s Fødselsdag først af Høistsammes Reisefølge og af Eskadrens Officierer. Derpaa mønstrede Mandskabet paa Fregatten for Kongen. Strax efter modtoges til Audients et overordentligt Sendebud fra H. M. Keiseren af Rusland, General, Grev Aminoff. Det havde oprindelig været Meningen, at Sendebudet skulde have mødt H. M. ved den russiske Grænse i Sydvaranger den 4de Juli, men uforudseede Omstændigheder paa Reisen havde opholdt Greven, og han kunde derfor først møde frem i Alten den 9de.

H. M. steg i Land i Bossekop om Formiddagen Kl. 11 under Salut af et Landbatteri af en ganske original Beskaffenhed. Festkomiteen havde nemlig i Mangel af Kanoner ladet bore Minehuller i en Fjeldknat lige ved Havnen og ladet disse Hul med Krudt. Ideen var ikke ilde, Knaldene meget respektable, men noget ulige i Styrke. Kanoneren hjalp dog paa de svageste Smeld ved at regne 2—3 for et Skud, og H. M. fik saaledes en Salut af mindst 30 Skud.

Kongen modtoges paa Landgangsbryggen af Kommunebestyrelsen samt Distriktets Embeds- og Bestillingsmænd. Ved Landstigningen blev H. M. hilset med en Velkomsttale af Fogden Hammer.

„Naadigste Konge!

Den samme undersaatlige Kjærlighed, som er kommet tilsyne under Deres Majestæts Færden i disse nordlige Egne, har ogsaa her forsamlet en talrig Skare af tro Undersaatter, hvem Synet af den folkekjære Drot, der har gjort Broderfolkenes Vel til sit Valgsprog, er en Høitid, der aldrig skal glemmes.

Det er derfor med oprigtig Glæde, en Glæde, som Deres Majestæts høie Nærværelse med Guds Hjælp aldrig skal undlade at fremkalde hos det tro Norske Folk, at de her Forsamlede i Underdanighed byde D. M. velkommen, idet Alles Hjerter forenes i eet Ønske og een Bøn:

Længe leve Kong Oscar!
Gud bevare Kong Oscar!“

Man havde ogsaa her, som overalt, hvor H. M. satte sin Fod i Land, søgt at smykke Bryggen med Kranse, Blomster, Flag og Vimpler.

Den smukkeste Prydelse var dog her som andre Steder den talrige Samling af Almuesfolk, som med glade Ansigter hilste sin Konge velkommen gjennem livlige Hurraraab, og de mange festligklædte Damer, som strøede Blomster paa Veien, idet H. M. gik opover til Distriktslæge Follums Hus, hvor der var arrangeret en festlig Frokost.

Ved denne blev først H. M. Skaal udbragt af Distriktslæge Follum i følgende Ord:

„Naadigste Konge!

Norges Konge er jo idag for første Gang i Alten. Fortiden ved her ikke at nævne om noget tidligere Kongebesøg. Efterslægten vil desto flittigere læse det Blad af Stedets Historie, hvor denne Begivenhed optegnes.

At Kongebesøget ogsaa hos os mødte den samme dybe Folketanke, den samme Trang, derom vidner den Jubel, vi nys hørte, derom vidner de Gamle og Unge, Store og Smaa, som fra vore vidtspredte Søvande stævnede hid for at hylde sin Drot, ja for at yde Sit til dette Folkemøde.

Og for disse Mange ligesom for Distriktets Herredsstyrelser er det mit ærefulde Hverv i Underdanighed at frembære for Deres Majestæt Forsikringen om vor inderligste Tillid og varmeste Kjærlighed.

Dertil være det os lige naadigst tilladt at føie vor uskrømtede Tak for, at Deres Majestæt ogsaa lagde Finmarksreisen om vor stille Dal.

Det varsler saa godt for „Broderfolkenes Vel", at Deres Majestæt selv vil fra Ende til anden se vort gamle Norge, personlig lære Folket at kjende.

Her er lidet at se, og vi har ikke stort Andet at vise Deres Majestæt end nogle grønne Pletter mellem de graa Fjeldvidder; men Veien til Finmarkens Herligheder ligger ogsaa skjult mellem Havdybets tause Vrimmel — derhenne, hvor kuns Fiskerers Snor rækker frem. Imidlertid tør vi underdanigst anbefale os og vort Sted i Deres Maiestæts velvillige Erindring, huskende, at paa vor sollyse Sommer følger en Mørketid, hvor Naturen selv taler et alvorligt Sprog fra disse Egne.

I denne Festens Stund er det mig naadigst tilladt at udbringe Deres Majestæts Skaal.

Gud bevare Kongen!
Længe leve Hans Majestæt Kong Oscar!"

Derpaa udbragtes Hds. M. Dronningens Skaal af Pastor Strømme i følgende Ord:

Med naadigst Tilladelse har jeg den Ære i Underdanighed at udbringe Hendes Majestæt Dronningens Skaal. Det norske Folk har altid villet mindes i undersaatlig Kjærlighed, Taknemmelighed og Tillid dem, hvem Herren har sat til at styre Land og Rige

Og vor høisindede, ædle Dronning har allerede i særlig Grad afvundet Folket de inderligste Kjærlighedens, Taknemmelighedens og Tillidens Følelser. Men idag, Hendes Majestæts Fødselsdag, sporer det norske Folk en særlig Trang til at gaa til sin Gud med hjertelig Tak for, hvad han i Dronningen har skjænket Deres Majestæt, det Kongelige Hus, Norges Folk, de forenede Riger.

Og hos den her forsamlede Skare af taknemmelige Undersaatter bliver denne Tak endnu mere levende; thi den nyder den store Glæde at se Hendes Majestæts høie Gemal i sin Midte. Gud velsigne og bevare Dronningen i det ophøiede, ædle Kald!

Snart skal Dagen oprinde, da Hendes Majetæt skal for dette Kald modtage Kirkens Velsignelse. Kongernes Konge ledsage da Hendes Majestæt med sin Naade og Fred! Han give, at Hendes Majestæts Liv og Virken maa for lange Tider udbrede Fred, Lykke og Velsignelse over Hendes Majestæts høie Omgivelser, ja over Land og Folk!

Leve Hendes Majestæt Dronningen!“

I Anledning af at det var Høistsammes Fødselsdag saluteredes Kl. 12 med 21 Skud fra Fregatten. Til Dronningens Ære var følgende Sang forfattet af Pastor Frost.

Vor Konge, Du velkomne Gjæst!
Du tænker stille en Tanke
Paa Bruden Din, fjernt fra vor Fest,
Vi om Dig Hjerterne sanke.
Vor Dronning er os Alle kjær,
Vi tog jo Arv fra Fædre,
En Hjertets Hilsen hende bær
Vor Sang — vi har ei bedre.

Idag hun vandrer fra Aar til Aar,
Den Dag saa kjærligen mindes,
Paa Kongeborg og i Hyttekaar
En Krans af Ønsker der bindes.
For første Gang i Dronningskrud
Sin Fødselsdag hun feirer,
Den Bøn vi sende til vor Gud,
At Vagt om Thronen sig leirer.

En fager Solglans sig brede hen
Paa Dagen runden, paa Fremtidsaar,
En varig Lykke — Gud give den,
At lyse Tidender Folket faar.

Gud signe Tanken for Folkets Liv,
Gud signe Moderens Evne,
Gud signe Kaldet som Kongens Viv,
Gud signe Fyrsteparrets Stevne.

H. M. behagede derpaa at udtale sin Tak og at udbringe en Skaal for Altens Kommune.

Derefter udbragte Kongen en Skaal for Keiseren af Rusland, «hvis Navn var indskrevet paa Historiens Blade og i det russiske Folks Hjerter«.

Denne Skaal besvaredes af Gesandten.

Efter Frokosten samtalede H. M. pr. Telegraf med Dronningen, som var i Christiania, og foretog derpaa en Kjøretur hen til et Sted ved Altenelven, som hedder «Sandfaldet«. En meget høi Sandbakke, lig en uhyre Moræne, stikker skarpt ud i Elven. Paa Sydsiden af Bakken, hvor Elven støder med den, er Skraaningen bar, og Sandet ruller her idelig ned i Elven, som hvert Aar mere og mere synligt undergraver den.

Fra den yderste Pynt af denne Bakke har man en smuk Udsigt dels nedover mod Søen til «Elvebakken«, en Landsby, befolket næsten udelukkende af Kvæner, dels opover Dalen. «Den brede, i mangfoldige Bugtninger med majestætisk Rolighed flydende Altenelv, paa hvis flade Bredder frugtbare Agre og Enge afvexle med livlig Løvskov, mellem hvilken hist og her ret venlige Huse titte frem og over hvilken den mørke Furuskov hæver sig, vilde paa ethvert Sted, endsige i Finmarken, forskaffe denne Egns Skjønhed fortjent Anerkjendelse; og naar man paa en vakker Sommerdag overskuer det hele Prospekt, falder det vanskeligt at tro, at det er Ishavets Bølger, som skylle op til Foden af den Bakke, hvorpaa man staar.«

Idet H. M. efter Tilbagekomsten fra denne Udflugt atter skulde gaa ombord paa Fregatten, udtalte Amtmand Holmboe

Distriktets Tak for Besøget i Alten og udbragte atter et Leve for H. M.

Kl. 4 var der Middag ombord paa Fregatten og derefter et glimrende Bal for 170 Personer. «St. Olaf«, som vi for nogle faa Timer siden havde forladt som et fuldt armeret Krigsskib, paa hvis Dæk og Batteri Alt saa alvorligt og truende ud, var nu pludselig som ved Trylleri forvandlet til et Feskib.

Paa Agterdækket var der indrettet en saa smuk, smilende og originalt dekoreret Balsal, som man aldrig ser iland, og nedenunder paa Batteriet var Middagsbord dækket dels i Kongens Kahyt for de fornemste Gjæster, dels ude paa selve Batteriet. Over hele Dækket var «tjeldet« eller spændt Tag af Seildug og dannet Vægge af samme Sort. Kommandobrettet var betrukket med Flag og prydet med Skjolde. Langs Rælingerne var plantet en tæt Rad af løvrige Birketræer og anbragt bløde Divaner og Sofaer, betrukne med smukke Stoffer. I smaa Nischer hist og her stode Blomster i Vaser. Der var nydelige smaa Kabinetter, udstyrede med Rekvisita, som Damer sætte Pris paa for at rette paa muligt forekommende Havari paa Baltoilettet.

Der var en Lysekrone saa brilliant og kostbar, at dens Mage neppe findes iland. Den var nemlig paa en sindrig Maade sammensat af skinnende blanke Revolvere og Sabelbajonetter. Den mindede, som en af Gjæsterne sagde, om den bekjendte Linie af Frithjofs Saga: «et stivnet Lynglimt lig«. Midt i Salen var Hds. M. Dronningens Buste anbragt i en smuk Indklædning af Grønt og Blomster. Ja der var endog istandbragt et smukt Vandspring lige ved Stormasten, omgivet af løvrige Buske. Kort sagt, man maatte baade forundre sig over og beundre den Hurtighed og Smag, hvormed Officiererne ombord havde forstaaet i Hast at forvandle Fregattens Dæk til Balsal. Men hvorledes saa Damernes Baldragter ud saa langt nordenfor Polarcirkelen, vil maaske

Nogen spørge, kanske lidt ængstelig for, at disse have været en Smule eskimoiske. Ingenlunde! Civilisationens og Modens Golfstrøm naar nu lige op til Finmarkens fjerneste Egne, og Damerne fra Hammerfest og Tromsø kunde i sine rige Baldragter have vist sig paa det mest fassionable Bal i hvilkensomhelst af de 2 Kongerigers Hovedstæder. Rimeligvis havde mange ganske nylig faaet sine elegante Toiletter direkte fra Paris, saa rige og moderne vare de. Og Damerne selv! Ak, man har sydpaa kun lidet Begreb om, hvilke Skjønheder der kunne blomstre op i Finmarken under Midnatsolsbelysning, og hvor glimrende de tage sig ud paa et Kongebal ombord paa H. M.s Fregat St. Olaf.

Ved Middagsbordet udbragte Kongen Hds. M. Dronningens Skaal og deltog senere i Dansen, der var belivet som sjelden paa et Bal; thi Musiken var fortrinlig, Alle vare i glad Stemning, H. M. var «Elskværdigheden selv mod sine Gjæster«, og Officiererne foregik alle øvrige Kavaljerer med et lysende Exempel.

Ved Ballets Slutning omtrent Kl. 10 udbragte Amtmand Holmboe et Leve for H. M., hvorpaa Gjæsterne toge Afsked. Damerne fra Tromsø gik imidlertid blot iland for at omklæde sig og atter komme ombord. De og deres Herrer vare nemlig blevne inviterede til at følge med paa Fregatten tilbage til Tromsø. Som Følge heraf bleve derfor alle Lugarer rømmede og for den Nat overladte Damerne til Afbenyttelse, medens Herrerne fik Madratser, Presenninger, Flag og hvad opdrives kunde at hvile paa rundt omkring paa Batteriet.

Da Kl. var lidt over 12, og netop som Midnatsolen igjen begyndte at hæve sig og atter kaste klarere og klarere Straaler ud over Land og Hav, lettede Fregatten Anker og dampede afsted mod Tromsø. Det var imidlertid umuligt, uagtet Dagen havde været ligesaa anstrengende som rig paa Glæder, strax at søge Hvile. Man forblev endnu samlet et Par Timer i

Kongens Kahyt under Sang og Samtale i munter Stemning. Og neppe nogen af de Tilstedeværende vil let glemme disse af saa megen Kongelig Elskværdighed oplivede Timer, medens Fregatten pilsnart og som altid begunstiget af det herligste Veir kløvede de dybe og stille Vande.

Tur til Maalselven, Bardodalen og Salangen.

10de—11te Juli.

Den 10de Juli Kl. 12 Middag ankrede Fregatten atter paa Tromsø Havn, og H. M. gik iland Kl. 1.

Idet Kongen gik opover fra Bryggen til Amtmandsgaarden, blev der atter strøet Blomster paa hans Vei i saadan Mængde, at man foruden Navnet «Nordens Paris« kunde fristes til ogsaa at kalde Tromsø «Nordens Florents«.

Kl. 3½ Eftermiddag gik H. M. ombord i Dampskibet Tromsø, som var stillet til hans Disposition, for at foretage en Tur til Maalselven og Bardodalen.

Bardodalen har egentlig 3 forskjellige Dalstrøg, nemlig Sørdalen, Norddalen og Neddalen, hvilken sidste bøier ned mod Salangsdalen. Hoveddalen gjennemstrømmes af Bardoelven. Denne er 6—8 Mile lang og slynger sig i mange Bugtninger gjennem Dalen, i hvis nederste Del den kort før sit Udløb i Maalselven danner en mægtig Fos, kaldet Bardofossen.

Denne Dal med sine smukke Elvebredder, der se saa indbydende ud til Bebyggelse, laa, som bekjendt, øde og ukjendt lige til Slutningen af det 18de Aarhundrede. De første Nybyggere nedsatte sig nemlig her først i 1791, og flere kom efter i de 2 følgende Aar. Bebyggelsen foregik dog langsomt indtil 1821, men er senere gaaet frem med stærke

Skridt. De første Kolonister kom fra Østerdalen, især Tønset. De vare duelige Folk, bekjendte med Agerbrug og de til et Landbrug fornødne Haandteringer. De og deres Efterkommere have derfor bidraget ikke lidet til Udbredelse af Kundskab om et forbedret Jordbrug ogsaa i en videre Kreds i hine nordlige Trakter, hvor man ellers i Almindelighed søger sin Hovednæring fra Havet.

Fra Maalsnæs gaar der nu god Kjørevei dels opigjennem Maalselvdalen til Kongslid ved Rostavandet, dels igjennem Bardodalen og fra Bardo over til Salangen. Det var denne sidste Vei, som H. M. nu skulde reise. Inviterede af H. M. medfulgte Stiftamtmand Kjerschow, Dampskibet Tromsøes Direktion, 2 af Festkomiteens Medlemmer samt Kaptein Clase fra «Onkel Adam«, som netop var ankommen til Tromsø fra Spitsbergen, hvor han havde overvintret sammen med Nordenskjöld.

I Anledning af Kongens Nærværelse ombord paa Dampskibet var dette prydet med Flag, Vimpler, Kranse og grønne Birkebuske rundt hele Agterdækket.

Indseilingen gjennem Malangsfjorden til Maalsnæs er usædvanlig vakker, og den viste sig ogsaa den Dag i særdeles heldig Belysning.

Til Venstre paa et Lavlænde laa Malangens Kirke, skinnende hvid i Aftensolbelysning. Til Høire rager «Suletinderne« i Veiret. Efter Nordmændenes Paastand har Fjeldet sit Navn af den Omstændighed, at de to øverste Toppe ligne en «Sule« eller den Indretning, hvorpaa Fiskerne vinde op sine Haandsnører. Finnerne paa sin Side paastaa, at den er døbt af dem og har sit Navn af «*Suolo*«, Ø, altsaa egentlig Øtinden. Det faar være hermed som det vil, nok er det, at Fjeldet præsenterede sig overmaade smukt for os. De friskeste græsgrønne Skraaninger strakte sig høit op imellem Sneflekkerne og ind paa disse, som nu i Juli Maaned, synligt for

hver Dag maatte vige tilbage og give Plads for Græs og Blomster.

Langt i Baggrunden inde i Njordfjorden, en Arm af Malangen, ragede op af Horizonten smukke Fjeldtinder i en blaaligsort Belysning, der dannede en dyb og alvorlig Baggrund til det nærmere liggende blidere og lysere Landskab. Længer mod Syd og helt inde i Bardodalen kneiser «Istinderne«, som man under Turen opover nærmer sig mere og mere og aldrig bliver træt af at betragte, paa Grund af deres stadigt vexlende og dog lige storartede Former.

Lige foran os laa, da Damperen ankrede, Maalsnæs i den klareste Solbelysning med sine smukke Huse, vidnende om Civilisation og Velstand.

Paa Græsbakkerne ned imod Søen havde samlet sig en talrig Almue, og nede ved Bryggen var reist en Æreport af grønne Buske, prydet med Kranse og Blomster.

Ved Landstigningen her omtrent Kl. 7 om Aftenen blev H. M. modtaget og ønsket Velkommen af Maalselvens Kommunebestyrelse og den talrige Folkemasses glade Ansigter og livlige Hurraraab.

Langs Veien, som herfra fører op igjennem Dalen, stod en lang Rad af forspændte Karioler samt en Vogn, bestemte til Befordring af H. M. og Følge.

Efterat Kongen havde hilst paa Befolkningen og talt med forskjellige, satte vi os i Kariolerne. Vognen var naturligvis bestemt for H. M., men Kongen foretrak at kjøre i en Kariol og overlod den magelige Vogn til Statsministeren og Statsraaden.

Til Hæder for H. M. havde 12 af Bygdens bedste Gaardmænd mødt frem tilhest for som Æresvagt at ride i Spidsen. Rytterne havde gode Heste, vi ligesaa, og det gik derfor raskt afsted op igjennem Dalen forbi velbyggede Gaarde, langs Agre og frodige Enge. Det deilige Sommerveir, som

ogsaa her begunstigede Reisen, havde nu smykket Ager og Eng, Fjeld og Li med sit livligste Grønne, og Befolkningen havde igjen smykket Alt, hvad smykkes kunde langs Veien. Husene vare overalt hehængte med Guirlander af friskt grønt Løvværk, Veistolperne vare omvundne med Blomsterkranse, selve Veien i Nærheden af Husene var blomsterstrøet, og den ene Æreport afløste den anden. Disse vare dannede mere og mindre kunstmæssigt af løvrige Birketræer, hvis Kroner vare bøiede sammen saaledes, at de dannede en Bue over Veien. Flere havde Indskrifter. Saaledes stod der paa en af de første, vi kom til, Kongens Navnetræk og:

«Tak for Mødet, kom snart igjen!«

Paa den første Mil indtil Guldhav talte vi 10 Æreporte eller Løvbuer og senere saaes lignende hele Veien ogsaa igjennem Bardodalen og lige ned til Salangen. Nogle af os talte indtil 36, men maaske der var flere. Dog Antallet er ligegyldigt. Det mærkelige var ikke, at der fandtes netop 36 eller 40; men, hvad der maatte gjøre Indtryk paa Enhver og navnlig paa H. M., var den Omstændighed, at der paa hele Strækningen lige fra Maalsnæs til Salangen, omtr. 6½ Mile, ikke fandtes en Gaard, ikke en Husmandsplads, ikke en Hytte, end ikke det usleste Tegn til Menneskebolig, som kunde sees fra Veien, fjernt eller nær, uden at Beboerne eller Beboeren havde forsøgt paa en eller anden Maade, ved et eller andet Tegn at give sin Glæde og Hengivenhed tilkjende for sin Konge, som den Dag reiste gjennem Dalen. Saaledes havde f. Ex. en Husmand strøet Blomster paa Veien udenfor sin Dør og heiset et Flag, sammensyet af 3 forskjelligt farvede Lommetørklæder, paa Taget af sin Hytte. En fattig Enke havde ikke vidst bedre end at bringe ud til Veikanten en Kommode, som hun havde dækket med en hvid Dug. Oppe paa Dugen var strøet Markblomster og foran paa samme var fæstet en stor Krans med Kongens Navnetræk i Midten.

Fagerlid. Istinderne.

Selv stod hun og nogle Børn neiende ved Veikanten. Og Læser! Lad ikke Tanken om Tiggeri skjæmme Billedet; thi hun tiggede ikke, og intetsteds paa hele Veien var der, saavidt erindres, nogen, som betlede om Almisse. Enkelte Steder stod der Løvbuer over Veien og var strøet Blomster paa samme, uden at man strax eller i Nærheden kunde opdage nogen Menneskebolig, men saa man sig nøiere om, vilde man hist eller her oppe i Lien øine et Glimt af et Hus, hvis Beboere man ogsaa kunde faa se, om man vilde spørge efter dem paa det første Sted, hvor Kongen senere paa Veien standsede.

Det var tydeligt nok, at Enhver vilde være med, rig og fattig, fjern og nær, saaledes, at om nogen Del af H. M.s Reise i Nordland og Finmarken fortrinsvis skulde benævnes en «Eriksgata«, saa maatte det vist være Turen gjennem Bardodalen og Maalselven. Omtrent Kl. 10 om Aftenen naaede vi frem til Gaarden Moen, omtr. 2 Mile fra Maalsnæs. Her var arrangeret Souper og Nattekvarter for Kongen og hans Følge.

Næste Dag den 11te Juli Kl. 7 om Morgenen fortsattes Turen fra Moen. Efter ¼ Mils Kjørsel kommer man til et Færgested og sætter over Maalselven. Derpaa kjører man paa Vestsiden af denne og kommer efter nok ¼ Mil frem til en af de største og smukkest beliggende Gaarde i Dalen. Den har derfor ogsaa faaet Navnet Fagerlid, og da et Billede af samme sandsynligvis vil give Læseren et bedre Begreb om Maalselvdalens Natur end nogen Beskrivelse, saa leveres det her nøiagtigt efter et Fotografi.

Nede paa Lavlændet løber Maalselven mellem skovdækte Aaser og i Baggrunden ser man Istinderne med en Fordybning mellem sine Fjeldtoppe lig et uhyre Krater.

Gaarden Fagerlid eies af Lensmand Krogseng, der har den Fortjeneste her i Dalen paa denne Gaard at have ind-

rettet et aldeles tidsmæssigt Fjøs, at holde de bedste Melkekjør og at yste samt lave Smør efter den Swatsiske Methode.

H. M. viste ham den Opmærksomhed at bese hans Fjøs for 20—30 Kjør og udtalte sig rosende om hans Bedrift i det Hele.

En halv Mils Vei fra Fagerlid kommer man, efter at have passeret Andselven, frem til Bardoelven og kjører nu langs denne igjennem Bardo Sogn til Bardo Kirke. Her deler Veien sig. Den ene Arm gaar videre op igjennem Bardo Sogn, den anden gaar over til Salangsdalen.

Veien gjennem Bardodalen fra Andselven til Bardo Kirke er usædvanlig vakker. Nede i Dalen ser man Elven slynge sig gjennem skovrige Moer, paa høire Haand har man Fjeldene store og lille Ala, paa venstre Haand Graahøgda, og vender man sig om, kan man endnu kaste et Blik tilbage paa Istinderne.

Paa flere Steder var Veien paa begge Sider bevoxet med saa tæt og smuk Kjærringrok, at det saa ud, som om den skulde være plantet der for Pryds Skyld. Agrene stode overalt i smuk Væxt og lovede en rig Høst.

Man havde her flere Steder det mærkelige Fænomen, at Fjeldplanterne voxte vildt Side om Side med Kulturplanterne. Lige i Agerkanten og omkransende Ageren stod saaledes Multen frodig med Blomster og røde Knorter.

Noget Lignende syntes ogsaa at finde Sted i Dyreverdenen. Lavest i Lien græssede Ko og Hest. Høiere oppe i Fjeldbirklien og Uren holdt Bjørnen til. Vi saa den vistnok ikke, men vore Skydsfolk forsikrede, at det her «ikke var vont om at faa se den«, og en af Kongens Kammerherrer «troede« engang at se 3. Endnu høiere oppe paa de nøgne Skraaninger under Snebræerne gik Flokke af tamme Rensdyr.

Æreporte eller Løvbuer over Veien manglede heller ikke her. Paa Grænsen mellem begge Sogn stod der en, som

havde Indskriften «Oscar II« paa den ene Side og «Bardo« paa den anden Side. Senere kom vi til en ved en Bro, saavidt erindres over Skoelven, hvor der paa den ene Side stod Kongens Navnetræk og Bardo; paa den anden Side: «At frygte Gud og Kongen ære, Det er det rene Gudsords Lære!« Ved Middagstid naaede vi frem til Gaarden Kirkemoen, hvor Bardo Kirke staar. Kongen rastede her og spiste Middag. Medens H. M. og Følge sad til Bords og nød af det Udvalg af landlige Retter, hvormed her trakteredes, samlede en Del unge Mænd og Kvinder sig udenfor og afsang Kongesangen.

Fra Bardo Kirke svinger Veien i sydvestlig Retning og gaar over til Salangsdalen. Førend man kommer ned i denne passeres et smalt Skar, hvor Veien bugter sig i mangfoldige Krumninger. Skarret eller Passet hedder Kobberyggen. Herfra kunde vi endnu kaste et sidste Blik tilbage paa Bardodalen og paa Istinderne, der som gamle Bekjendte, vi havde havt paa hele Turen, lige fra Indseilingen gjennem Malangsfjorden, nu til Afsked sendte os et sidste Glimt af sine solbelyste Isbræer.

Veien ned igjennem Salangsdalen er udmærket god indtil Skydsstationen Kroken, men herfra til Elvebakken ved Salangselven kan man kun komme frem med Kariol. Ved Elven laa flere store og rummelige Nordlandsbaade og ventede paa H. M. for at skydse ham og Følge videre. Man farer først omtrent ½ Fjerdingsvei nedover Elven, kommer saa til Øvrevand og gjennem en kort men strid Stryg til Nedrevand. Fra Enden af dette har man et kort Stykke at gaa eller kjøre forbi Salangens Kirke til Søvei ved Salangsfjorden.

Et Veianlæg langs Nordsiden af Øvre- og Nedrevand er paabegyndt, og skjøndt man har mødt mange Terrænvanskeligheder, vil dog Veien kunne ventes fuldført i en nær Fremtid. Herved vil en stor Del af Bardodalen komme i lettere Forbindelse med Søen end gjennem Maalselvdalen.

Paa Veien ned til Søen var der etsteds reist en Bautasten

af en Sergeant Opdal, hvorpaa var indhugget: «Aar 1873. 11 Juli drog Kong Oscar II. gjennem Dalen. Opdal.» og nede ved Handelsmand Hendriksens Hus stod den sidste Æreport, hvorigjennem H. M. drog paa denne mindeværdige Landtur, hvor Befolkningen overalt havde vist ham en saa umiskjendelig Hengivenhed.

Efterat Kongen havde indtaget nogle Forfriskninger i Handelsmand Hendriksens Hus og derpaa gik ned imod Stranden, ledsaget af den der forsamlede Almue, saluteredes med 21 Skud fra Fregatten i Anledning af H. M. Ankomst overland. Kongen var ombord Kl. 5 Efterm. den 11te Juli, og Fregatten lettede strax derpaa og styrede ud Salangsfjorden.

Tur til Mo og Hemnæs.

12te — 13de Juli.

Medens Fregatten den 12te Juli styrer sydover og seiler over Vestfjorden i saa smukt Veir, at man tydeligt kan se Lofotøgruppen hæve sig op af Horizonten langt ude tilhavs, vil vi indbyde Læseren til med os at ile forud til Handelsstedet Mo inderst inde i Ranenfjorden for at se paa, hvad man der foretager sig i Anledning af H. M.s forventede Ankomst.

Større og mindre Hobe af Mennesker spadsere Eftermiddagen den 12te Juli langsomt frem og tilbage paa den hvide Sandvei, som fører opover fra Stranden forbi Præstegaarden til Mo Kirke.

Der er en broget Blanding af Mænd, Kvinder og Børn. Enkelte Klynger staa undertiden stille, og en og anden skygger med Haanden for Øinene, speidende udover Fjorden, om der ikke skulde kunne skimtes en Røgsøile fra St. Olaf. Men Vesten-

vinden eller «Indfaldsvinden« har drevet Havtaage ind med sig, og denne har indhyllet Alt i sit hvide Slør, saaledes at man ikke kan se meget langt ud over Fjorden.

Det ser ud til at man nede ved Stranden, hvor H. M. skal stige iland og opover langs Veien har faaet Alt istand til Kongens Modtagelse.

Formandskabet har sagt til Festkomiteen, at den har fri Raadighed med Hensyn til Omkostninger, naar blot Alt bliver smukt og festligt.

En gammel forfalden Landgangsbro er derfor bleven belagt med et nyt Lag af mørkerødt malede Bord, og fra Broens Ende gaar der en ny Trappe ned i Søen. Øverst paa Trappen er reist en Port, bestaaende af 2 tykke Søiler af Grantræer med et bueformigt Kransetag. Fra Søilernes øverste Ende skyder der op to tynde Spir med det norske og svenske Flag paa Toppen. Man holder netop paa at omvinde Søilerne med tykke Kranse i Spiralform. Kransene bringes ned fra et stort Hus, hvor en hel Del Damer sidde beskjæftigede med Kransebinding under Ledelse af Landmaaler Ingebrigtsen.

Paa begge Sider af Søilerne er der reist ranke Spir af Ranens smukkeste Grantræer. Disse ere prydede med forskjelligtfarvede Signalflag, og ser man nøiere efter kan man mellem Farverne læse Ordet «Velkommen!« Langs Broens Sider vaier 30 Vimpler. Udenfor Bryggen ligger en stor, otteaaret Baad, som paa For- og Agterstævnene bærer indmalet det norske Flag. Den er bemandet med blaa og hvidklædte Rorskarle af Nordranens raskeste Gutter. Disse holde netop paa at øve sig lidt i at manøvrere frem og tilbage for med Præcision imorgen at kunne føre Kongen iland.

Veien op fra Bryggen til Handelsmand Meiers Gaard er betegnet med tætstaaende Flagstænger paa begge Sider. Paa østre Side, hvor der staar nogle usle Hytter, planter man en Rad unge Grantræer for at de ikke skulle sees fra Veien af.

Paa en aaben Plads, strax før man kommer til Meiers Hus, har man reist den egentlige Stadsæreport. Den er dannet af 8 Søiler af meget høie og ranke Grantræer. Kranserne, som ere slyngede om disse, tage sig meget godt ud paa Grantræernes naturlige, hvidgule Barkfarve. Portens Bue eller Tag er dannet af en kolosal Krans og ligeover denne ligger to horizontale Bjælker, mellem hvilke en oval Plade er anbragt. Denne bærer paa den Side, som vender mod Søen Indtkriften: «Oscar II« med store forgyldte Bogstaver i himmelblaa Grund og over samme den norske Kongekrone. Paa den modsatte Side staar Norges og Broderrigets Vaaben, smukt malede og omgivne af norske og svenske Flag.

Paa et Sted langs Veien staar der opstillet Side om Side en lang Rad af nybyggede og nybredde Nordlandsbaade i 4 forskjellige Størrelser. De ere alle Mesterværker i Baadbygningskunsten, og man venter, at de ville vække H. M. Opmærksomhed, hvilket ogsaa blev Tilfældet, idet H. M· lod sig forevise disse Prøver paa Ranens bekjendte Industri og bestilte en Baad med fuldt Tilbehør, der senere blev sendt til Drottningholm, hvor den nu vugger ved Mælarens Strande.

Endelig ser man ogsaa, at der paa en Bakke ovenfor Meiers Hus er opstillet 4 Kanoner færdige til Salut, naar den Tid kommer.

Omtrent Kl. 11 Lørdag Aften saa man en Røgsøile ude i den taagede Ranenfjord, og Folkemængden strømmede nu nedover mod Stranden. Det varede heller ikke længe førend Kongeskibet laa for Anker udenfor Mo. Strax efter kom ogsaa Dampskibet Helgeland og det engelsk-vefsenske Dampskib Ajax, begge fuldpakkede af Passagerer.

Nordlands Amtmand med Formandskabets Ordfører drog nu ud til Fregatten i Nordlandsbaaden for at faa at vide, naar det behagede H. M. næste Dag at gaa iland og kom

tilbage med den Besked, at Kongen allerede Kl. 6 om Morgenen vilde gaa fraborde.

Folket iland var derfor paa Benene meget tidligt Søndag Morgen, og Antallet var nu betydeligt forøget. Efter et løst Skjøn kan man regne, at der var 3—4000 Mennesker samlede. Antallet vilde dog have været endnu langt større, dersom Befolkningen fra Hemnæs Sogn ogsaa var kommen til Mo, men man vidste, at H. M. ogsaa vilde komme til Hemnæs samme Dag og de samlede sig derfor der.

Veiret, der Lørdag havde været taaget, klarnede op Søndag Morgen saa man havde smukt Solskinsveir, da H. M. drog fraborde i den stadselige Fembøring. Folkemængden havde nu ordnet sig. Lige fra Landgangsbroen og op til Æreporten stod Mand ved Mand i to tætpakkede Rækker. Idet H. M. under Salut steg op paa Broen istemtes et Hurra, som Nordlændingen syntes at have villet fortsætte endnu længer end de reglementerede 9 Gange, dersom de ikke vare blevne afbrudte af Stedets Sognepræst, Nannestad, som nu traadte frem og ønskede H. M. velkommen i omtrent følgende Ord:

„Naadigste Konge!

Jeg har den Ære at bevidne Deres Majestæt den Glæde, som Mo's Indvaanere føle ved idag at have sin Konge midt iblandt sig. Et saadant Kongebesøg har ikke fundet Sted siden Aarhundreder. Deres Majestæt har ikke ladet Dem nøie med den Oplysning, som tørre Indberetninger meddele, men Deres Majestæt ønsker gjennem personlig Erfaring at lære Land og Folk at kjende ogsaa i disse nordlige Egne.

Deres Majestæt har endnu ikke været længe Konge, men vi har allerede seet Virkninger af den Omhu og Kjærlighed som Deres Majestæt bærer i Deres Hjerte for det Norske Folk.

Vær derfor forvisset om, at jeg udtaler det hele Folks Tanke, naar jeg ønsker Deres Majestæt velkommen!“

Herpaa behagede det H. H. at svare, at det glædede ham at kunne komme og vise sit Hjertelag til Alle.

Under Hurraraab gik H. M. med Følge derpaa igjennem den tætte Folkemasse opover til Æreporten, «hvor hans Navn i forgyldte Træk skinnede ham imøde ved den opgaaende Sols Straaler.«

I Meiers Hus gav H. M. Audients omtrent en Times Tid, og da Kl. var 8 om Formiddagen gik han en Spadsertur til et Sted, kaldet «Udsigten«, hvor man ser Ranenelven komme ned gjennem Dalen og hvor med Tiden muligens et Veianlæg fra Sverig vil føre ned til Søen.

Under Gangen opover, hvor Veien fører forbi frodige Kornagre, strømmede Folkeskaren saa haardt paa, at Agrene delvis bleve nedtraadte, hvorfor H. M. et Par Gange standsede og vendte sig om til Befolkningen med Paamindelse om at gaa varsomt. Efter Tilbagekomsten gik H. M. ind i Præstegaarden, hvor der var anrettet Frokost for et stort Antal Personer. Efterat Udskiftningsformand Frost her i en Tale paa Kommunens Vegne havde takket H. M. for Besøget i Mo, bevidnede H. M. ogsaa Kommunen sin Tak for den Modtagelse, man her havde vist ham, og drog derpaa under Salut ombord igjen paa Fregatten for at drage til Hemnæs.

Mellem Nord- og Sør-Ranenfjord stikker frem et Næs, som kaldes Hemnæsbjerget. Paa Nordsiden gaar Næsset temmelig brat ned i Havet, men paa Sydsiden skraaner det langsomt af, saaledes at der her findes baade Agre og Enge paa Skraaningerne ned mod Søen.

Ovenfor disse findes et Holt af tæt Granskov og lige under dette ligger en ny, hvidmalet Kirke. Ikke langt fra denne ligger Præstegaarden med en temmelig stor Have, beplantet med smukke Træer. Endnu længer ned paa Skraaningen ligger en større Bygning, som dels bruges som Skolehus, dels som Lokale for Telegrafen.

Langs hele Stranden paa Sydsiden af Næsset er bygget en Række af Huse, Nøst, Pakboder og Brygger. Endel af disse Huse ere stadigt beboede; andre benyttes kun naar Sørranværingerne ere til Kirke paa Hemnæs.

Hemnæsbjerget er i Sommertiden et vakkert og triveligt Sted.

Ranværingerne udmærke sig i Baadbygningskunsten og sælge en hel Del Baade, men der udføres fra Ranen ogsaa Tømmer og tømrede Huse. Hele Helgeland staar derfor i Handelsforbindelse med Ranværingerne.

Søndag Formiddag den 13de Juli Kl. 11 kom Fregatten seilende indover og kastede Anker paa Bugten indenfor Næsset.

Under Salut af Kanoner, som laa paa en Bakke nedenfor Kirken, gik H. M., ledsaget af Nordlands Amtmand, fraborde i en smukt udstyret stor Nordlandsbaad. Fra Handelsmand Aas's Brygge gik en Landgangsbro et godt Stykke ud i Søen. Den var nybygget fra Grunden af med Rækværk paa begge Sider. Den ene Side af Broen var prydet med grønne Grantræer langs Rækværket; paa den anden Side var dette behængt med en uhyre stor Sildenot. Desuden som sædvanligt en Mængde Flag og Vimpler. Paa den sidste Del af Bryggen stod festligklædte Damer i to Rader, der ydede H. M. et rigt Offer af Blomsterbuketter og venlige Smil. Æreport manglede naturligvis heller ikke her. Hemnæsporten var bygget lige ved Broens Ende og havde Kongens Navn malet paa Forsiden med store Bogstaver.

Paa Landgangsbroen blev H. M. modtaget af Fogden, Sorenskriveren, Distriktslægen og Formandskabets Ordfører, der ønskede ham velkommen. Under Mængdens Hurraraab og Salut gik H. M. op til Præstegaarden, hvor Sognepræst Brinchmann modtog ham. Derfra begav han sig strax efter i Kirke og overvar Gudstjenesten.

For at Trængselen ikke skulde blive altfor stor, havde

Festkomiteen udstedt Billetter, saaledes at kun de, der havde saadanne, fik komme ind i Kirken. Det blev sagt, at H. M. ikke syntes om denne Anordning, men skulde have villet, at saamange kom ind i Kirken, som denne kunde rumme. Da det derfor led ud i Gudstjenesten, blev Dørene aabnede for alle og enhver. Efter Gudstjenesten gik H. M. tilbage til Præstegaarden og gav her Audients for Formandskabets Medlemmer og senere for Andre. H. M. samtalede længe med Flere, blandt andet ogsaa om et stort Jordegods i Helgeland, som Eieren staar i Begreb med at sælge til Udlændinge. Leilændingerne paa Godset ønske at kjøbe samme og have derfor andraget det Offentlige om at være første Kjøber for senere efterhaanden at kunne kjøbe af Staten. H. M. lovede at tage sig af denne Sags Fremme.

Efter Audientsen indbødes H. M. til at nyde nogle Forfriskninger, som ved Sammenskud af Helgelands Embedsmænd og Almuesfolk vare arrangerede i Præstegaarden. Sognepræst Brinchmann udbragte her Skaalen for H. M. i følgende Ord:

„Naadigste Konge!

Da Budskabet fra Eders Thronbestigelse naaede os med Tilsagn om, at „Broderfolkenes Vel“ skulde være Maalet for Eders Kongelige Bestræbelser, da slog dette Tilsagn an ogsaa i vore — det ene Broderfolks Hjerter, og med Tillid og Fortrøstning skue vi op til Eders med Visdom og Kjærlighed førte Kongespir.

Hvad Under da, naar vi se Deres Majestæt iblandt dette sit Folk, sættende Eder ind i vore Forholde for at kunne regjere os med saa meget større Sikkerhed, at vi da glæde os ved at se, at vort Vel ikke er en tom Lyd i Eders Mund, men Sandhed. Denne vor Glæde faar da sit ene naturlige Udtryk i vort Ønske om Eders Majestæts Vel og i vore Bønner om, at det maatte behage Naadens Gud at give Deres Majestæt et langt Liv til deri at virke til Broderfolkenes Vel.

Derfor raabe vi: Længe leve Kong Oscar den Anden!“

Sorenskriver Holst udbragte Hds. M. Dronningens Skaal i følgende Ord:

„Jeg har den Ære med Hans Majestæts Kongens naadigste Tilladelse i Underdanighed at udbringe en Skaal for Hendes Majestæt vor ophøiede Dronning.

Det lysende Skin af Hendes Majestæts Exempel som Hustru og Moder er allerede forlængst naaet ogsaa til vor Udkant af Landet, og det kan ikke feile at det ogsaa her har udøvet de heldbringende Virkninger, som et saadant Exempel, fra et saa ophøiet Stade, nødvendigvis maa udøve. Det er sagt om Hendes Majestæt, at hun værdigen er traadt i sin ærværdige Svigermoders Spor — og jeg spørger troligen: kunde der vel siges hende vakrere Lovord, ydes hende fuldere Anerkjendelse — som Kvinde, som Hustru, som Moder, som Dronning?

Saa være det da Helgelands Ønske for sin Dronning, at hun ogsaa engang i de kommende Dage maa nyde en saadan Livets Aften som nu vor ærværdige Kongemoder — kun, om den Almægtige maatte finde det tjenligt at høre vore inderlige Bønner, befriet fra saadanne Sorger og Tab, som have kastet sine Skygger over dennes Liv.

„Hendes Majestæt vor elskede Dronnings Skaal!“

Efter Maaltidet begav H. M. sig ombord paa Kanonbaaden Gunhild for med den at gjøre en Tur ind i Elfsfjord i Sørranen, som er bekjendt for sine smukke Naturomgivelser. I det Samme Kanonbaaden skulde afgaa, blev der udsat en stor Sildenot inde ved Land for at vise Kongen, hvorledes et Notkast udføres. Der var stort Mandskab baade iland og i en Mængde Baade. Der blev signaliseret, kommanderet, raabt og skreget og i det Hele taget Alt gjort, som om Silden virkelig var kommet ind paa Bugten.

Medens H. M. gjorde Turen til Elfsfjord, var der givet Adgang til at komme ombord paa Kongeskibet og se sig om der. Denne Tilladelse undlod ikke Ranværingerne at benytte sig af i fuldeste Maal. Paa den Side af Fregatten, hvor man gik op, var saamange Baade pakkede sammen, at man kunde

gaa fra Baad til Baad over en stor Strækning af Søen, og der var en slig Larm af alle disse skrigende, talende, roende, op og ned af Skibet kravlende Mennesker, at det kunde høres i lang Frastrand.

Kl. 5 om Eftermiddagen kom H. M. tilbage igjen fra Sørranen og gik strax ombord paa Fregatten, som Kl. $5\frac{1}{4}$ lettede og styrede ud Ranenfjord. Veiret var fremdele ssmukt, medens vi seilede sydover, og da vi vel havde passeret de 7 Søstre laa Kysten og Øerne foran os i en saa farverig Belysning, som man kun ser her nordpaa. I Vest laa Vegø og Søla farvede aldeles indigoblaa, medens Fjeldene i Øst havde et lilla farvet Skjær af den dalende Sols Straaler. Paa en liden Ø udenfor Alstahoug havde Sognets Befolkning samlet sig i en malerisk Gruppe omkring en Flagstang paa Toppen og hilsede H. M. med Hurraraab under Forbiseilingen. I et smalt Sund ved Nordkrogø laa der 22 store Nordlandsbaade i en Rad, fulde af festligklædte Almuesfolk, som hilsede H. M. med Hurra, medens der fra Land saluteredes med 21 Skud. Fregatten stoppede et Øieblik, og da H. M. nu viste sig paa Kommandobrettet, udbrød igjen ustandselige Jubelraab fra Folkemassen i Baadene. Omtrent ved Midnatstid passeredes Brønø, og Kl. $1\frac{1}{2}$ Formiddag den 14de kastede Fregatten Anker udenfor Torghatten.

Torghatten. Tilbagereisen.

14de Juli.

Lige ved det søndre Indløb til Brønøsund ligger der paa Øen Torget et Fjeld, som hedder Torghatten, og er viden bekjendt i Nordlandene. Fjeldet har sit Navn af den Omstændighed, at dets Form ligner en rundpullet Hat, og sin

Hullet i Torghatten.

Berømmelse af den Mærkværkdighed, at der gaar et stort Hul eller naturlig Tunnel tværsigjennem det.

Lignende Hul findes vistnok ogsaa i andre Fjeld paa Nordlands Kyst, men intet er saa storartet og derhos tillige saa let tilgjængeligt som Hullet i Torghatten. Efter Maaling af Professor Mohn*), ligger Fjeldets Top 803 Fod over Havet og 266 Fod over Hullets Tag. Hullets Retning gaar fra Sydvest til Nordost. Fra Vestsiden er Hullet synligt næsten i fuld Udstrækning allerede fra Stranden af selve Øen lige under Hatten. Fra Østsiden kan man se det fra Dampskibet af, naar man passer paa i det rette Øieblik, medens Skibet passerer Brønøsund.

Hullets Længde er 520 Fod. Bredden er ved den nordostlige Indgang 70 Fod, paa Midten kun 36 Fod og ved den vestre Udgang 88 Fod. Hullets Høide er ved østre Indgang 64 Fod, paa Midten 200 Fod og ved vestre Udgang 239 Fod. Hele Torghatten med Omgivelser bestaar af Granit. Bunden i Hullet bestaar af en Ur eller lutter løse Stene, tildels af temmelig betydelige Dimensioner. Intetsteds i Hullets Bund er der fast Fjeld at se, men Taget og især de næsten vertikale Vægge synes derimod at være af fastêre Fjeldmasse.

Ved begge Indgange risler der Vand ned fra oven, og sandsynligvis løber der noget Vand under Tunnelens Bund; thi længer nede i Dalføret, som gaar ned fra Hullet til Stranden i Vest (se Billedet) løber en liden Bæk.

For at forklare Dannelsen af Hullet i Torghatten har man tænkt sig, at Landet her engang har ligget meget lavere, eller at Hullets Bund, som nu ligger 350—400 Fod over Havet, engang har ligget omtrent i Niveau med dette, og «at den stærke Strøm, som Flo og Fjære bevirker i disse Farvande, især om den kunde sættes i Forbindelse med Ismasser,

*) Forhandlinger i Videnskabsselskabet i Kristiania 1870. Pag 443 etc.

maaske ikke turde være for svag til at udføre en anselig Stentransport,« eller, med andre Ord, føre ud af Tunnelen omtrent 2500 Kubikfavne Granit i større og mindre Blokke.

Denne Forklaringsmaade synes saa tungvindt, at man har vanskeligt for at gaa ind paa den. Der findes intetsomhelst Spor af, at der har gaaet nogen rivende Strøm igjennem Hullet. Heller ikke kan man opdage Skuringsmærker enten inde i Tunnelen eller udenpaa Fjeldet.

Lettere lader det sig maaske tænke, at Grunden under Tunnelen er bleven undergravet af Vand, saaledes at Stenmassen er sunket ned, men ikke transporteret ud. Ved nøiere Undersøgelse, hvortil der dog ingen Tid var, da vi gik igjennem Fjeldet, vil man formodentlig enten i Tunnelens Tag eller i Sidevæggene kunne finde Mærker efter de største Stenblokke, som nu ligge i Tunnelens Bund. At der risler Vand ned, og maaske tidligere har løbet mere Vand ud fra Tunnelens Bund, er allerede paapeget. Denne Forklaringsmaade ved Synkning af Bunden bestyrkes derved, at Hullets Dybde tiltager i samme Retning som Bækken har gaaet, eller i det Smaa endnu gaar, nemlig mod Vest, og den bliver næsten til Vished, naar man lægger Mærke til, at der flere Steder i samme Fjeld findes Begyndelse til Dannelse af lignende Tunneler. Paa venstre Side af den østre Indgang findes saaledes en Aabning et Stykke ind i Fjeldet. Her kan ingen Strøm med eller uden Tilhjælp af Is have dannet Hullet eller ført Stene ud af samme. Grunden er her klart nok undergravet og Klippestykker, løsnede fra Fjeldmassen ved vertikale Sprækker, ere sunkne ned og ligge der den Dag i Dag. Længer inde i Fjeldet er Stenmassen formodentlig saa sammenhængende fast, at Tunnelarbeidet er bleven ufuldført. I Stortunnelen har Forholdet været gunstigere og Arbeidet fortsættes der fremdes; thi om Vaaren skal der endnu undertiden falde Stene ned fra Taget, saaledes at det kan være

forbunden med Fare at passere Tunnelen. Dersom denne Proces fortsættes, vil det lede til, at man til Slutning faar en aaben Rende uden Tag istedetfor en lukket Tunnel. Af saadanne har man flere; den mærkeligste er maaske «Kinnekloven« paa Kin.

Spørger man Almuen der i Trakten om, hvorledes Hullet i Torghatten er blevet til, saa faar man vistnok en Forklaring, men ingen, der kan tages til Indtægt enten for den ene eller anden af de Theorier, som Videnskaben opstiller.

Ethvert storartet Naturfænomen har vistnok selv hos de mest udannede Nationer sin Forklaring. Det er ligesom om Folket ikke kan slaa sig til Ro, førend det paa en eller anden Maade har søgt at løse Gaaden. Men i Mangel af Kundskab eller Videnskab har Folket derimod saa meget mere levende Fantasi, og denne hjælper dem let over de Vanskeligheder, hvorved Videnskaben tvivlende standser. Saaledes ogsaa her. Der findes et gammelt Sagn om Torghatten, men til Sagnet hører foruden Torget endnu 2 andre Øer, Hestmandø og Lekø, der ligge nogle Mil fra førstnævnte. Hestmandø eller «Hestmanden« fortoner sig fra et vist Synspunkt som en Ridder i fuld Rustning til Hest. Man ser Hjelmen og den bølgende Hjelmbusk, de stærke Skuldre og Mantelen, der kaster vide Folder og fortsætter som Dække over Hestens Ryg. Paa Lekø sees en Stenfigur, «Lekømøen«, ikke ulig et Fruentimmer i Damekaabe. Om disse trende Klipper beretter Sagnet:

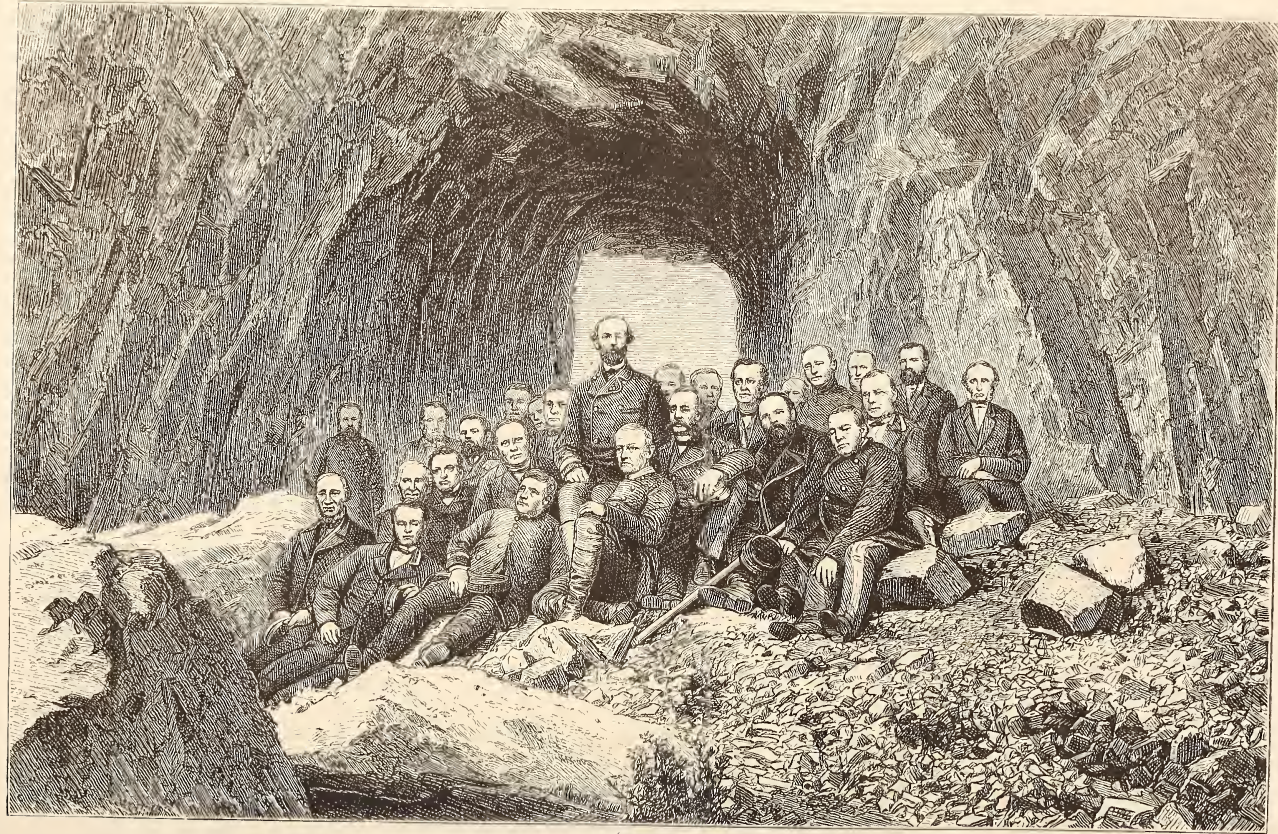
«Hestmanden var en Jætte, der forelskede sig i en fager Jættemø og bestormede hende med sin raa Elskov. Men Møen afskyede den grumme Elsker og flygtede hemmelig til Lekø. Da harmedes Jættens grumme Hjerte og med forsmaaet Kjærligheds Raseri bestiger han sin Ganger og spænder Buen mod den Flygtende, som stod ubeskyttet paa Lekø i det dæmrende Stjernelys. Pilen fløi igjennem Torghatten med ustandset Fart mod Møen, men Nornerne forbarmede sig og forvandlede

hende til Sten, endnu førend Pilens skarpe Od berørte hendes Legeme. Dog Møen skuer endnu den Dag idag med forfærdet Blik mod sin grumme Elsker, der selv, forvandlet ved en retfærdig Skjæbne til Sten, harmfuld vender Blikket mod hende, som undfløi hans Favntag; men Pilen prællede tilbage og sees endnu paa en nærliggende Ø«. Saaledes lyder det gamle Sagn, men spørger man den nulevende Generation, faar man høre en anden Beretning. Det var en Jætte og hans Hustru, som vare beskjæftigede med Høaannen. Jætten meiede Græsset saa hurtigt ned med sin Lja, at hans Kone ikke orkede ligesaa hurtigt at brede det ud over Marken. Herover blev han rasende forbitret, og for at undgaa Ægteherrens truende Haand, tog Hustruen Flugten. Jætten forfulgte hende, og da han ikke kunde naa til at tugte hende haandgribeligt, greb han sin Bue og skjød en Pil efter hende. Men denne stødte mod Torghatten og slog et Hul gjennem samme, saa Spruden af Klippestykker dannede en Mængde Smaaøer ude i Havet. Sammenlignes disse to Sagn med det gamle græske om Apollo og Daphne, falder det let i Øinene, at ligesom det græske udmærker sig ved Blødagtighed og Ynde, saaledes det gamle norske ved Kraft og Grumhed og endelig det nynorske ved sin simple Prosa.

I Programmet for H. M.s Reise var ogsaa Torghatten anført som et Sted, der burde besøges paa Tilbageturen, dersom Tid og Omstændigheder føiede sig saaledes. Dette blev udført den 14de Juli under særdeles gunstige Veirforhold.

Kl. 7½ om Morgenen gik H. M. fraborde, afhentet i en stor flagsmykket Nordlandsbaad, der blev roet af 10 Helgelændinger. Ved Landstigningen ønskede Sognepræsten til Brønø H. M. Velkommen i en Tale, hvori han paa Kommunens Vegne bevidnede H. M. dennes Tak for det høie Besøg, «om hvilket Mindet vilde blive bevaret til de sildigste Tider«.

En Folkemængde af omtrent 1000 Mennesker havde sam-

Gruppe i Torghatten.

let sig ved Stranden og op over Engene henimod Torghatten. Mange af disse Folk vare komne fra langtbortliggende Egne f. Ex. fra Binddalen, og største Delen af denne Menneskemasse havde den ganske Nat ligget leiret ude paa Bakken, afventende det høitidelige Møde med sin Konge.

Hele den forsamlede Almue fulgte Kongen under Opstigningen til Fjeldet. Paa Veien rastedes et Par Gange, hvorunder H. M. samtalede med flere af Befolkningen, og ved en af disse Leiligheder maatte han trøste en Synder, der bad om Opreisning for udstaaet Strafarbeide og i den Anledning overrakte ham et Bønskrift.

I Indgangen til Fjeldhullet var der i en Krog til Høire stillet et Bord dækket med Forfriskninger.

Champagnepropperne knaldede, og et Leve for H. M. udbragtes. Derpaa gik Kongen i Spidsen for sit Følge igjennem Tunnelen. Ved Udgangen af samme har man en ganske mærkelig Udsigt over Havet og en utallig Mængde Smaaøer.

Medens et Fotografi blev taget af Udsigten og af en Gruppe med H. M. i Midten og Tunnelaabningen i Baggrunden, hvoraf Billeder her gjengives, gik Musiken, som fulgte med fra St. Olaf og Almuen igjennem Hullet. Musiken opstillede sig længer ned i Dalen, og medens H. M. og Følge samt en Del Almuesmænd byggede en Varde til Erindring om, at Kongen havde gaaet gjennem Jætteporten, spillede den flere Musiknumere. Saaledes Melodien til Sangen: «Yderst mod Norden lyser en Ø«, hvilken ogsaa benyttedes ved Haugesundsfesten, hvorfor Kongen senere har kaldt den Haraldssangen. Derpaa spilledes: «Ur svenska hjertans djup«, «Der aander en tindrende Sommerluft« og fl.

Førend Kongen forlod Stedet, skrev han med Kridt sit Navn paa Fjeldet saa høit oppe, at Turisten vil skjønne, at han ikke alene i Stilling men ogsaa i Statur rager høit op over alt Folket.

Tilbageveien blev lagt langs Stranden rundt Fjeldet og H. M.s Følge benyttede Leiligheden til at samle sig en hel Del smukke Skjæl, hvoraf der var Overflod, til Erindring om Besøget paa Øen Torget.

Idet Kongen forlod Øen og dermed ogsaa tog Afsked med Nordland, holdt Amtmand Worsøe fra Stranden af, medens H. M. stod i Nordlandsbaaden, som skulde føre ham ombord, følgende Tale til Afsked:

Naadigste Konge!

Tillad et Ord til Afsked! Kongen forlader Nordland! Nordland siger Kongen Farvel!

Haraldsfærden gaar nu til Ende. Halogafylke stod sidst tilbage at undertvinge. Kampen ved Hafursfjord for 1000 Aar tilbage kjæmpes nu ud ved Halogalands Kyst. Som Harald for tusinde Aar tilbage vilde eie sit Folk, inden han fæstede Kongetegnet paa sin Pande, saaledes vil Oscar den Anden vide Folket sit at være, inden Kronen snart skal smykke Kongens Isse.

Haraldsfærden gaar nu tilende. Men Kampen ved Halogalands Kyst er Kongen let; thi Folket, der skulde betvinges, har ikke mødt med Sværd og Skjold. I festligt Skrud have de været klædte de Tusinder, der allevegne fra have mødt frem til Kampen. Kjærlighed og Hengivenhed er den Bør, der har fyldt Seilene paa de mange Smaaskibe, der allevegne fra ere stevnede sammen. Aabne Hjerter og aabne Arme ere de Vaaben, der have været rettede mod Kongens Bryst. Men selv rustet med aabent Hjerte og aabne Arme er Kongen stærk til at overvinde os Alle. Og Kongen har overvundet os Alle. — Seieren er Kongens!

Fra Jætteporten, gjennem hvilken Kongen nu som gjennem en Seiersport forlader Nordland, kan Kongen seirrig, lykkelig og glad drage den snart forestaaende Kroningsfest imøde. Ja reis Konge! seirrig, lykkelig og glad! Drag med St. Olaf til St. Olafs Dom. Smyk der din Isse med Kongekronen, Du og Din hulde Dronning! Værer I begge forvissede om, at hvert Hjerte i Norges Land hører Eder til. Tillad saa, naadigste Konge, at jeg henvender mig til denne Skare. — Har jeg talt som I have tænkt, beder da Gud velsigne Kong Oscar og Dronning Sophie. Og jubler saa til Afsked, Tak og Farvel!

„Gud bevare Kongen!“

Udsigt fra Hullet i Torghatten.

«Minderne fra Sommeren 1873«, siger en Korrespondent fra Nordland, «vil gjennem lange Tider bevares i den nordlandske Befolknings Erindring. Folkets Liv i disse afsondrede Dele af vort Land afbrydes saa sjelden af mere end almindelig interessante Begivenheder. Men en saadan Begivenhed er Kong Oscar den Andens Reise. Det personlige Møde mellem den folkekjære Konge og Nordlands Befolkning vil virke kraftigt til Bevarelse af det Baand mellem Konge og Folk, som det netop gjælder om at faa knyttet fast i disse bevægede Tider ogsaa i de fjernere Dele af Landet.«

Kl. $12\frac{3}{4}$ lettede Fregatten Anker fra Torghatten og styrede sydover.

Tirsdag den 15de Juli Kl. 2 om Morgenen styredes ind Throndhjemsfjorden og Kl. $3\frac{3}{4}$ kastedes Anker paa Ørlandsbugten. Her laa tilankers den norske Dampkorvet Nornen samt en engelsk Eskadre bestaaende af 4 Pantserskibe, som vare ankomne i Anledning af den forestaaende Kroningshøitidelighed i Throndhjem.

Eskadrens Chef var Kontreadmiral Hornby og Skibene havde følgende Navne:

Agincourt, Northumberland, Sultan, Herkules og Aviso-Hjuldampskibet Valorous. Eskorteret af denne Flaade ankom ogsaa den engelske Prinds Arthur paa Yachten Enchantress for at overvære Høitiden.

Ved H. M.s Ankomst til Ørlandsbugten saluteredes af Korvetten Nornen med 21 Skud og 4 Gange Hurra af Mandskabet. Derpaa saluterede den engelske Eskadre med 21 Skud, som igjen besvaredes af Nornen med samme Antal.

Kl. 8 om Aftenen samme Dag ankom Hds. M. Dronningen med 3 Sønner paa den svenske Dampkorvet Balder fra Romsdalsfjorden, hvorhen Hds. M. var reist over Land fra Kristiania.

Ved Hds. M.s Ankomst saluteredes fra Fregatten St. Olaf

med Mandskabet paa Ræerne, 4 Gange Hurra og 21 Skud. Samme Æresbevisning gaves ligeledes fra samtlige engelske Orlogsskibe.

H. M. gik derpaa ombord paa «Balder« for at afhente Hds. M. Dronningen, og Kl. $8\frac{1}{2}$ kom D. D. M. M. Kongen og Dronningen med Følge ombord i Fregatten, som derpaa lettede Anker og styrede ind Throndhjemsfjorden.

Da Fregatten lettede, saluteredes D. D. M. M. af samtlige engelske Fartøier med Mandskabet paa Ræerne, Hurraraab og 21 Skud. Kongesalutten besvaredes fra «Nornen« med samme Antal.

Kl. $11\frac{3}{4}$ om Aftenen naaede Fregatten Throndhjems Rhed, og idet den langsomt gled ind paa Havnen blev den modtaget med en bedøvende Salut ikke blot fra Fæstningerne Munkholmen og Christiansten, men ogsaa fra samtlige paa Havnen liggende Orlogsfartøier, nemlig den svenske Korvet Norrköping, de tydske Korvetter Herta, Vineta, Arcona og Ariadne, og den danske Fregat Sjælland Med den danske Fregat fulgte Kongen af Danmarks 3die Søn Prinds Waldemar.

Fra «St. Olaf«, som nu havde løst sin Opgave at føre Kongen lykkeligt og vel frem og tilbage paa den lange Reise, gik D. D. M. M. ombord paa Dampskibet Harald Haarfager, der under nye Salutter fra Fæstningen og fra samtlige Orlogsskibe bragte D. D. M. M. ind til Landgangsbroen ved Bratøren, hvor de stege iland under jublende Hurraraab af en uoverskuelig Menneskemasse.

Hermed var under Guds Beskjærmelse Kong Oscar den Andens lange Reise lige op til Norges nordligst beboede Strande lykkeligt og vel fuldført.

Som de foregaaende Blades ligefremme og usminkede Beretning viser, var H. M.s Ankomst til hine fjærnere Landsdele imødeseet med Længsel og Forventning.

Rygtet om H. M. var allerede ilet forud for ham og havde beredet ham Veien til Folkets Hjerter eller vakt det glade Haab, at man i Oscar den Andens Person vilde komme til at skue en Konge, der i fuldeste Maal fortjente at vinde sit Folks Høiagtelse, Tillid og Kjærlighed.

Folkets Forventning blev heller ikke skuffet.

Ligesom H. M. nu selv har seet hine nordlige Landsdele, kjender Befolkningens Kaar og Nationaliteternes Forhold, saaledes sidder der nu ogsaa i H. M.s Raad Mænd, udrustede med nøie Kjendskab til, hvad der kan og bør gjøres for fremdeles at varetage hine Landsdeles Tarv i kirkelig, økonomisk og politisk Henseende.

Folkets Hjerter slaa derfor nu ligesaa varmt for Konge og Fædreland ved Ishavets Bredder som ved Skageraks Strande.

Herom vidne alle de utvetydige Beviser paa sand Troskab og Hengivenhed for sin Konge, som bleve H. M. viste, hvorsomhelst han satte sin Fod i Land, af alle Samfundsklasser, af Høi og Lav, Rig og Fattig, af Nordmænd, Finner og Kvæner.

I det Hele taget, vi tør Alle nære den sikre Forvisning, at de Baand, som baade paa denne og paa Kongens øvrige Reiser rundt i Landet, nu ere fast knyttede mellem Ham og det norske Folk, aldrig skulle briste, men at de med Guds Hjælp ville blive knyttede fastere og fastere ved gjensidig Tillid og under fælles Arbeide og Kamp for Kristendom, Oplysning og Folkefrihed.

HANS MAJESTÆT

KONG OSCAR II^S^. REISE

I

NORDLAND OG FINMARKEN

AAR 1873.

VED

PROF. J. A. FRIIS.

MED 20 TRÆSNIT EFTER FOTOGRAFIER.

CHRISTIANIA.

FORLAGT AF

P. T. MALLINGS BOGHANDEL.

1874.

